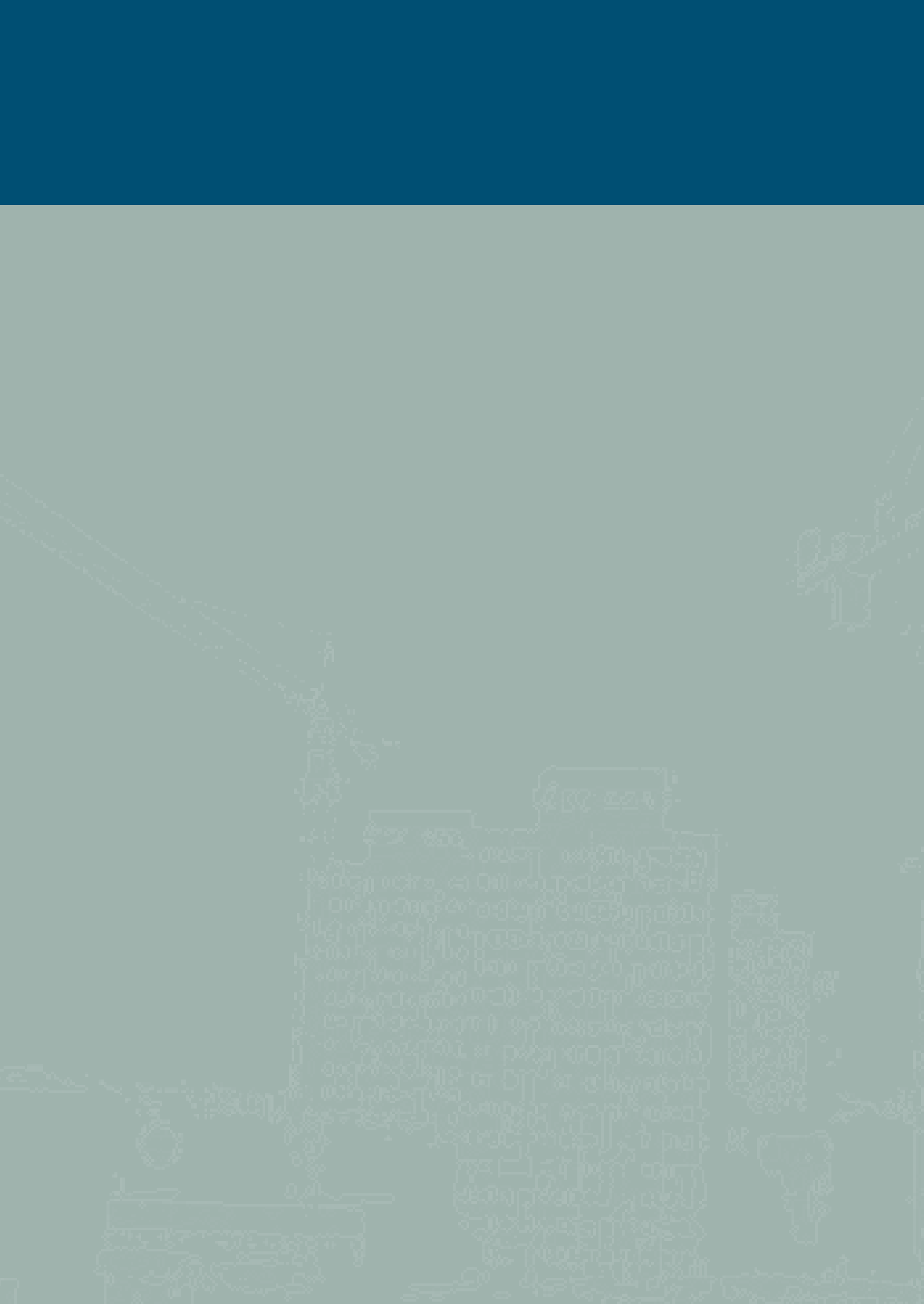

Spis treści

A. WPROWADZENIE	5
B. UWARUNKOWANIA PRAWNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA	17
C. SAMORZĄD ZAWODOWY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA	32
D. DOPUSZCZANIE DO WYKONYWANIA SAMODZIELNYCH FUNKCJI TECHNICZNYCH W BUDOWNICTWIE	41
E. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA	52
F. PODSUMOWANIE	62

Architectural Drawing

This architectural drawing depicts a classical building facade. The central feature is a pediment supported by a series of columns. The drawing is rendered in a light, sketchy style, showing the outlines and shading of the structure. The drawing is oriented vertically on the page.

Architectural Drawing

Architectural Drawing

Architectural Drawing

Architectural Drawing

CO POMAGA, A CO PRZESZKADZA W WYKONYWANIU ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA?

A. WPROWADZENIE	5
ZAŁĄCZNIKI A1÷A3	8
B. UWARUNKOWANIA PRAWNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA	17
1. UREGULOWANIA PRAWNE	17
1.1. Samodzielna funkcja techniczna w budownictwie	17
1.2. Prawa i obowiązki osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie	18
1.3. Odpowiedzialność osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie	21
1.4. Proces budowlany, uregulowania prawne. Interpretacja przepisów	22
2. RELACJE MIĘDZY UCZESTNIKAMI PROCESU BUDOWLANEGO	27
C. SAMORZĄD ZAWODOWY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA	32
1. ZAGADNIENIE I ZNACZENIE SAMORZĄDU INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA DLA ŚRODOWISKA ZAWODOWEGO I SPOŁECZEŃSTWA	32
2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA, DYSCYPLINARNA, KARNA, CYWILNA I MORALNA ORAZ POSTRZEGANIE SPOŁECZNE INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA JAKO ZAWODU ZAUFANIA SPOŁECZNEGO	333
3. OCZEKIWANIA INTERESARIUSZY (CZŁONKOWIE PIIB ORAZ OTOCZENIE SPOŁECZNE) I MOŻLIWOŚCI ICH SPEŁNIENIA	34
4. POSTULOWANE ZMIANY REGULACJI WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH	35
5. INNE ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE	36
5.1. Postulaty w zakresie uwarunkowań prawnych wykonywania zawodu inżyniera budownictwa	36
5.2. Postulaty w zakresie działalności samorządu zawodowego inżynierów budownictwa	37
5.3. Postulaty w zakresie dopuszczania do wykonywania zawodu inżyniera budownictwa	37
5.4. Postulaty w zakresie uwarunkowań ekonomicznych wykonywania zawodu inżyniera budownictwa	37
5.5. Postulaty z okręgowych izb inżynierów budownictwa	38
6. PODSUMOWANIE	40
D. DOPUSZCZANIE DO WYKONYWANIA SAMODZIELNYCH FUNKCJI TECHNICZNYCH W BUDOWNICTWIE	41
1. KSZTAŁCENIE KADR DLA BUDOWNICTWA	41
1.1. Proces Boloński, Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK), Krajowe Ramy Kwalifikacji (KRK), deskryptory	41
1.2. PKA, KAUT, FEANI	43
1.3. Profil ogólniakademicki studiów, czy profil praktyczny?	43
2. NADAWANIE UPRAWNIENÍ BUDOWLANYCH	44
2.1. Procedura nadawania uprawnień	44
2.2. Możliwości zawierania umów przez PIIB z uczelniami wyższymi	46
3. DOSKONALENIE ZAWODOWE CZŁONKÓW PIIB	47
3.1. Podstawa prawna	47
3.2. Cele kształcenia ustawicznego członków w PIIB	47
3.3. Oferta portalu PIIB	48
4. PROBLEMATYKA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO	48
4.1. Wprowadzenie	48
4.2. Postulaty dotyczące szkolnictwa zawodowego	50
5. GŁÓWNE WNIOSKI Z IZB OKRĘGOWYCH	50
6. WNIOSKI KOŃCOWE Z POSTULATAMI AUTORSKIMI	51
E. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA	52
ZAŁĄCZNIKI E1÷E4	56
F. PODSUMOWANIE	62

A. WPROWADZENIE

Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa, chociaż działa już 14 lat, to wciąż pod wieloma względami jest organizacją młodą, poszukującą najlepszych sposobów służenia społeczeństwu i swoim członkom – ponad stuipiętnastotysięcznej rzeszy osób sprawujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.

Istotną formą takich poszukiwań powinna być szeroka, środowiskowa dyskusja programowa, nie ograniczająca się do zagadnień bieżących, dyktowanych doraźnymi potrzebami chwili i jakże często inspirowana problemami kreowanymi poza Izbą. Chodzi o to, aby – mimo naturalnego zróżnicowania naszego środowiska – wypracować cele strategiczne, określić kierunkowe działania służące poprawie warunków wykonywania naszego zawodu i w konsekwencji - wzrostowi jego społecznego prestiżu.

Niedosyt takich dyskusji dostrzegają delegaci na coroczne zjazdy okręgowe i krajowe PIIB. Dają temu wyraz w swoich wypowiedziach i konkretnych wnioskach, czego rezultatem był m.in. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd PIIB w roku 2007, który przyjął zmieniony kodeks zasad etyki zawodowej członków PIIB, a w uchwale generalnej (nr 7/07 z dnia 2 lutego 2007 r.) stwierdził m.in. „Polska Izba Inżynierów Budownictwa jest włączana w procedury legislacyjne aktów prawnych, które dotyczą sfery budownictwa, a w tym również żywotnych interesów jej członków. W tym celu powołana została Komisja Prawno Regulaminowa zbierająca i analizująca opinie środowisk na temat istniejących aktów prawnych. Niestety, zauważany jest często brak, w tym zakresie, faktycznej konsultacji z resortami poza: Budownictwa oraz GUNB. Skutkuje to tworzeniem prawa niespójnego i komplikującego procesy budowlane.”

Dzisiaj, po prawie 10 latach od tamtego zjazdu sytuacja nie wydaje się wiele lepsza. Wciąż trwają prace nad Kodeksem Budowlanym, do projektu którego Izba zgłosiła ponad 250 uwag¹ i który nie zyskał aprobaty ubiegłorocznego XIV Zjazdu PIIB

(Uchwała nr 20/15 z dnia 20 czerwca 2015 r.). Jesteśmy proszeni o uwagi do licznych projektów aktów prawnych (ich wykazy publikujemy w corocznych sprawozdaniach Komisji Prawno Regulaminowej), ale nie jest tajemnicą niewielki udział naszych postulatów w ostatecznych i obowiązujących wersjach tych dokumentów.

Po zarysowanych wyżej doświadczeniach, realizując postulaty środowiska, Krajowa Rada postanowiła poświęcić pierwszą część XV Krajowego Zjazdu PIIB (24-25 czerwiec 2016 r.) dyskusji merytorycznej, z jednej strony podsumowującej dotychczasowe doświadczenia Izby, a z drugiej strony wyznaczającej strategiczne kierunki działania organów Izby na przyszłość. Tematem przewodnim programowej części Zjazdu jest pytanie: „Co pomaga, a co przeszkadza w wykonywaniu zawodu inżyniera budownictwa?”

W celu przygotowania obrad został ustanowiony Komitet Programowy, pod przewodnictwem Wiceprezesa Krajowej Rady PIIB - prof. dr hab. inż. Zbigniewa Kledyńskiego, złożony z przedstawicieli izb okręgowych, które najwcześniej i najintensywniej podjęły analogiczne działania w okręgach oraz osób zaproszonych dodatkowo.

W pracach Komitetu uczestniczyli (w kolejności alfabetycznej):

1. Kol. Przemysław Barczyński – Wielkopolska OIIB,
2. kol. Małgorzata Boryczko - Małopolska OIIB,
3. kol. Andrzej Cegielnik – Lubuska OIIB,
4. kol. Zbigniew Detyna – Podkarpacka OIIB,
5. kol. Włodzimierz Draber – Wielkopolska OIIB,
6. kol. Ewa Dworska – Śląska OIIB,
7. kol. Łukasz Gorgolewski – Wielkopolska OIIB,
8. kol. Mieczysław Grodzki – Mazowiecka OIIB,
9. kol. Mirosław Gruszecki – Lubuska OIIB,
10. kol. Eugeniusz Hotała – Dolnośląska OIIB,
11. kol. Zbigniew Kledyński – KR PIIB,
12. kol. Bogdan Krawczyk – Łódzka OIIB,
13. kol. Barbara Malec – Łódzka OIIB,
14. Pani Barbara Mikulicz-Traczyk – Redaktor Naczelna „Inżyniera Budownictwa”,

¹ Syntetyczne omówienie uwag do Kodeksu Budowlanego zgłoszonych przez PIIB zawiera niepublikowane dotąd opracowanie Joanny Smarż „Uwagi do Kodeksu Budowlanego”, 2016, stanowiące załącznik A1.

15. kol. Danuta Paginowska - Dolnośląska OIIB,
16. kol. Adam Podhorecki – Kujawsko-Pomorska OIIB,
17. kol. Adam Rak – Opolska OIIB,
18. kol. Franciszek Rogowicz – Pomorska OIIB
19. Pani dr hab. Joanna Smarż – Biuro KR PIIB,
20. kol. Wojciech Sokal – Małopolska OIIB.

Komitet ustalił, że dyskusja zjazdowa powinna zostać uporządkowana wokół czterech głównych osi tematycznych:

- 1) zagadnienia dotyczące uwarunkowań prawnych wykonywania zawodu inżyniera budownictwa,
- 2) samorząd zawodowy inżynierów budownictwa,
- 3) dopuszczanie do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
- 4) uwarunkowania ekonomiczne wykonywania zawodu inżyniera budownictwa.

Poprzez dodatkowe hasła i słowa kluczowe doprecyzowano zakresy wyodrębnionych grup tematycznych. Ich wstępne opracowanie powierzono wybranym członkom Komitetu Programowego. Ustalenia te zawiera tablica 1.

Prezentowane w niniejszym tomie materiałów zjazdowych opracowania są nie tylko autorskim spojrzeniem na określoną grupę zagadnień. Referaty powstały na bazie licznych publikacji ukazujących się w czasopiśmie „Inżynier Budownictwa” (ich wykaz, aktualny wiosną br. stanowi załącznik A2), wniosków z tegorocznych zjazdów okręgo-

wych (syntetyczne zestawienie tych wniosków stanowi załącznik A3), a przede wszystkim na podstawie dorobku izb okręgowych, które podjęły apel i zorganizowały odrębne konferencje i seminaria lub poszerzyły dyskusje zjazdowe o zagadnienia dotyczące warunków wykonywania zawodu inżyniera budownictwa (Komitet Programowy otrzymał z prawie połowy okręgów obszerne materiały z tych spotkań, dedykowanych bezpośrednio programowej części XV Krajowego Zjazdu PIIB).

Należy podkreślić, że przedłożone Delegatom materiały – mimo, że autorskie - są wynikiem kolektywnej pracy Komitetu Programowego, którego członkowie wnieśli do nich swoje uwagi, a na koniec formalnie je zaaprobowali i rekomendują niniejszym Zjazdowi.

Wyrażam nadzieję, że praca Komitetu Programowego, konstruktywna i twórcza dyskusja zjazdowa pozwolą nie tylko uzupełnić zakres opracowania, ale przede wszystkim wskazać środowiskowe, średnio i długookresowe priorytety w działalności Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa. Pozwoli to na przeniesienie akcentów z działalności bieżącej na strategiczną, skuteczniejsze działania Izby oraz wesprze je autorytetem naszego najwyższego organu – Krajowego Zjazdu. Tego Koleżankom i Kolegom – członkom PIIB – serdecznie życzę.

prof. Zbigniew Kledyński
Przewodniczący Komitetu Programowego

Tablica 1. Część problemowa XV Krajowego Zjazdu PIIB (24-25 czerwiec 2016 r.):

„Co pomaga, a co przeszkadza w wykonywaniu zawodu inżyniera budownictwa?”

Struktura wystąpień kierunkowych

Lp.	Zagadnienie problemowe	Osoba kierująca zespołem opracowującym zagadnienie
1	<p><u>Uwarunkowania prawne wykonywania zawodu inżyniera budownictwa</u> Zakres uregulowań dotyczący procesu budowlanego, sposób jego stanowienia, kompletność i spójność, interpretacja przepisów, wpływ uregulowań na przebieg procesu budowlanego; Obowiązki i prawa osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, braki i nadregulacje; Relacje z innymi uczestnikami procesu budowlanego; Postulowane zmiany regulacji zewnętrznych; Inne zagadnienia szczegółowe....</p>	Kol. Ewa Dworska (Śląska OIIB) dr hab. Joanna Smarż (Biuro KR)
2	<p><u>Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa</u> Zadania i rola samorządu dla środowiska zawodowego i społeczeństwa; Odpowiedzialność (zawodowa, dyscyplinarna, karna, cywilna i moralna) oraz postrzeganie społeczne inżynierów budownictwa jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego; Oczekiwania interesariuszy (członkowie PIIB oraz otoczenie społeczne) i możliwości ich spełnienia; Postulowane zmiany regulacji wewnętrznych i zewnętrznych; Inne zagadnienia szczegółowe....</p>	Kol. Danuta Paginowska kol. Eugeniusz Hotała (Dolnośląska OIIB)
3	<p><u>Dopuszczanie do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie</u> Kształcenie kadr dla budownictwa, praktyki zawodowe; Nadawanie uprawnień budowlanych; Doskonalenie zawodowe; Postulowane zmiany regulacji wewnętrznych i zewnętrznych; Inne zagadnienia szczegółowe....</p>	Kol. Adam Podhorecki (Kujawsko-Pomorska OIIB)
4	<p><u>Uwarunkowania ekonomiczne wykonywania zawodu inżyniera budownictwa</u> Zatrudnienie i jego formy; Wynagradzanie; Zamówienia publiczne; Postulowane zmiany regulacji wewnętrznych i zewnętrznych; Inne zagadnienia szczegółowe....</p>	Kol. Mieczysław Grodzki (Mazowiecka OIIB) kol. Bogdan Krawczyk (Łódzka OIIB)
5	<p><u>Podsumowanie</u> Projekt stanowiska, katalogu dezyderatów; Inne zagadnienia szczegółowe....</p>	Kol. Zbigniew Kledyński (KR PIIB) Członkowie Komitetu Programowego XV Krajowego Zjazdu PIIB

Załącznik A1

(oprac. dr hab. Joanna Smarż)

UWAGI PIIB DO KODEKSU BUDOWLANEGO

Od lipca 2012 r. do stycznia 2016 r., w ramach powołanej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego, trwały prace nad opracowaniem Kodeksu Budowlanego, który początkowo miał być Kodeksem Urbanistyczno-Budowlanym regulującym kompleksowo proces inwestycyjno-budowlany. W trakcie prac **podjęto jednak decyzję o podziale Kodeksu na dwie części: część budowlaną i część urbanistyczną.**

W świetle założeń, **przepisy ogólne Kodeksu Urbanistyczno - Budowlanego miały ustanowić zasady:**

- władztwa planistycznego gminy,
- ochrony wartości wysoko cenionych,
- ochrony praw podmiotowych inwestora do zagospodarowania i zabudowy terenu,
- integracji planowania przestrzennego z planowaniem gospodarczym, w tym uwzględniania skutków ekonomicznych decyzji planistycznych.

Na kanwie dotychczasowych aktów prawnych **Kodeks Urbanistyczno - Budowlany miał normować:**

- kształtowanie i realizację lokalnej polityki przestrzennej,
- przygotowanie terenów pod inwestycje,
- realizację inwestycji, w tym inwestycji celu publicznego,
- utrzymanie obiektów budowlanych, a także zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach.

Celem zasadniczym Kodeksu miało być kompleksowe uregulowanie procesu inwestycyjno-budowlanego z poszanowaniem:

- ładu przestrzennego,
- zrównoważonego rozwoju,
- konstytucyjnej gwarancji ochrony prawa własności,
- samodzielności planistycznej gminy,
- zasad sprawnego wyważania interesów publicznego i indywidualnego.

Tym samym Kodeks przyjął następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie przewidywalności i stabilności gospodarki przestrzenną,
- ekonomizację działań planistyczno-przestrzennych,
- radykalne usprawnienie formalno-prawnej strony procesu inwestycyjno-budowlanego,
- stworzenie korzystnych warunków prawnych do rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej,
- zapewnienie szczególnej ścieżki inwestycyjnej dla inwestycji celu publicznego, w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych,
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom aktualnie występującym w procesie inwestycyjno-budowlanym, w tym rozlewaniu się zabudowy i zadłużaniu się gmin z tytułu wykupu nieruchomości pod drogi.

Początkowo, pracami Komisji kierował prof. zw. dr hab. **Zygmunt Niewiadomski, następnie od 28 listopada 2014 r.,** prof. zw. dr hab. **Marek Wierzbowski.**

Prace Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego zakończyły się dnia 13 stycznia br. w wyniku wręczenia przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa - Andrzeja Adamczyka odwołań członkom Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego.

Zakończenie prac Komisji, nie oznacza jednak, że prace nad kodeksem zostały zakończone, ponieważ, jak zapewnił Minister Infrastruktury i Budownictwa, korzystając z dorobku Komisji, **resort przygotowuje własny projekt Kodeksu.**

Polska Izba Inżynierów Budownictwa, przy udziale izb okręgowych, czynnie brała udział w opiniowaniu każdej wersji projektu Kodeksu. W ten sposób powstał bogaty materiał obrazujący pozytywne i negatywne rozwiązania prawne oraz wskazujący obszary wymagające uregulowania.

Na podstawie przedmiotowego materiału można przedstawić następujące grupy zagadnień:

1. Pozytywne aspekty:

- **próba skrócenia procesu wydawania zgody budowlanej poprzez wprowadzenie decyzji zintegrowanej** – wprowadzenie takiego rozwiązania ma na celu ograniczenie do minimum czasu oczekiwania na wydanie decyzji upoważniającej do legalnego rozpoczęcia robót budowlanych. Zastrzeżenia budzi jednak sposób regulacji (o czym mowa poniżej w aspektach negatywnych)
- **zmiana polegająca na nowym uregulowaniu spraw kwalifikowania odstępstw jako istotnych** – w nieco odmienny sposób określony został katalog odstępstw traktowanych jako istotne. Pozytywne określenie katalogu istotnych odstępstw, w porównaniu do obecnego negatywnego, ułatwi dokonanie kwalifikacji odstępstw, u podstaw których leży przede wszystkim naruszenie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, powiększenie lub przesunięcie obszaru oddziaływania obiektu budowlanego na inne nieruchomości oraz zmianę charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego. Zamknięty katalog istotnych odstępstw umożliwi dokonanie wiążącej oceny, czy określone zmiany będą miały charakter istotnych, czy też nie.

2. Negatywne aspekty:

- **wprowadzenie funkcji projektanta głównego** – w obecnym stanie prawnym, każdy projektant ponosi odpowiedzialność zawodową w zakresie swojej specjalności. Obowiązujące regulacje nie stwarzają wątpliwości w tym zakresie, dlatego też nie ma potrzeby wprowadzania nowej funkcji – „projektanta głównego”. Za optymalne należy uznać istniejące rozwiązanie pozostawiające kwestię koordynacji projektu woli współpracujących ze sobą projektantów.
- **propozycja usprawnienia procesu inwestycyjnego poprzez proponowane zmiany w wydawaniu pozwoleń na budowę** – sam zamysł i kierunek są na pewno prawidłowe i bezdyskusyjne, ale nowe propozycje podziału projektu budowlanego i tryb uzyskiwania „zgody budowlanej”, nie jest ani przejrzysty, ani przekonujący
- **proponowany podział projektu budowlanego i zawartość poszczególnych jego części** przeczy „sztandarowemu” postulatowi o uproszczeniu i deregulacji procedur
- **projekt Kodeksu w niedostatecznym stopniu uwzględnia specyfikę inwestycji liniowych:** instalacji zewnętrznych i sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych, elektroenergetycznych, itd.
- **projekt Kodeksu nie daje projektantowi narzędzi do skutecznej obrony przed nieuprawnionymi żądaniem organu administracji architektoniczno-budowlanej** związanymi z projektem budowlanym, a jednocześnie zapowiada wprowadzenie zwiększonej odpowiedzialności karnej dla projektanta.

Projektant nie ma żadnych narzędzi, aby skutecznie bronić swoich praw, które często są naruszane w postępowaniach administracyjnych.

- **Kodeks nie powinien regulować spraw z zakresu wyrobów budowlanych** – kwestie te regulowane są odrębną ustawą o wyrobach budowlanych i nie powinny być już normowane w innym akcie prawnym.

3. Kwestie wymagające uregulowania:

- **funkcja rzeczoznawstwa budowlanego** – należałoby wprowadzić do Kodeksu funkcję rzeczoznawcy budowlanego, jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, co pozwoliłoby wykorzystać potencjał intelektualny osób legitymujących się tym tytułem.

Osoby posiadające tytuł rzeczoznawcy budowlanego mogłyby zostać upoważnione do sporządzania ekspertyz technicznych w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Powinny brać czynny udział w ocenie rozwiązań projektowych oraz zdarzeń losowych pojawiających się w trakcie realizacji inwestycji. Ważne jest przy tym zastrzeżenie kompetencji dla tej grupy fachowców, co również powinno być poparte odpowiednią podstawą prawną.

Niestety, w przepisach Kodeksu brak jakiegokolwiek umocowania dla rzeczoznawców budowlanych, wskutek czego uzyskiwanie tego tytułu straci na wartości.

- **definicje:** opinia, ekspertyza techniczna, ocena techniczna. Z propozycją wprowadzenia funkcji rzeczoznawcy budowlanego, jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, wiąże się postulat prawnego uregulowania wskazanych definicji przypisując kompetencje do ich sporządzania odpowiednio osobom posiadającym uprawnienia budowlane oraz osobom posiadającym tytuł rzeczoznawcy budowlanego.

- **konieczność solidnego umocowania w Kodeksie obowiązku tworzenia planów miejscowych**, ponieważ sprzyja to ochronie interesów publicznych, pomaga w racjonalnym gospodarowaniu i inwestowaniu na terenie gminy.

Polskę charakteryzuje nieład przestrzenny. Przepisy tworzą nieprzewidywalność przestrzeni utrudniając lokalizację inwestycji, powstaje zjawisko „rozlewania się zabudowy”. Brak ochrony terenów przewidzianych pod zabudowę szczególnie, np. drogi.

- **do przepisów regulujących proces budowlany należy wprowadzić pojęcie „projektu wykonawczego”** i określić wymogi prawne jego wykonania.

Projekt wykonawczy, stanowiąc uszczegółowienie dla potrzeb wykonawstwa rozwiązań zawartych w zatwierdzonym projekcie budowlanym, jest niezbędny na etapie realizowania inwestycji. Niestety, obowiązujące przepisy nie regulują wystarczająco zagadnienia projektów wykonawczych.

- **za istotne należy uznać przywrócenie do przepisów pojęcia „modernizacja”** – brak tego pojęcia stanowi problem przede wszystkim przy projektach realizowanych ze środków Unii Europejskiej. W świetle obowiązujących przepisów, w celu wyeliminowania wątpliwości, według interpretacji Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym „remontu”, „przebudowy” albo „rozbudowy”.

- **przydzielić projektantowi prawa strony postępowania** np. poprzez wprowadzenie możliwości złożenia skargi do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego na nieprawidłowe wymagania organu administracji architektoniczno-budowlanej w sprawie zawartości lub formy projektu budowlanego.

Postulat ten jest związany także z częstym przypadkiem kwestionowania przez organy administracji architektoniczno-budowlanej zakresu uprawnień autorów projektu, którzy nie mając przymiotu strony nie mogą dochodzić swoich racji.

Załącznik A2

(oprac. Barbara Mikulicz-Traczyk)

ZESTAWIENIE TEMATÓW DYSKUSYJNYCH PREZENTOWANYCH W INŻYNIERZE BUDOWNICTWA Z ZAKRESU PRAWA BUDOWLANEGO, PRAWA ZAMÓWIEN PUBLICZNYCH, SAMORZĄDU ZAWODOWEGO ORAZ ETYKI ZAWODOWEJ

1. Prawo budowlane

Skuteczna eliminacja barier inwestycyjnych wymaga działań lokalnych i ogólnokrajowych, WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 7/2004

Kto może decydować o ograniczeniu prawa własności (dyskusja z W. Korzeniowskim – biurokracja i przepisy utrudniające proces inwestycyjny) JERZY KUBISZEWSKI, nr 9/2004

Dokumentacyjne przygotowanie inwestycji budowlanych (1-2) (materiał informacyjno-pomocniczy, który powinien ułatwić zamawiającemu i oferentom podjęcie rozstrzygnięć dotyczących zakresu zamawianej dokumentacji projektowej), ALEKSANDER KRUPA, nr 1, 2/2005

Co dalej z „furgonetką dokumentacji inwestorskiej”?, JERZY KUBISZEWSKI – polemika

Z praktyki wzięte - list czytelnika (brak wiedzy prawnej wśród członków izby, „drogowcy” a plany zagospodarowania przestrzennego, kwestia najniższej ceny w przetargach a skutki w zakresie odpowiedzialności osób pełniących samodzielne funkcje techniczne), LUCJAN ŁATA, nr 2/2005

I ty zostaniesz Indianinem (źle o rzeczoznawcach) JAROSŁAW KROPLEWSKI, nr 2/2005

Rzeczoznawcy są karalni (odpowiedź na ww. artykuł), Piotr Król, nr 4/2005

Niespójne przepisy prawa budowlanego ograniczają jego skuteczność i obniżają powagę zawodu architekta i inżyniera budownictwa (problemy wynikające ze zmian ustawy - od końca 2004 r. dokonano już czternastokrotnie zmian w ustawie z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, motywowanych różnymi potrzebami, najczęściej wynikającymi z potrzeb doraźnych) WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 3/2005

Niebezpieczny plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (plan bioz - uwagi do nowych dokumentów wymaganych przez ustawę Pb), Jerzy Dylewski, nr 4/2005

Inwestorski tor przeszkód (problemy inwestora z urzędnikami nadzoru budowlanego), WIKTOR W. GOLIŃSKI, nr 7/8/2005

Rzeczoznawca budowlany w świetle Kodeksu karnego (propozycja wykreślenia z listy rzeczoznawców za postępowanie niezgodne z prawem), ADAM PRUSS, nr 1/2006

O rzeczoznawcach i nie tylko – co warto zmienić, jakie stawiać wymagania, ANTONI MAJEWSKI, WACŁAW KOŁODZIEJCZYK, nr 2/2006

Za budowę odpowiada kierownik (problem zakresu odpowiedzialności kierownika budowy), list czytelnika, nr 11/2007

Jak projektant z projektantem, RAFAŁ GOLAT, nr 7/8/2012

Uwagi do propozycji zmian przepisów Prawa budowlanego, ANDRZEJ STASIOROWSKI, nr 11/2012

Co wpływa na zakres projektu budowlanego, ALEKSANDER KRUPA, nr 02/2013

Ile może (wytrzymać) kierownik budowy?, RYSZARD KANIECKI, nr 9/2013

Uwagi o pracy Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego, JERZY DYLEWSKI, nr 10/2013

Pozwolenia na budowę, ANDRZEJ GUMUŁA, nr 10/2013

Wirtualni podwykonawcy, JANUSZ GALEWSKI, nr 11/2013

Założenia projektowe niezgodne z zasadami wiedzy technicznej jako powód braków wykonawczych, JAN CZUPAJŁO, nr 12/2013

Kodyfikacja Prawa budowlanego – uwagi krytyczne, TOMASZ WIATR, nr 1/2014

Dajcie mi władzę, a ja Was..., JAN BYLICKI, nr 2/2014

Jeszcze o Kodeksie Budowlanym, ZBIGNIEW KOŃCZAK, nr3/2014

Głupi przepis, JAROSŁAW KROPLEWSKI, nr 11/2014

Budownictwo na równi pochyłej, JANUSZ GALEWSKI, nr 4-2015

Pilnowanie prawa dzień i noc, MACIEJ KRYŃSKI, nr 9/2015

W sprawie budowy instalacji wewnętrznych w budynkach w II połowie 2015 roku w Inżynierze Budownictwa publikowane były kolejne opinie i stanowiska w tej sprawie PIIB, GUNB (prezentowane one były również na stronie internetowej PIIB).

2. Prawo zamówień publicznych

Rola i odpowiedzialność kosztorysanta (Cost Managera) w procesie inwestycyjnym realizowanym z uwzględnieniem Prawa zamówień publicznych (problemy, wzrost odpowiedzialności kosztorysanta w procesie inwestycyjnym), ANDRZEJ BOROWICZ, nr 9/2004

Veto dla wadliwego projektu (Prawo zamówień publicznych – uwagi, niedostosowanie do procesu inwestycyjnego, propozycje zmian), JERZY KOTOWSKI, nr 7/8/2005

Opis przedmiotu zamówienia na roboty budowlane (Problemy zamówienia na roboty budowlane - nowe przepisy, protesty i odwołania wykonawców zgłaszane w stosunku do projektów wykonawczych oraz przedmiarów robót), OLGIERD SIELEWICZ, nr 7/8/2005

Propozycja zmiany przepisów (o zmianach w Prawie zamówień publicznych), JANUSZ ŁAGOWSKI, nr 9/2005

Opis przedmiotu zamówienia na roboty budowlane (uwagi), OLGIERD SIELEWICZ, nr 9/2005

Warunki i tryb nabywania uprawnień rzeczoznawcy budowlanego, WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 9/2005

Jaki będziesz rzeczoznawco? (nowelizacja prawa budowlanego - wprowadzenie trudnych do weryfikacji wymogów dla przyszłych rzeczoznawców), JERZY DYLEWSKI, nr. 9/2005

O rzeczoznawcach budowlanych ciąg dalszy (rzeczoznawca o swoich doświadczeniach z brakiem przygotowania innych rzeczoznawców), JACEK MERESTA, nr 11/2005

I tak, i nie – w odpowiedzi panu Jackowi Mereście (odpowieź na ww. artykuł), JERZY DYLEWSKI, nr 2/2006

Procedury zamówień publicznych przy nabywaniu usług projektowych i robót budowlanych (procedury oraz opis przedmiotu zamówienia na prace projektowe, proponowane zmiany przepisów), ELIZA NIEWIADOMSKA, nr 11/12/2005

Umowa o roboty budowlane a odpowiedzialność z tytułu niewykonania umowy (brak kompleksowej regulacji ustawowej dotyczącej umowy na roboty budowlane, zawierane umowy są nieprecyzyjne – ryzyko roszczeń), JOLANTA G. SZEWCZYK, nr 11/2005

Królowa jest tylko jedna?, ANDRZEJ CEGIELNIK, nr 5/2013

Uprawnienia budowlane w zamówieniach publicznych, ANDRZEJ STASIOROWSKI, nr 9/2014

Pozacenowe kryteria ocen ofert w zamówieniach publicznych o prace projektowe, ALEKSANDER KRUPA, KAZIMIERZ STAŚKIEWICZ, nr 1/2015

3. Samorząd zawodowy

Konieczne zmiany (uwagi do planowanych zmian przepisów w ustawie o samorządach zawodowych), ANDRZEJ DOBRUCKI, nr 9/2007

Kanon ustrojowy samorządu zawodowego, ANDRZEJ BRATKOWSKI, nr 3/2004

Korporacja zawodowa czy mafia?, JANUSZ RYMSZA, nr 6/2004

Przekraczanie uprawnień budowlanych i ich następstwa, PIOTR ROŻEN, ZDZISŁAW BINEROWSKI, nr 7/2004

Przekraczanie uprawnień projektowych - ciąg dalszy, ZBIGNIEW GRABOWSKI, nr 1/2005

Mój głos w sprawie dyskusji na IV Krajowym Zjeździe PIIB (uwaga odnośnie stworzenia w ramach Izby instytucji broniącej interesów zawodowych inżynierów budownictwa), WACŁAW TROJANOWSKI, nr 7/8/2005

O roli samorządów zawodowych w społeczeństwie obywatelskim, JANUSZ RYMSZA, nr 11/2005

O roli samorządów zawodowych w społeczeństwie obywatelskim (polemika z ww. artykułem – szereg pytań + odpowiedź autora), ANDRZEJ WASILEWSKI, nr 2/2006

Wiedza naszym atutem (praktyczne zadania izby wobec członków – podnoszenie kwalifikacji zawodowych, np. dostęp do norm, aktów prawnych, szkolenia), PIOTR KORCZAK, nr 9/2004

Działania ustawowe PIIB - podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków Izby (wyniki ankiety W-MOIB na ten temat), LESZEK GRYCZKO, nr 9/2004

Kwalifikacje hydrologiczne, BOGUSŁAW MYSZKIEWICZ, nr 4/2005

Nowe zasady uzyskiwania uprawnień budowlanych 2005 (wskazanie nieściśłości, braków w prawie), WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 6/2005

O nowym rozporządzeniu w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (c.d. rozważań – jak wyżej), WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 6/2006

Odpowiedź do artykułu „O nowym rozporządzeniu w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie”, KAZIMIERZ SZULBORSKI, nr 7/8/2006

Specjalizacje techniczno-budowlane (wg rozporządzenia z maja 2005 r., uwagi), WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI, nr 7/8/2005

Konieczne „sito” dopuszczające do zawodu (konieczność wysokiego poziomu kształcenia zawodowego i nadawania uprawnień), MICHAŁ ŻULIŃSKI, nr 9/2006

Budujemy zaufanie - rozmowa z Kazimierzem Szulborskim, nr 03/2012

Polepszyć jakość projektowania, ZBIGNIEW KOŃCZAK, nr 03/2012

10 lat minęło i co dalej, WIKTOR PIWKOWSKI, ZBIGNIEW DETYNA, AGNIESZKA GOLUBIŃSKA, JERZY GUMIŃSKI, RYSZARD TRYKOSKO, JAROSŁAW KROPLEWSKI, WOJCIECH GĘŚIAK, DOROTA PRZYBYŁA, numer specjalny lipiec 2012, wypowiedzi na temat PIIB, jej roli i perspektyw

Konsekwencje nierzetelnego wykonania, FELIKS KUZINCOW, nr 10/2012

Dlaczego bankrutują firmy budowlane, KRZYSZTOF WOŹNICKI, nr 4/2013

Komisja rozjemcza – obowiązek czy prawo rozstrzygnięcia sporów, MALGORZATA ROGOWICZ-ANGIERMAN, nr 11/2015

4. Etyka zawodowa

O kontrolach obiektów budowlanych w użytkowaniu (przestrzeganie prawa i uczciwość osób nadzorujących budowy), WIESŁAW WIĄCEK, nr 4/2007

Weryfikacja projektów – problem etyczny?, TADEUSZ ZAMORSKI, WITOLD MACIEJ WALICKI, ZBIGNIEW GRABOWSKI, nr 1/2007

Dziesięć przykazań, dziadostwo i stopnie murzyństwa (o kształcie kodeksu etycznego inżynierów), JAROSŁAW KROPLEWSKI, nr 1/2007

Inżynier budownictwa – biegłym sądowym (rzetelność i jakość pracy biegłych - członków izby), GILBERT OKULICZ-KOZARYN, nr 2/2007

Odpowiedzialność zawodowa a odpowiedzialność dyscyplinarna - co przeszkadza w zatarciu kary, RYSZARD KANIECKI, nr 7/8/2012

Odpowiedzialność dyscyplinarna członków PIIB, GILBERT OKULICZ-KOZARYN, SYLWIA KRAJEWSKA-TEJWAN, nr 12/2014

Załącznik A3

(oprac. Krystyna Korniak- Figa)

CO POMAGA A CO PRZESZKADZA W WYKONYWANIU ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA W KONTEKŚCIE WNIOSKÓW ZE ZJAZDÓW OKRĘGOWYCH W 2016 R.

1. Uwarunkowania prawne wykonywania zawodu inżyniera budownictwa

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do KR

- DOS 1 – Dot. zrównania uprawnień w ograniczonym zakresie do proj. dla architektów i inż. budownictwa (kubatura 1000 m³ zabudowa zagrodowa) Wniosek jest w trakcie realizacji, gdyż PIIB złożyła skargę do Trybunału Konstytucyjnego w 2015 r.
- DOS 2 – Wprowadzić zmianę brzmienia art. 62.1.a Pb o obowiązek raz w roku wykonania oceny mykologiczno-budowlanej budynków oraz ich elementów porażonych korozją biologiczną przez czynniki biologiczne jak grzyby domowe, pleśnie, owady, glony.
- DOS 3 – W Pb przywrócić funkcję rzeczoznawcy budowlanego usuniętą na mocy ustawy o ułatwieniu dostępu do zawodów regulowanych.
- MAZ 25 – Wprowadzić obowiązek opracowania założeń techniczno-kosztowych dla inwestycji liniowych.
- MAZ 27 – Inwestycje celu publicznego, których wielkość i wartość określi rozporządzenie powinny być poprzedzone obligatoryjną procedurą wykonania prac przygotowawczych, studiów i analiz przedprojektowych.
- MAZ 28 – W określeniu zakresu usług projektowych i wykonawczych nie wolno wprowadzać warunków, których spełnienie nie zależy od autorów projektu lub wykonawców i są one niemożliwe do określenia na etapie ofertowania.
- MAZ 29 – Wybór oferenta usług projektowych dla obiektów celu publicznego nie może być dokonywany na podstawie kryterium ceny. Decyzja winna być oparta w 50% na kryteriach merytorycznych.
- MAZ 30 – Na szczeblu centralnym należy podjąć inicjatywę związaną z implementacją technologii BIM.
- MAZ 31 – Inwestorzy przedsięwzięć publicznych po zakończeniu budowy winni być zobowiązani do przekazania publicznej informacji: dane z przebiegu przetargu i prac przygotowawczych, realizacji zamówienia, zmian zakresu prac w trakcie budowy, dotrzymania terminów wynikających z harmonogramu budowy.
- MAZ 32 – Należy opracować i opublikować wzorce zawartości SIWZ oraz umów o prace projektowe lub wykonawcze z uwzględnieniem warunków sprawowania nadzoru autorskiego, aby eliminować niesprawiedliwy rozkład ryzyk realizacji budów w narzucanych przez zamawiających tekstach umów.
- OPL 35 – Wystąpić do właściwych ministerstw o uwzględnienie rodzaju i poziomu wykształcenia kandydatów na stanowiska w administracji publicznej i samorządowej związane z szeroko rozumianym budownictwem i architekturą.
- OPL 37 – Wystąpić z wnioskiem do właściwego ministra o uproszczenie wniosków zgłoszeniowych (o pozwolenie na budowę, zgłoszenie budowy).
- SWK 51 – Dokonać zmian legislacyjnych dot. ustanawiania branżowych inspektorów nadzoru inwestorskiego w pozwoleniach na budowę.

- SWK 54 – Wykreślenie z aktów prawnych, np. Ministerstwa Rolnictwa, współpracujących z ustawą Pb pojęcia „ modernizacja”.
- WKP 56 – Przywrócenie jako samodzielna funkcję techniczną w budownictwie funkcji rzeczoznawcy w Pb lub ustawie będącej jej odpowiednikiem.
- WKP 57 – Podjąć energiczne starania o jednoznaczną interpretację przez MliB Pb w zakresie konieczności wykonywania projektów budowlanych dla wewnętrznych instalacji sanitarnych w proj. obiektach kubaturowych.

Wnioski skierowane do XV Krajowego Zjazdu

- KUP 10 – Dot. uzupełnienia definicji projektu budowlanego o projekt wykonawczy, o którym mowa w ustawie o zamówieniach publicznych (zmiany w Pb art.34 ust.3 i Rozporządzeniu MTBiGM z 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego).
- KUP 11 – Dot. korekty art.124 pkt 6 ustawy Prawo wodne, a odnosi się do formalnych warunków dla odwodnienia wykopów budowlanych bez konieczności uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.
- LUB 15 – wyodrębnić z Pb budowę regulacyjne, których konstrukcja nie jest na stałe związana z gruntem. Warunki dot. konstrukcji tych budowli oraz zakres badań technicznych winno regulować Prawo wodne.
- OPL 38 – Wystąpić do Ministra Sprawiedliwości o zmianę przepisów, na podstawie których Okręgowe sądy powołują biegłych sądowych w zakresie zagadnień związanych z budownictwem i uzyskać wymóg obligatoryjnej rekomendacji tych osób przez OKK OIIB.
- PDL 41 – Wystąpić o zmianę art.101 ust.1 Pb poprzez wprowadzenie automatycznego zatarcia kary bez konieczności składania wniosku oraz wydawania przez OSD stosownej decyzji .

2. Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do KR

- DOS 4 – Podjąć skuteczne działania w celu wprowadzenia takich zmian w ustawie o samorządach zawodowych, które wprowadzą obligatoryjną zasadę bezwzględnego uczestnictwa przedstawicieli izby w procesach legislacyjnych i samorzady będą miały prawo inicjatywy ustawodawczej.
- KUP 13 – PIIB podejmie starania o wznowienie i kontynuację prac nad ustawą o biegłych sądowych.
- ŁOD 21 – Jednoznacznie ustalić zasady wypłat odszkodowań z tytułu OC członków izby na rzecz inwestorów.
- SWK 50 – Zwrócić się do Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa o rozszerzenie katalogu kar z tytułu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie art.96 ust.1 Pb poprzez wprowadzenie kary pośredniej między karą upomnienia a karą upomnienia z jednoczesnym obowiązkiem złożenia egzaminu w wyznaczonym terminie.

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do XV Krajowego Zjazdu

- DOS 6 – Każdy wniosek RZOZ do SD o ukaranie winien być skierowany na rozprawę.
- DOS 7,8 – Powołać na szczeblu okręgowym i krajowym Izby Komisję etyki – dokonać stosownych zmian w Statucie.
- ZAP 60 – Wprowadzić zapis uzupełniający do art.5 ustawy o samorządach zawodowych dot. przynależności członków do izby zawodowej, szczegółowo określający zasady kwalifikacji i przynależności; korzysta w pełni z praw publicznych, ma pełną zdolność do czynności prawnych.

3. Dopuszczanie do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do KR

- MAZ 24 – Uznać technikom ubiegającym się o uprawnienia budowlane praktyki zawodowe w wymiarze 2 lat z okresu przed rokiem 2014.
- OPL 36 – Mając na uwadze wzrost negatywnych wyników egzaminów na uprawnienia budowlane, co jest tłumaczone zmianą regulacji prawnych, podjąć dyskusję nt. formy oraz zakresów egzaminów na uprawnienia budowlane.
- SWK 52 – W związku z brakiem możliwości uzyskania praktyki zawodowej w pełnym zakresie specjalności „instalacje i sieci sanitarne”, dokonać jej podziału na dwie specjalności: w zakresie sieci i instalacji wod-kan i gaz oraz w zakresie ciepłownictwa, wentylacji i klimatyzacji.
- SWK 53 – Proponuje się treść § 5.4 Rozporządzenia w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie; wymóg ukończenia studiów na kierunku odpowiednim lub pokrewnym dla poszczególnych specjalności uprawnień budowlanych uznaje się za spełniony, jeżeli nazwa kierunku jest zgodna z zał. 2 do rozporządzenia oraz informacje zawarte w suplemencie do dyplomu albo wypisie z przebiegu studiów potwierdzone przez uczelnię wskazują, iż min. 1/3 programu studiów określonego w pkt. ECTS, o których mowa w ustawie o szkolnictwie wyższym lub liczbie godzin zajęć obejmuje zajęcia kształtujące wiedzę i umiejętności odnoszące się do zakresu kierunku studiów.

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do XV Krajowego Zjazdu

- LBS 18 – Uchwalić Regulamin dot. określenia szczegółowego sposobu kwalifikowania wykształcenia osób ubiegających się o uprawnienia budowlane.
- OPL 39 – W związku ze zmianami przepisów w ramach deregulacji zawodów (skrócenie praktyk zawodowych) proponuje się nadawanie uprawnień budowlanych dwustopniowo, po 1 i po 4 latach udokumentowanej praktyki zawodowej.

4. Uwarunkowania ekonomiczne wykonywania zawodu inżyniera budownictwa

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do KR

- ŁOD 22 – Opracować w skali kraju standardy wykonywania poszczególnych samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie oraz minimalnych cen wykonywanych usług.
- LUB 14 – KR zamówi fachową analizę i zalecenia dot. sposobów kształtowania cen na usługi świadczone przez członków izby.
- LBS 16 – Powołać grupę osób - rzeczoznawców - do opracowania minimalnych cen robót.
- MAZ 26 – W zamówieniach w trybie „projektuj i buduj” stosować zasady wyboru oferty najkorzystniejszej w procedurze konkursu ograniczonego lub przetargu ze wstępną koncepcją projektową przedmiotu zamówienia, opracowaną odpłatnie.
- MAZ 34 – Należy określić definicję rażąco niskiej ceny w przypadku dokonywania wyboru najkorzystniejszej oferty w drodze licytacji elektronicznej.

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do XV Krajowego Zjazdu

- KUP 12 – Dot. korekty art.143 a i art.150 Prawa zamówień publicznych w zakresie rozliczania robót i usług budowlanych.

B. UWARUNKOWANIA PRAWNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA

1. UREGULOWANIA PRAWNE

1.1. Samodzielna funkcja techniczna w budownictwie

Termin inżynier budownictwa pojawia się po raz pierwszy w XVIII wieku, ale korzenie inżynierii lądowej sięgają kilka tysięcy lat przed naszą erą, gdy zaczęto prowadzić osiadły tryb życia i budować obiekty o bardziej trwałej konstrukcji. Skomplikowane i monumentalne obiekty budowlane powstają wiele wieków przed naszą erą (piramidy, Chiński Mur). Okres świetności Cesarstwa Rzymskiego to równocześnie rozkwit inżynierii budownictwa poprzez budowę portów morskich, akweduktów, dróg i mostów z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności technicznych rzemieślników.

Początki form samorządności można odnaleźć w starożytnym Rzymie, gdzie funkcjonowały korporacje zawodów zaufania publicznego (np. lekarze i notariusze) oraz korporacje rzemieślnicze.

W okresie średniowiecza funkcjonowały bardzo silne korporacje zawodowe (cechy rzemieślnicze), do których dostęp był limitowany i miał charakter elitarny.²

Przełomowe znaczenie dla powstania i rozwoju idei samorządowych miały Rewolucja Francuska, amerykańska Deklaracja Niepodległości z 1776 roku oraz rewolucja techniczna i rozwój przemysłu. Doprowadziły do powstania w XIX-wiecznej Europie izb gospodarczych. W tym czasie w Stanach Zjednoczonych nadano pierwszy tytuł inżyniera.

W Polsce pierwsze samorzady zawodowe powstają w okresie II Rzeczypospolitej, a zlikwidowane zostają przez władze komunistyczne w okresie PRL-u.

Z pojęciem samorządów zawodowych nierozdzielnie łączy się pojęcie „zawodu zaufania publicz-

nego”. W Polsce zostało wprowadzone już w 1928 roku rozporządzeniem Prezydenta RP o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli³, które normowało obowiązek uzyskania uprawnień budowlanych, warunkujących możliwość wykonywania samodzielnych funkcji w budownictwie.

Możliwość tworzenia samorządów zawodowych pojawiła się dopiero po 1989 roku, a pojęcie „zawodu zaufania publicznego” wprowadzone zostało do artykułu 17 Konstytucji RP z dnia 02 kwietnia 1997 roku.

Wykonując postanowienia art.17 Konstytucji Sejm RP, ustawą z dnia 15 grudnia 2000r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów i urbanistów, określił organizację i zadania tych samorządów oraz prawa i obowiązki ich członków.

Dwa podstawowe zadania samorządu zawodowego to:

1. reprezentowanie osób wykonujących zawód zaufania publicznego,
2. sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Samorzady zawodowe architektów, inżynierów i urbanistów wykonywanie swoich ustawowych i statutowych obowiązków rozpoczęły 1 stycznia 2003 roku.

Samorzady zawodowe przejęły od organów administracji rządowej kompetencje w zakresie nadawania i pozbawiania uprawnień budowlanych, nadawania tytułu rzeczoznawcy budowlanego oraz prowadzenia postępowań w sprawie odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej.

Nadane samorządom uprawnienia i obowiązki wynikały ze ścisłego powiązania zapisów ustawy o samorządach z ustawą Prawo budowlane.

Te dwa akty prawne zawierają, między innymi, zbiór podstawowych praw i obowiązków uczestników procesu budowlanego, w tym również osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.

Za samodzielną funkcją techniczną w budownictwie (zgodnie z zapisami Prawa budowlanego)

² J. Smarż, Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa jako samorząd zaufania publicznego, KUL, Lublin 2013

³ A.B. Nowakowski, Quo vadis? Czyli glosa na temat samorządu zawodowego inżynierów budownictwa, IB 2006, nr 12 s.5

uważa się działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych i technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, a w szczególności działalność obejmującą:

1. projektowanie, sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych i sprawowanie nadzoru autorskiego;
2. kierowanie budową lub innymi robotami budowlanymi;
3. kierowanie wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrolę techniczną wytwarzania tych elementów;
4. wykonywanie nadzoru inwestorskiego;
5. sprawowanie kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych.

Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, określone w pkt. 1-5, mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją, zwaną dalej „uprawnieniami budowlanymi”, wydaną przez organ samorządu zawodowego.

Osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie są odpowiedzialne za wykonywanie tych funkcji zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej oraz za należytą staranność w wykonywaniu pracy, jej właściwą organizację, bezpieczeństwo i jakość.

Podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie stanowi **wpis, w drodze decyzji, do centralnego rejestru Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego, potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez tę izbę, z określonym w nim terminem ważności.**

W powiązaniu z powyższym przepisem Ustawa o samorządzie zawodowym w art. 6.1 podkreśla, że prawo wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie przysługuje tylko osobom wpisanym na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego.

1.2. Prawa i obowiązki osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie

Podstawowe prawa i obowiązki osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie określono głównie w ustawie o samorządzie zawodowym architektów i inżynierów budownictwa.

Osoba wpisana na listę członków właściwego samorządu zawodowego ma prawo wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie pod warunkiem wypełnienia obowiązku ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą wyniknąć w związku z wykonywaniem przez nią zawodu (w zakresie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie).

Do podstawowych praw członka samorządu zawodowego należy czynne i bierne prawo wyborcze zagwarantowane również zapisami ustawy o samorządzie zawodowym (art. 13). Pozostałe prawa i obowiązki członka izby zawarto w rozdziale 4 powyższej ustawy, w artykułach 40 i 41:

Art. 40.

1. Członek izby ma prawo:
 - 1) korzystać z pomocy w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zapewnienia właściwych warunków wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie lub czynności urbanisty,
 - 2) korzystać z ochrony i pomocy prawnej izby,
 - 3) korzystać z działalności samopomocowej.
2. Członek samorządu zawodowego może zaskarżyć uchwałę okręgowej izby do właściwych organów Krajowej Izby, a uchwałę Krajowej Izby do sądu administracyjnego.

Art. 41. Członek izby jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej lub urbanistycznej,
- 2) przestrzegać zasad etyki zawodowej,
- 3) stosować się do uchwał organów izby,
- 4) regularnie opłacać składki członkowskie.

Osoby pełniące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie są zwykle uczestnikami procesu budowlanego, a tym samym podlegają przepisom

zawartym w ustawie Prawo budowlane, również w zakresie praw i obowiązków (rozdział 3 ustawy Prawo budowlane).

Artykuł 17 Prawa budowlanego określa kto jest uczestnikiem procesu budowlanego:

Uczestnikami procesu budowlanego, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) inwestor;
- 2) inspektor nadzoru inwestorskiego;
- 3) projektant;
- 4) kierownik budowy lub kierownik robót.

Kolejne artykuły, aż do art. 27, dotyczą obowiązków i praw poszczególnych, ww. osób. Dla osób pełniących samodzielne funkcje techniczne oznacza to, że ustawa Prawo budowlane określa podstawowe czynności wymagane od:

– **projektanta** na etapie realizacji inwestycji:

„Art. 20 [Obowiązki projektanta]

1. Do podstawowych obowiązków projektanta należą:

1) opracowanie projektu budowlanego w sposób zgodny z wymaganiami ustawy, ustaleniami określonymi w decyzjach administracyjnych dotyczących zamierzenia budowlanego, obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej;

1a) zapewnienie, w razie potrzeby, udziału w opracowaniu projektu osób posiadających uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności oraz wzajemne skoordynowanie techniczne wykonanych przez te osoby opracowań projektowych, zapewniające uwzględnienie zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w procesie budowy, z uwzględnieniem specyfiki projektowanego obiektu budowlanego;

1b) sporządzenie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ze względu na specyfikę projektowanego obiektu budowlanego, uwzględnianej w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;

1c) określenie obszaru oddziaływania obiektu;

2) uzyskanie wymaganych opinii, uzgodnień i sprawdzeń rozwiązań projektowych w zakresie wynikającym z przepisów;

3) wyjaśnianie wątpliwości dotyczących projektu i zawartych w nim rozwiązań;

3a) sporządzanie lub uzgadnianie indywidualnej dokumentacji technicznej, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz.U. z 2014 r. poz. 883 oraz z 2015 r. poz. 1165);

4) sprawowanie nadzoru autorskiego na żądanie inwestora lub właściwego organu w zakresie:

4a) stwierdzania w toku wykonywania robót budowlanych zgodności realizacji z projektem,

4b) uzgadniania możliwości wprowadzenia rozwiązań zamiennych w stosunku do przewidzianych w projekcie, zgłoszonych przez kierownika budowy lub inspektora nadzoru inwestorskiego.

2. Projektant ma obowiązek zapewnić sprawdzenie projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności.

3. Projektant, a także sprawdzający, o którym mowa w ust. 2, do projektu budowlanego dołącza oświadczenie o sporządzeniu projektu budowlanego, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.”

Ustawa określa również **prawa** projektanta:

„**Art. 21** [Uprawnienia projektanta] Projektant, w trakcie realizacji budowy, ma prawo:

1) wstępu na teren budowy i dokonywania zapisów w dzienniku budowy dotyczących jej realizacji;

2) żądania wpisem do dziennika budowy wstrzymania robót budowlanych w razie:

a) stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia,

b) wykonywania ich niezgodnie z projektem.”

Obowiązki i prawa **kierownika budowy** określone w ustawie **Prawo budowlane** obejmują:

Art. 21a [Plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia]

Kierownik budowy jest obowiązany, w oparciu o informację, o której mowa w art. 20 ust. 1

pkt 1b, sporządzić lub zapewnić sporządzenie, przed rozpoczęciem budowy, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Art. 22 [Obowiązki kierownika budowy] Do podstawowych **obowiązków kierownika budowy** należy:

- 1) protokolarne przejęcie od inwestora i odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami budowlanymi, urządzeniami technicznymi i stałymi punktami osnowy geodezyjnej oraz podlegającymi ochronie elementami środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- 2) prowadzenie dokumentacji budowy;
- 3) zapewnienie geodezyjnego wytyczenia obiektu oraz zorganizowanie budowy i kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem lub pozwoleniem na budowę, przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 3a) koordynowanie realizacji zadań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia:
 - a) przy opracowywaniu technicznych lub organizacyjnych założeń planowanych robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów, które mają być prowadzone jednocześnie lub kolejno,
 - b) przy planowaniu czasu wymaganego do zakończenia robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów;
- 3b) koordynowanie działań zapewniających przestrzeganie podczas wykonywania robót budowlanych zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zawartych w przepisach, o których mowa w art. 21a ust. 3, oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 3c) wprowadzanie niezbędnych zmian w informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1b oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, wynikających z postępu wykonywanych robót budowlanych;
- 3d) podejmowanie niezbędnych działań uniemożliwiających wstęp na budowę osobom nieupoważnionym;

3e) zapewnienie przy wykonywaniu robót budowlanych stosowania wyrobów, zgodnie z art. 10;

- 4) wstrzymanie robót budowlanych w przypadku stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia oraz bezzwłoczne zawiadomienie o tym właściwego organu;
- 5) zawiadomienie inwestora o wpisie do dziennika budowy dotyczącym wstrzymania robót budowlanych z powodu wykonywania ich niezgodnie z projektem;
- 6) realizacja zaleceń wpisanych do dziennika budowy;
- 7) zgłaszanie inwestorowi do sprawdzenia lub odbioru wykonanych robót ulegających zakryciu bądź zanikających oraz zapewnienie dokonania wymaganych przepisami lub ustalonych w umowie prób i sprawdzeń instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominiowych przed zgłoszeniem obiektu budowlanego do odbioru;
- 8) przygotowanie dokumentacji powykonawczej obiektu budowlanego;
- 9) zgłoszenie obiektu budowlanego do odbioru odpowiednim wpisem do dziennika budowy oraz uczestniczenie w czynnościach odbioru i zapewnienie usunięcia stwierdzonych wad, a także przekazanie inwestorowi oświadczenia, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2.

Art. 23 [Uprawnienia kierownika budowy] **Kierownik budowy ma prawo:**

- 1) występowania do inwestora o zmiany w rozwiązaniach projektowych, jeżeli są one uzasadnione koniecznością zwiększenia bezpieczeństwa realizacji robót budowlanych lub usprawnienia procesu budowy;
- 2) ustosunkowania się w dzienniku budowy do zaleceń w nim zawartych.

Samodzielną funkcję techniczną wykonuje również inspektor nadzoru inwestorskiego, którego obowiązku i uprawnień ustawa Prawo budowlane określa następująco:

Art. 25 [Obowiązki inspektora nadzoru] Do podstawowych **obowiązków inspektora nadzoru** inwestorskiego należy:

- 1) reprezentowanie inwestora na budowie przez sprawowanie kontroli zgodności jej realizacji z projektem lub pozwoleniem na budowę, przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej;
- 2) sprawdzanie jakości wykonywanych robót budowlanych i stosowania przy wykonywaniu tych robót wyrobów zgodnie z art. 10;
- 3) sprawdzanie i odbiór robót budowlanych ulegających zakryciu lub zanikających, uczestniczenie w próbach i odbiorach technicznych instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominowych oraz przygotowanie i udział w czynnościach odbioru gotowych obiektów budowlanych i przekazywanie ich do użytkowania;
- 4) potwierdzanie faktycznie wykonanych robót oraz usunięcia wad, a także, na żądanie inwestora, kontrolowanie rozliczeń budowy.

Art. 26 [Uprawnienia inspektora nadzoru] Inspektor nadzoru inwestorskiego ma prawo:

- 1) wydawać kierownikowi budowy lub kierownikowi robót polecenia, potwierdzone wpisem do dziennika budowy, dotyczące: usunięcia nieprawidłowości lub zagrożeń, wykonania prób lub badań, także wymagających odkrycia robót lub elementów zakrytych, przedstawienia ekspertyz dotyczących prowadzonych robót budowlanych oraz informacji i dokumentów potwierdzających zastosowanie przy wykonywaniu robót budowlanych wyrobów, zgodnie z art. 10, a także informacji i dokumentów potwierdzających dopuszczenie do stosowania urządzeń technicznych;
- 2) żądać od kierownika budowy lub kierownika robót dokonania poprawek bądź ponownego wykonania wadliwie wykonanych robót, a także wstrzymania dalszych robót budowlanych w przypadku, gdyby ich kontynuacja mogła wywołać zagrożenie bądź spowodować niedopuszczalną niezgodność z projektem lub pozwoleniem na budowę.

1.3. Odpowiedzialność osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie

Osoby pełniące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie podlegają:

1. Odpowiedzialności cywilnej na podstawie:

- ustawy z dnia 15.12.2000 r. o samorządzie zawodowym architektów i inżynierów budownictwa,
- rozporządzenia Ministra finansów z dnia 17.04.2002 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej,
- obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 16.01.2002 r. w sprawie wysokości opłaty karnej z tytułu niespełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

2. Odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie:

- ustawy o samorządzie zawodowym w odniesieniu do członków izby (art. 45 ust 1), którzy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie obowiązków art. 41 gdy:

- 1) nie przestrzegają przy wykonywaniu czynności zawodowych, obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej,
- 2) nie przestrzegają zasad etyki zawodowej,
- 3) nie stosują się do uchwał organów izby,
- 4) nieregularnie opłacają składki członkowskie.

Zawinione naruszenie obowiązków wymienionych w art. 41 powoduje wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w stosunku do członka izby naruszającego obowiązujące przepisy. Wynikiem postępowania dyscyplinarnego może być zasądzenie następującej kary (art. 54 ustawy o samorządzie zawodowym):

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) zawieszenie, na okres do 2 lat, w prawach członka izby,
- 4) skreślenie z listy członków izby.

3. Odpowiedzialności zawodowej na podstawie:

- ustawy z dnia 7.07.1994 r. Prawo budowlane i dotyczy osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, które:
 - 1) dopuścili się występków lub wykroczeń, określonych ustawą;
 - 2) zostały ukarane w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
 - 3) wskutek rażących błędów lub zaniedbań spowodowały zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska albo znaczne szkody materialne,
 - 4) nie spełniają lub spełniają niedbale swoje obowiązki.⁴

4. Odpowiedzialności karnej na podstawie:

- ustawy z dnia 7.07.1994 r. Prawo budowlane i dotyczy osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie,
- ustawy Kodeks karny z 1997 r. (Dz. U. Nr 88, poz. 553) rozdział IV, art. 33 § 3,
- rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16.10.2002 r. w sprawie nadania pracownikom organów nadzoru budowlanego upoważnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 174, poz. 1423) oraz ustawa z dnia 28.08.1998 r. o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 1998 r. Nr 113, poz. 717).

Osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie dotyczą również zapisy rozdziału 9 ustawy Prawo budowlane, mówiące o przepisach karnych w stosunku do osób łamiących prawo ujęte w omawianej ustawie. Przykładowo, grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku może być nałożona na osobę wykonującą samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, gdy nie ma ona odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie.

1.4. Proces budowlany, uregulowania prawne. Interpretacja przepisów

Realizacja robót budowlanych poprzedzona jest zazwyczaj szeregiem czynności przygotowawczych, takich jak określenie warunków zabudowy, opracowanie projektów czy uzyskanie stosownych decyzji administracyjnych. Całość działań zmierzających do realizacji inwestycji budowlanej, począwszy od ustalenia warunków zabudowy, a na oddaniu obiektu do użytkowania kończąc, określa się mianem budowlanego procesu inwestycyjnego.

Proces budowlany można podzielić na następujące etapy:

- uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- opracowanie projektu budowlanego i uzyskanie pozwolenia na budowę,
- zawiadomienie o terminie rozpoczęcia robót budowlanych,
- roboty przygotowawcze na terenie budowy (geodezyjne wytyczenie obiektów w terenie, wykonanie niwelacji terenu, zagospodarowanie placu budowy wraz z przyłączami do sieci infrastruktury dla potrzeb wykonawców),
- realizacja obiektu - wykonywanie robót budowlanych zasadniczych i specjalistycznych,
- dokonywanie odbiorów częściowych, prób i sprawdzeń instalacji i urządzeń technicznych,
- przygotowanie dokumentacji powykonawczej i dokonanie odbioru gotowego obiektu budowlanego⁵

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi przy planowaniu procesu inwestycyjnego w Polsce są:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane,
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. O planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Oprócz nich funkcjonują ustawy regulujące określone czynności i różne etapy realizacji procesu budowlanego. Należy do nich zaliczyć:

⁴ Z. Dzierżewicz, J. Dylewski, „Proces budowlany w świetle ustawy Prawo budowlane”, Szkolenie, Materiał autorski, Lublin, marzec 2011 r.

⁵ Z. Dzierżewicz, J. Dylewski, „Proces budowlany w świetle ustawy Prawo budowlane”, Szkolenie, Materiał autorski, Lublin, marzec 2011 r.

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych,
- ustawę z dnia 17 maja 1989 r. prawo geodezyjne i kartograficzne,
- ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze.

Każdy z etapów realizacji inwestycji może być źródłem konfliktów między uczestnikami procesu budowlanego, co w konsekwencji prowadzi do zagrożenia terminów umownych, a czasem nawet do przerwania inwestycji.

W trakcie dyskusji prowadzonych na zjazdach okręgowych izb inżynierów budownictwa oraz na seminariach poświęconych tematyce realizacji inwestycji, członkowie izby próbowali nazwać i opisać te elementy, które w pełnieniu samodzielnych funkcji w budownictwie pomagają i te, które wyraźnie przeszkadzają.

Przed wyspecyfikowaniem nazwanych przez naszych kolegów problemów występujących na wszystkich etapach realizacji inwestycji warto przytoczyć fragment opracowania przekazanego przez przewodniczącego Opolskiej Okręgowej Izby Inżynierów, dr hab. inż. Adama Raka:⁶

„Dlaczego tak trudno „dobrze budować“?

Począwszy od inwestorów, projektantów, przez producentów wyrobów budowlanych, wykonawców, po użytkowników zbudowanych przez nich obiektów, w każdym prawie przypadku wskazywane są następujące przyczyny:

- niewystarczająca jakość (dokumentacji projektowej, robót, wyrobów budowlanych),
- niedotrzymywanie terminów,
- przekraczanie kosztów,
- błędy, wady, usterki itd.

Z zasady, jak zapytamy kogoś z uczestników procesu budowlanego, to każdy potrafi podać przyczy-

ny, ale jak się okazuje niezmiernie rzadko dostrzegamy własne niedociągnięcia, a jeszcze rzadziej się do nich przyznajemy.

Utrudnia to identyfikację faktycznych przyczyn problemów, z którymi się borykamy, ich racjonalną analizę i eliminowanie, tak aby nie powtarzały się w przyszłości.

Równocześnie wszyscy mamy świadomość, że skutki nieprawidłowości i błędów popełnianych na różnych etapach przedsięwzięć inwestycyjnych bywają bardzo dotkliwe i prawie zawsze wiążą się ze stratami finansowymi. Konsekwencje ponoszą głównie inwestorzy i wykonawcy robót budowlanych, choć źródła problemów występują również poza obszarem ich działań (np. w projektowaniu).

Praktyka pokazuje jednak, że najbardziej popularną i często jedyną stosowaną metodą ograniczania ryzyka jest przerzucanie go na "drugą stronę" - inwestorzy na wykonawców, wykonawcy na podwykonawców, projektanci na wykonawców, itp."

Jakie w tej sytuacji proponujemy działania?:

I. Na etapie przygotowania inwestycji.

1. Bardzo mocne podkreślenie ważności prawidłowego przygotowania przez inwestorów procesu inwestycyjnego. Podkreślanie konieczności właściwego oszacowania niezbędnego czasu na realizację inwestycji, wyczerpującego opisu przedmiotu zamówienia, właściwego oszacowania kosztów inwestycji oraz przygotowania dokumentacji przetargowej. Prowadzenie szkoleń dla inwestorów w ww. tematyce.
2. Inwestycje celu publicznego, których wielkość i wartość określi rozporządzenie, powinny być poprzedzone obligacyjną procedurą wykonania prac przygotowawczych, studiów i analiz przedprojektowych. (MAZ 27)
3. W formułowaniu zakresu usług projektowych i wykonawczych nie wolno wprowadzać warunków, których spełnienie nie zależy od autorów projektu lub wykonawców i są one niemożliwe do określenia na etapie ofertowania. (MAZ 28)⁷

⁶ A. Rak, Co nam przeszkadza by dobrze budować?, materiały z Opolskiej OIIB.

⁷ oznaczenie wniosku według załącznika A3

4. Wybór oferenta usług projektowych dla obiektów celu publicznego nie może być dokonywany wyłącznie na podstawie kryterium ceny. Decyzja winna być oparta w 50% na kryteriach merytorycznych. (MAZ 29)
 5. Inwestorzy przedsięwzięć publicznych po zakończeniu budowy winni być zobowiązani do przekazania publicznej informacji: dane z przebiegu przetargu i prac przygotowawczych, realizacji zamówienia, zmiany zakresu prac w trakcie budowy, dotrzymanie terminów wynikających z harmonogramu budowy. (MAZ 31)
 6. Należy opracować i opublikować wzorcowe zawartości SIWZ oraz umów o prace projektowe lub wykonawcze z uwzględnieniem warunków sprawowania nadzoru autorskiego, aby eliminować niesprawiedliwy rozkład ryzyka realizacji budów w narzucanych przez zamawiających tekstach umów. (MAZ 32)
 7. Właściwe rozłożenie ryzyka w umowach na roboty budowlane.⁸
 8. Organizowanie szkoleń szczegółowo omawiających formę i zakres projektu budowlanego.
 9. Zamieszczanie publikacji prasowych na temat ww. zagadnień w czasopismach izby, stowarzyszeń naukowych i ogólnodostępnych.
 10. Ograniczenie zakresu projektu składanego z wnioskiem o pozwolenie na budowę, wprowadzając równocześnie obowiązek realizacji w oparciu o projekt wykonawczy.⁹
 11. Wprowadzenie w projekcie budowlanym konieczności etapowania realizacji i odbioru inwestycji.¹⁰
 12. Przywrócenie projektowi wykonawczemu (PW) należnego miejsca w procesie inwestycyjnym, oficjalne uznanie PW jako dokumentacji będącej podstawą realizacji i odbioru inwestycji. Opracowanie i weryfikowanie projektu wykonawczego przez osoby z odpowiednimi uprawnieniami i doświadczeniem zawodowym.¹¹
- Obecny poziom przygotowania dokumentacji projektowych wymaga wprowadzenia zmian stanu prawnego i ustalenia właściwej rangi projektu wykonawczego. Należy dokonać nowelizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r., w którym najważniejszy projekt realizacyjny, od którego uzależniona jest niezawodność konstrukcji, optymalizacja ekonomiczna rozwiązań projektowych i trwałość budowli, byłyby ujęte w randze przysługującej mu z racji celu, któremu ma służyć. Projekt wykonawczy nie może w żadnym przypadku być traktowany jako załącznik do projektu budowlanego i na dodatek o nieokreślonym zakresie opracowania. Zakres i szczegółowość opracowania projektów wykonawczych powinny być zgodne z wymaganiami aktualnych norm budowlanych dotyczących: obliczeń statycznych, konstrukcji i rysunków. Konieczne jest wydanie przez Ministerstwo Infrastruktury wykazu Polskich Norm zharmonizowanych z normami projektowymi. Wykaz norm powinien być załącznikiem do omawianego rozporządzenia. W rozporządzeniu powinno się określić formę opracowania projektów wykonawczych.¹²
13. Uzupełnienie definicji projektu budowlanego o projekt wykonawczy, o którym mowa w ustawie o zamówieniach publicznych (zmiany w Pb art. 34 ust. 3 i rozporządzeniu MTBiGM z 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego). (KUP 10)
 14. Usprawnienie procesu uzgadniania dokumentacji.
 15. Dostosowanie przepisów prawa do projektowania i realizacji inwestycji liniowych.
 16. Wprowadzić obowiązek opracowania założeń techniczno-kosztowych dla inwestycji liniowych. (MAZ 25)

⁸ PDK OIIB

⁹ MOIIB

¹⁰ MOIIB

¹¹ ŚOIIB

¹² PAWEŁ SCHUHMACHER, Rzeczoznawca Budowlany w specjalności budowlano-konstrukcyjnej w zakresie projektowania i budowy, IB 2/2005

17. Na szczeblu centralnym należy podjąć inicjatywę związaną z implementacją technologii BIM. (MAZ 30)
18. Podjąć energiczne starania o jednoznaczną interpretację przez MliB zapisów w ustawie Prawo budowlane w zakresie konieczności wykonywania projektów budowlanych dla wewnętrznych instalacji sanitarnych w projektowanych obiektach kubaturowych. (WKP 57)

II. Na etapie realizacji inwestycji.

1. Umowy na roboty budowlane oprzeć na ustalonych, znormalizowanych warunkach zlecenia i wykonywania robót budowlanych (dawnej OWRI – ogólne warunki realizacji inwestycji lub wg niemieckich VOB, tj. Vergabe und Vertragsordnung für Bauleistungen - Znormalizowane warunki zlecenia i wykonywania robót budowlanych). Jest to zbiór zasad obowiązujący wszystkich uczestników procesu inwestycyjnego, który reguluje w części A zasady zlecenia robót, w części B – realizację umowy (prawa i obowiązki uczestników realizacji inwestycji) i w części C – wykonawstwo robót budowlanych. VOB zabezpiecza w równym stopniu interesy zamawiającego i wykonawcy. Zapis w umowie na roboty budowlane o stosowaniu VOB wyklucza możliwość stosowania innych niejasnych lub niekorzystnych zapisów.¹³ Rozwiązaniem systemowym i trwałym jest opracowanie własnego zbioru zasad (na wzór np. VOB) dostosowanych do naszego prawa powszechnego, a w okresie przejściowym prawne zobowiązanie stron umowy na roboty budowlane do przestrzegania pełnego zbioru klauzul FIDIC, bez możliwości jakichkolwiek wyłączeń.

Propozycję opracowania dokumentu typu OWRI wysunęła również Śląska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa w swoich propozycjach poprawy procedur związanych z realizacją inwestycji.

2. Kontynuować i zintensyfikować szkolenia ma-

jące na celu szczegółowe omówienie zakresu uprawnień i kompetencji poszczególnych uczestników procesu budowlanego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na podział obowiązków kierownika budowy, kierowników robót oraz na tematykę związaną z prawidłowo prowadzonymi nadzorami autorskimi, prawem autorskim.

3. Zobowiązać inwestora, aby zakres zleczanych zadań inżynierowi kontraktu obejmował wszystkie jego obowiązki wyszczególnione w FIDIC (a więc m.in. pracę przy zawieraniu umów między inwestorem a wykonawcą) oraz wykluczyć możliwość pozostawania w zależności właścicielskiej lub pracowniczej z inwestorem.
4. Prowadzić szeroko zakrojoną akcję promującą racjonalne określanie kosztów prac projektowych i kosztów nadzorów autorskich. Należy większy nacisk położyć na uświadamianie faktu łamania zasad etyki zawodowej oraz narażanie się na odpowiedzialność dyscyplinarną przez osoby stosujące zaniżone (dumpingowe) ceny w kalkulacji usług.
5. Kontynuować współpracę z Izbą Projektowania Budowlanego w zakresie ułatwienia dostępu wszystkim członkom izby do Środowisko-ych Zasad Wyceny Prac Projektowych.

III. Na etapie dopuszczenia do użytkowania i eksploatacji.

1. Dążyć do ujednoczenia wzorów dokumentów, we współpracy z WINB, na terenie poszczególnych województw.
2. Wnioskować o uproszczenie i ograniczenie ilości niezbędnych dokumentów.
3. Wprowadzić niezbędne zmiany do art. 36a ustawy Prawo budowlane. Dotyczy to obiektów kubaturowych oraz inwestycji liniowych.¹⁴ Głównie w przypadku miejskich inwestycji liniowych powyższy zapis całkowicie blokuje realizację tych inwestycji, z uwagi na konieczność wprowadzania ciągłych zmian do pozwolenia na

¹³ PDK OIIB

¹⁴ J. Kroplewski, Głupi przepis, IB 11/14

budowę przy omijaniu istniejących, niezidentyfikowanych wcześniej sieci podziemnego uzbrojenia terenu (zmiana zagospodarowania terenu).

4. Rozważyć możliwość jednorazowej akceptacji zmian w inwestycjach liniowych, na podstawie złożonej w PINB oraz w wydziale geodezji, dokumentacji powykonawczej uwzględniającej wszystkie wniesione zmiany w lokalizacji sieci.

IV. Właściwie opracowane akty prawne, spójność zapisów i jednoznaczna interpretacja przepisów obowiązujących w procesie budowlanym.

1. Uświadomienie ustawodawcy i projektodawcy konieczności rzetelnego przygotowania przepisów (nawet kosztem spowolnienia ich wprowadzania) i stosowania rzetelnych konsultacji społecznych.
2. Wypracowanie odpowiednich narzędzi prawnych (propozycji zmian w przepisach prawa), które pozwolą na skuteczniejsze eliminowanie przypadków nadużywania prawa w postępowaniach administracyjnych przez urzędnika.¹⁵
3. W wielu przypadkach konflikty między stronami pojawiają się z powodu braku kierunkowego przygotowania urzędnika do prowadzenia spraw związanych z analizą przedłożonych dokumentów. Członkowie Opolskiej Izby Inżynierów Budownictwa wystąpili z wnioskiem, aby „wystąpić do właściwych Ministerstw o uwzględnienie rodzaju i poziomu wykształcenia kandydatów na stanowiska w administracji publicznej i samorządowej związane z szeroko rozumianym budownictwem i architekturą.” (OPL 35)
4. Ujednolicenie procedur dla wszystkich organów administracji architektoniczno-budowlanej przy wydawaniu decyzji o pozwoleniu na budowę.¹⁶

5. Usprawnienie procesu budowlanego poprzez wprowadzenie niezbędnych zmian w obowiązujących aktach prawnych i przepisach w oparciu o opinie zainteresowanych stron, uczestników procesu budowlanego.

6. Wprowadzenie jednolitego słownika pojęć dla wszystkich aktów prawnych mających wpływ na planowanie i przeprowadzenie procesu budowlanego.¹⁷

7. Z ujednoceniem pojęć wiąże się dyskusja środowiskowa nad przywróceniem do ustawy Prawo budowlane pojęcia „modernizacja”, ponieważ brak tego pojęcia stanowi problem przede wszystkim przy projektach realizowanych ze środków Unii Europejskiej.

W świetle obowiązujących przepisów, w celu wyeliminowania wątpliwości, według interpretacji Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym „remontu”, „przebudowy” albo „rozbudowy”.¹⁸ Temat wart jest głębszej analizy i przeprowadzenia szerokiej dyskusji między wszystkimi uczestnikami procesu budowlanego w celu wypracowania najlepszych rozwiązań możliwych do wprowadzenia w znowelizowanych aktach prawnych.

8. Ujednolicenie procedur i wzorów dokumentów obowiązujących przy uzyskaniu pozwolenia na użytkowanie obiektu.¹⁹

Przykładem może być sytuacja, kiedy z braku przepisów prawa budowlanego regulujących procedury, z zachowaniem których mapa do celów projektowych oraz jej egzemplarze powinny być sporządzone, wynika różnorodność wymagań organów administracji architektoniczno-budowlanej (AAB) w stosunku do dokumentacji złożonej wraz z wnioskiem o pozwolenie na budowę (np. wymóg naniesienia treści projektu na 4 egzemplarze oryginałów mapy zasadniczej).²⁰

9. Rzeczoznawcy ppoż. opiniujący dokumentację projektową powinni na równi z projektantami branżowymi ponosić odpowiedzialność za swoje opinie oraz brać czynny udział

¹⁵ POIIB

¹⁶ ŚOIIB

¹⁷ ŁOIIB

¹⁸ J. Smarż, Uwagi do Kodeksu Budowlanego, 2016

¹⁹ Z-POIIB

²⁰ M. Kryński, IB 09/2015

w nadzorze przy realizacji zakresu inwestycji, w zakresie objętym opinią. Problemem jest brak precyzyjnych uregulowań prawnych dotyczących sprawowanej przez rzeczoznawcę ds. zabezpieczeń ppoż. funkcji w procesie budowlanym, jego praw i obowiązków, a także związanej z tym odpowiedzialności za uzgadnianie na etapie projektu, a następnie nadzorowane przez niego rozwiązania. Argumenty przemawiają za koniecznością szukania sposobu podniesienia jakości budowanych obiektów w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, w czym znaczącą rolę powinien odgrywać rzeczoznawca ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych. Aby tak się jednak stało, jego rola w procesie budowlanym musi zostać wyraźnie zdefiniowana przez ustawodawcę stosownym rozporządzeniem, jak ma to miejsce w stosunku do innych rzeczoznawców. Bez wątplenia nie może on być osobą stojącą obok projektanta, czy też inspektora nadzoru inwestorskiego, nawet bez prawa wpisu do dziennika budowy. Powinien zostać zrównany w prawach i odpowiedzialności z pozostałymi uczestnikami procesu budowlanego, wykonującymi samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.²¹

10. Przywrócenie w ustawie Prawo budowlane, jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, funkcji rzeczoznawcy. (WKP 56), (DOS 3)
11. Występują problemy z właściwym określeniem obszaru oddziaływania obiektu z uwagi na niejednoznaczne kryteria oceny. Definicja nastęrcza wiele problemów w jej prawidłowej interpretacji, a tym samym również zastosowaniu w praktyce.
12. We wnioskach związanych z legislacją znalazły się również problemy związane z zapisami ustawy Prawo wodne (art. 124 pkt 6). W odniesieniu do odwodnień wykopów budowlanych wystosowano postulat, aby odwodnienie wykopów nie wymagało pozwo-

lenia wodnoprawnego, jeżeli zamyka się na terenie działki objętej wnioskiem o pozwolenie na budowę (KUP 11). Zgłoszono także propozycję wyodrębnienia z Prawa budowlanego budowli regulacyjnych, których konstrukcja nie jest na stałe związana z gruntem. Warunki dotyczące konstrukcji tych budowli oraz zakres badań technicznych winno regulować Prawo wodne. (LUB 15)

2. RELACJE MIĘDZY UCZESTNIKAMI PROCESU BUDOWLANEGO

Prawo budowlane w Rozdziale 3, art. 17 wymienia uczestników procesu budowlanego:

Art. 17. Uczestnikami procesu budowlanego, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) inwestor;
- 2) inspektor nadzoru inwestorskiego;
- 3) projektant;
- 4) kierownik budowy lub kierownik robót.

W kolejnych artykułach określono obowiązki nałożone przez ustawodawcę na poszczególnych uczestników procesu budowlanego.

Ten podział od samego początku budził wiele zastrzeżeń i wielokrotnie postulowane były propozycje wprowadzenia do ww. podziału kolejnego uczestnika, tj. WYKONAWCY. Również w tym roku wpłynęła, w efekcie dyskusji prowadzonych na zjazdach okręgowych izb inżynierów budownictwa, podobny wniosek (Lubuska OIIB). Uzasadnieniem tej tezy jest podkreślenie ważnej roli wykonawcy w analizowaniu dokumentacji technicznej, wyborze materiałów i urządzeń, dostosowaniu realizacji inwestycji do warunków terenowych i gruntowych, często odmiennych od określonych w dokumentacji.

Wykonawca zawiera umowę na roboty budowlane, daje rękojmię i gwarancję na wykonane prace, a w przypadku niewywiązania się z zobowiązań płaci kary umowne pozostając w świetle prawa „tworem wirtualnym, podmiotem równoważnym bez żadnej odpowiedzialności.”²²

²¹ J. Spychała, IB 09/2015

²² J. Galewski, IB 04/2015

Teza rozszerzenia liczby uczestników procesu budowlanego ma tyle samo zwolenników co przeciwników.

Zwyczajowo przyjmuje się, że **kierownik budowy jest „przedstawicielem” wykonawcy robót na gruncie prawa budowlanego**. Prawo budowlane nie reguluje wprost roli wykonawcy w procesie budowlanym. Stosunek łączący inwestora z wykonawcą został uregulowany w kodeksie cywilnym, w przepisach dotyczących umowy o roboty budowlane.

Inny problem, który pojawia się bardzo często w dyskusjach środowiskowych związanych z rolą i zakresem odpowiedzialności kierownika budowy to postulat zróżnicowania obowiązków kierownika budowy w zależności od wielkości budowy i usunięcia go z procesu budowlanego w przypadku małych budów, typu domek jednorodzinny (wniosek: Warmińsko-Mazurska OIIB, Łódzka OIIB).

Inwestor

Inwestor, zamawiając dokumentację projektową, nie powinien kierować się wymaganiami jednego aktu prawnego lecz uwzględnić wszystkie wymagania wynikające z aktów prawnych odnoszących się do danej inwestycji. Świadomy i odpowiedzialny Inwestor powinien zamówić taki zestaw opracowań projektowych, który będzie spełniał wymagania wszystkich przepisów i będzie mógł stanowić podstawę następujących działań inwestora:

- podjęcie decyzji o celowości realizacji inwestycji i dokonanie wyboru najkorzystniejszego wariantu jej zrealizowania,
- określenie kosztów realizacji zamierzenia budowlanego i zapewnienie środków na jego realizację,
- uzyskanie wszystkich wymaganych opinii i uzgodnień oraz pozwolenia na budowę,
- pozyskanie prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane – jeżeli zachodzi taka potrzeba,
- zorganizowanie i przeprowadzenie postępowań prowadzących do wyboru oferty i zawarcie umowy o wykonanie robót budowlanych,
- wykonanie robót budowlanych,

- zapewnienie sprawowania nadzoru inwestorskiego i racjonalnego kierowania przebiegiem inwestycji, dokonanie odbiorów częściowych i odbioru końcowego wykonanych robót i obiektów,
- zapewnienie danych stanowiących podstawę monitorowania, sprawozdawczości, kontroli realizacji i rozliczenia inwestycji,
- przekazanie zrealizowanych obiektów i całego przedsięwzięcia w użytkowanie w zakresie zapewniającym uzyskanie zaplanowanych efektów.²³

Cały proces inwestycyjny w zakresie przygotowania dokumentacji można podzielić na 2 etapy:

- I. Przygotowanie dokumentacji inwestycji budowlanej – przygotowanie podjęcia decyzji inwestycyjnej:
 - studia i analizy przedinwestycyjne
- II. Przygotowanie projektów i opracowań w celu:
 - uzyskania pozwolenia na budowę,
 - przeprowadzenia procedury przetargowej i wyboru wykonawcy,
 - wykonania robót budowlanych, tj. zbudowania obiektu (ów).

Ta część obejmuje projekt budowlany, opinie i uzgodnienia, projekty branżowe, projekt technologiczny, studium wykonalności i inwestorskie założenia realizacji inwestycji, następnie dokumentację projektową z planem zagospodarowania działki, projektem wykonawczym, zbiorem specyfikacji i kosztorysem inwestorskim na potrzeby procedury przetargowej oraz wykonania robót budowlanych: projekt wykonawczy, projekty rozruchu, instrukcje obsługi urządzeń i przedmiary robót.

Kolejne dokumentacje to: dokumentacja budowy oraz dokumentacja powykonawcza, według ustawy Prawo budowlane zawierająca:

- projekt budowlany i projekt wykonawczy z naniesionymi zmianami dokonanymi w toku realizacji robót,
- geodezyjne pomiary powykonawcze z naniesieniem zrealizowanych obiektów na mapę zasadniczą, czyli wprowadzenie do zasobów geodezyjnych państwa,
- decyzję o pozwoleniu na użytkowanie.

²³ Dokumentacyjne przygotowanie inwestycji budowlanych (1-2), ALEKSANDER KRUPA, nr 1, 2/2005

Zapisy powyższe są tak oczywiste i tak jednoznaczne, udokumentowane odpowiednimi przepisami oraz wieloletnim doświadczeniem związanym z identyfikowaniem niezbędnych procedur i dokumentów potrzebnych do prawidłowego przeprowadzenia procesu budowlanego, że pozostaje tylko zadać pytanie **DLACZEGO** uczestnicy procesu budowlanego (głównie inwestorzy) usiłują udowodnić, że można realizować inwestycje pomijając w procesie ich przygotowania znaczną część tych dokumentów?

Projektant

Na styku działania Projektanta i Inwestora bardzo często dochodzi do konfliktów na etapie realizacji umowy o wykonanie dokumentacji projektowej z uwagi na:

- przekroczone terminy realizacji,
- ewidentne braki w dokumentacji,
- wady dokumentacji spowodowane brakiem wiedzy technicznej i doświadczenia w projektowaniu,
- zaniżania należnego wynagrodzenia dla projektanta lub opóźnianie płatności,
- obciążanie karami za przekroczenie terminu realizacji dokumentacji spowodowane czynnikami niezależnymi od projektanta,
- zmiany wymagań i warunków realizacji w trakcie wykonywania umowy,
- nieprecyzyjnie określone warunki pełnienia nadzoru autorskiego.

Jako zadanie Izby na tym polu należałoby położyć nacisk na:

- szeroko zakrojoną akcję informacyjną podkreślającą konieczność rzetelnego przygotowania materiałów wyjściowych przed ogłoszeniem przetargu na projektowanie i realizację inwestycji,
- konsekwentne egzekwowanie i karanie członków Izby w przypadku łamania przez nich przepisów paragrafu 17 Statutu PIIB, szczególnie w zakresie nieznanomości obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej przy wykonywaniu czynności zawodowych projek-

tanta, ale również inspektora nadzoru inwestorskiego i kierownika budowy.

Jeszcze raz należy podkreślić, że skutki nieprawidłowości i błędów popełnianych na różnych etapach przedsięwzięć inwestycyjnych prawie zawsze wiążą się ze stratami finansowymi dla inwestorów, dla projektantów i dla wykonawcy. A źródło problemu często tkwi w wadliwej dokumentacji.

Warto przypomnieć, że konsekwencją dyskusji nad propozycjami zapisów projektu Kodeksu Budowlanego była propozycja, która pomimo zmiany trybu prac nad Kodeksem jest nadal aktualna, **przydzielenia projektantowi prawa strony postępowania**, np. poprzez wprowadzenie możliwości złożenia skargi do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego na nieprawidłowe wymagania organu administracji architektoniczno-budowlanej w sprawie zawartości lub formy projektu budowlanego.

Postulat ten jest związany z częstymi przypadkami kwestionowania przez organy administracji architektoniczno-budowlanej zakresu uprawnień autorów projektu, którzy nie mając przymiotu strony nie mogą dochodzić swoich racji.²⁴

Do ważnych spraw, które dla dobra wszelkiego rodzaju prowadzonych inwestycji budowlanych, należy ponownie poruszyć i spróbować przywrócić do poprzedniego stanu jest bardzo silnie przez środowisko podnoszona propozycja przywrócenia **rzecznawcy jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie**.

Nie bagatelizując zdarzających się nieprawidłowości w sprawowaniu funkcji rzeczoznawcy, należy podkreślić, że jest to niezwykle ważna i odpowiedzialna funkcja, stanowiącą wielokrotnie dla Inwestora niezastąpioną pomoc w rozstrzyganiu technicznych wątpliwości. Rzecznawstwo powinno stanowić ukoronowanie drogi zawodowej inżyniera budownictwa, podbudowanej doświadczeniem zawodowym i szeroką wiedzą techniczną.

Osoby posiadające ten tytuł mogłyby zostać upoważnione do sporządzania ocen technicznych dotyczących sytuacji zagrożenia życia i zdrowia. Powinny brać czynny udział w ocenie rozwiązań

²⁴ J. Smarż, Uwagi do Kodeksu Budowlanego, 2016

projektowych oraz zdarzeń losowych pojawiających się w trakcie realizacji inwestycji.

Ważne jest przy tym zastrzeżenie konkretnych kompetencji dla tej grupy fachowców, co również powinno być poparte odpowiednią podstawą prawną.

Z propozycją wprowadzenia funkcji rzeczoznawcy budowlanego jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie wiąże się postulat prawnego uregulowania definicji: opinia, ekspertyza techniczna, ocena techniczna, przypisując kompetencje do ich sporządzania odpowiednio osobom posiadającym uprawnienia budowlane oraz osobom posiadającym tytuł rzeczoznawcy budowlanego.²⁵

Inspektor nadzoru inwestorskiego

Rolą inspektora nadzoru jest monitorowanie procesu realizacji tak, aby roboty wykonywane były zgodnie z dokumentacją, specyfikacjami technicznymi i zasadami sztuki budowlanej. Powinien on identyfikować zagrożenia i nieprawidłowości w realizacji oraz podejmować decyzje dotyczące rozwiązania zaistniałych problemów. Dotyczy to także nadzorowania postępu robót. Inspektor nadzoru reprezentuje na budowie inwestora i stoi na straży jego interesów, kontrolując przepływy pieniędzy, terminową realizację budowy i zgodność z przepisami.

W praktyce nierzadko inspektorzy nadzoru stwarzają dodatkowe utrudnienia dla prawidłowego i terminowego wykonania robót, w szczególności poprzez:

1. zwlekanie z decyzjami i nieuzasadnione opóźnianie odbiorów technicznych,
2. nieprzestrzeganie zasad dokumentowania ustaleń i zmian oraz ich autoryzacji,
3. niewystarczające zaangażowanie (czas, jaki inspektor faktycznie poświęca na nadzorowanie budowy nie pozwala na prawidłowe wykonywanie tej funkcji).²⁶

Kierownik budowy

Najtrudniejszą rolę w procesie budowlanym pełni kierownik budowy, któremu prawo przypisuje największy zakres zadań i odpowiedzialności. Zazwyczaj kierownika budowy ustanawia wykonawca, powo-

łując do tej roli własnego pracownika. Choć formalnie, zgodnie z prawem budowlanym, uczestnikiem procesu jest kierownik budowy, a nie wykonawca, to nieprawidłowości w procesie budowy wiążą się z reguły z całym obszarem funkcjonowania firmy budowlanej (wykonawcy robót), a tylko sporadycznie z osobą pełniącą funkcję kierownika budowy.

Wśród najczęstszych nieprawidłowości można wymienić:

1. zaniżanie ceny ofertowej,
2. zawieranie umów / składanie ofert bez pełnego rozpoznania wymagań inwestora, szczegółowej analizy rozwiązań projektowych, warunków realizacji, ewentualnych utrudnień (np. związanych z terenem budowy, warunkami gruntowymi itp.) oraz bez obiektywnej oceny własnych możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych,
3. angażowanie podwykonawców bez wcześniejszej oceny ich zdolności do spełnienia wymagań,
4. wadliwie sformułowane umowy z podwykonawcami i brak kontroli jakości wykonywanych przez nich robót,
5. nieodpowiednie parametry stosowanych wyrobów budowlanych, w następstwie niedoprecyzowania wymagań w zamówieniach i braku kontroli odbiorczej dostaw lub uszkodzenia i pogorszenia cech jakościowych wyrobów przechowywanych na budowie w nieodpowiednich warunkach,
6. nieprzestrzeganie reżimów technologicznych danego procesu dotyczących np. temperatury, czasu trwania przerw technologicznych; zastosowanie maszyn, sprzętu, narzędzi nieodpowiednich dla technologii wykonywania robót; brak należytego zabezpieczenia wykopów, ciągów komunikacyjnych, brak oznakowania miejsc niebezpiecznych,
7. niewłaściwe zagospodarowanie terenu budowy - brak wyznaczonych miejsc składowania materiałów, gromadzenia odpadów, odpowiednich pomieszczeń magazynowych,

²⁵ J. Smarż, Uwagi do Kodeksu Budowlanego, 2016

²⁶ A. Rak, Co nam przeszkadza by dobrze budować?, materiały z Opolskiej OIIB

8. brak nadzoru nad dokumentacją, a szczególnie nad zmianami rozwiązań projektowych, nieświadome korzystanie z dokumentów nieaktualnych,
9. nieprzestrzeganie zasad prowadzenia zapisów z przebiegu realizacji i gromadzenia dokumentów do celów oceny zgodności podczas odbioru robót,
10. przekraczanie terminów wynikających z harmonogramu umownego (rzeczowo-finansowego), brak aktualizacji ustaleń dotyczących terminów.

Jednak główne przyczyny wymienionych nieprawidłowości tkwią w sferze organizacji i zarządzania. Opisane problemy ujawniają konsekwencje, jakie ma odrzucanie lub nieznanomość zasad i metod sprawnego zarządzania, gdy intuicja zastępuje rzetelne rozpoznanie, analizę i ocenę ryzyka, a improwizacja - planowanie i kontrolę.

Chcąc wyeliminować nieprawidłowości w procesie budowlanym, musimy wyciągnąć odpowiednie wnioski z własnych doświadczeń i tego, co od kilku lat obserwujemy na rynku.²⁷

Nazwanie problemu, wskazanie nieprawidłowości w postępowaniu jest pierwszym, niezbędnym krokiem do rozpoczęcia procesu poprawy. Przedłożony do dyskusji środowiskowej materiał pokazuje znane nam **źródła konfliktów** na wszystkich etapach procesu budowlanego. Listę tych nieprawidłowości powinniśmy jako samorząd zawodowy potraktować bardzo poważnie, ponieważ wiele

poruszonych tam problemów jesteśmy w stanie rozwiązać sami poprzez nasze działania statutowe.

Dla przypomnienia, art. 8 ustawy o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa określa zadania samorządu zawodowego, w tym w szczególności:

- sprawowanie nadzoru nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu przez członków izb,
- ustalanie zasad etyki zawodowej i **nadzór nad jej przestrzeganiem**,
- współdziałanie w doskonaleniu kwalifikacji zawodowych inżynierów budownictwa.

Nasze zadania, w pierwszej kolejności to:

- promocja zawodu inżyniera budowlanego,
- ścisła współpraca z uczelniami dla wypracowania najlepszego programu nauczania dającego gwarancję właściwego przygotowania do zawodu,
- egzekwowanie praktycznego przygotowania do zawodu kandydatów do uprawnień budowlanych,
- zintensyfikowanie działań mających na celu podniesienia kwalifikacji i uaktualnienie wiedzy zawodowej kadry inżynierskiej.

Pakiet zagadnień związanych ze zmianami prawa, to odrębny problem, który będzie z nami przez cały czas funkcjonowania samorządu, a został w niniejszym opracowaniu częściowo podniesiony na podstawie zgłaszanych problemów w ramach dyskusji środowiskowej inżynierów budownictwa.

²⁷ A. Rak, Co nam przeszkadza by dobrze budować?, materiały z Opolskiej OIIB

C. SAMORZĄD ZAWODOWY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

1. ZAGADNIENIE I ZNACZENIE SAMORZĄDU INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA DLA ŚRODOWISKA ZAWODOWEGO I SPOŁECZEŃSTWA

Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa tworzony jest przez grupy zawodowe zajmujące się projektowaniem, kierowaniem i nadzorowaniem obiektów i procesów budowlanych, które ze względu na swoje społeczne znaczenie wymagają najwyższych kwalifikacji merytorycznych i moralnych dla ochrony tych zawodów i ich przedstawicieli oraz dla umacniania interesu społecznego. Powstanie tego typu struktur i przyznanie im szerokich uprawnień należy traktować jako dowód uznania przez państwo ich kompetencji w dziedzinach realizacji ustawowych zadań publicznych.

Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa został powołany do życia ustawą z dnia 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów. W pierwotnej formie ustawa obowiązywała w terminie od 25 stycznia do 15 marca 2002 r. Do dnia dzisiejszego prawie dwudziestokrotnie do konywano w przywołanej ustawie, a aktualne zapisy obowiązują od 18 stycznia 2016 roku. Ustawa określa organizację i zadania samorządów zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, a także prawa i obowiązki członków tych samorządów.

Ustawa umożliwiła kompleksowe działanie środowisk związanych z realizacją inwestycji budowlanych. Jednocześnie zawód inżyniera budownictwa stał się zawodem zaufania publicznego.

Zawód inżyniera budownictwa został sklasyfikowany jako odrębny od zawodu architekta. Ma też odrębne obowiązki zapisane w art. 2 ustawy. Wykonywanie zawodu architekta polega na współtworzeniu kultury przez projektowanie architektoniczne obiektów budowlanych,

ich przestrzennego otoczenia oraz ich realizację, nadzorze nad procesem ich powstawania oraz na edukacji architektonicznej. Wykonywanie zawodu inżyniera budownictwa polega na projektowaniu obiektów budowlanych, ich realizacji, nadzorze nad procesem ich powstawania, utrzymaniu tych obiektów oraz na edukacji w tym zakresie. Różne rozumienie sposobu wykonywania zawodu architekta i inżyniera budownictwa ma odzwierciedlenie w faktycznym funkcjonowaniu dwóch odrębnych samorządów zawodowych działających w oparciu o tą samą ustawę o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (Dz. U. z 2014 r., poz. 1946 z późn. zm.) oraz zapisy o uznawaniu kwalifikacji, zgodne z Dyrektywą 2005/36/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22).

Dotąd nie wprowadzono jednak rozwiązań prawnych, mających na celu objęcie inżynierów budownictwa europejską legitymacją zawodową. Warunki uznania kwalifikacji opisano we wspomnianej dyrektywie wyłącznie dla zawodu architekta.

Brak jest jednoznacznego uznania zawodów spełniających definicję zawodów regulowanych, art. 3 punkt 1a ww. dyrektywy („zawód regulowany”: działalność zawodowa lub zespół działalności zawodowych, których podjęcie, wykonywanie lub jeden ze sposobów wykonywania wymaga bezpośrednio bądź pośrednio, na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych; w szczególności używanie tytułu zawodowego zastrzeżonego na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych dla osób posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe stanowi sposób wykonywania działalności zawodowej. W przypadkach, w których nie stosuje się pierwszego zdania niniejszej definicji, działalność zawodowa, o której mowa w ust. 2, traktowana jest jako zawód regulowany).

2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA, DYSCYPLINARNA, KARNA, CYWILNA I MORALNA ORAZ POSTRZEGANIE SPOŁECZNE INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA JAKO ZAWODU ZAUFANIA SPOŁECZNEGO

Liczne zmiany zapisów Ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa i innych ustaw (w tym w Prawie budowlanym) oraz objęcie zawodu inżyniera budownictwa tzw. ustawą deregulacyjną (Ustawa z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz. U. poz. 768)), spowodowało nierównowagę pomiędzy odpowiedzialnością a możliwością swobodnego decydowania o sposobie realizacji postawionych zadań przed osobami pełniącymi samodzielne funkcje techniczne w budownictwie.

Zawód inżyniera budownictwa mimo, że jest zawodem zaufania publicznego, nie jest należycie postrzegany jako taki zawód w różnych grupach społecznych. Prowadzone badania wykazały jednoznacznie, że tylko nieliczni przedstawiciele społeczeństwa polskiego wymieniają inżyniera budownictwa jako zawód zaufania publicznego. Np. badania opublikowane w trakcie Konferencji dla budownictwa, wykonane przez firmę Deloitte, wskazywały na 3% identyfikację inżyniera budownictwa jako zawodu zaufania publicznego.

Takie postrzeganie społeczne zawodu jednoznacznie wskazuje, że inżynierowie budownictwa muszą pracować nad własnym wizerunkiem w społeczeństwie. Zaufanie publiczne dla zawodu należyne jest każdemu wykonującemu zadania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, opisanych w art. 12 Prawa budowlanego. Wynika to z funkcji społecznej zawodu i przypisanych zadań, mających na celu uzyskanie ogólnie rozumianego bezpieczeństwa obiektu budowlanego (drogi, budynku, budowli, itp.). Osoby sprawujące samodzielne funkcje techniczne odpowiadają za bezpieczeństwo obiektów budowlanych. Prawo budowlane przewiduje, niezależnie od uznania zawodu za

zawód zaufania publicznego, kontrolne funkcje nad jego wykonywaniem dla organów administracji architektonicznej (szczególnie nad projektowaniem, sprawdzaniem projektów architektoniczno-budowlanych i sprawowaniem nadzoru autorskiego) i organów nadzoru budowlanego.

Tak zbudowana struktura ma na celu zapewnienie w 100% pewnego użytkowania obiektów budowlanych.

Samorząd zawodowy, m.in. zgodnie z art. 8 ustawy, sprawuje nadzór nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu przez członków izb, reprezentuje i chroni interesy zawodowe swoich członków, ustala zasady etyki zawodowej i sprawuje nadzór nad jej przestrzeganiem. W ramach tych działań ma możliwość wewnętrznie tak kształtować swoją działalność, aby wzmacniać pozycję zawodu w społeczeństwie.

Jednocześnie, wzmacniając pozycję społeczną zawodu, konieczne jest dbanie o zachowanie równowagi między nałożonymi obowiązkami i odpowiedzialnością zawodu, a faktycznie stworzonymi warunkami do ich realizacji.

Mimo niewątpliwych korzyści wynikających z utworzenia samorządu zawodowego inżynierów budownictwa, nie sposób pominąć jednej z konsekwencji tego faktu, polegającej na objęciu osób sprawujących samodzielne funkcje techniczne dodatkowym rodzajem odpowiedzialności, tj. odpowiedzialnością dyscyplinarną. Tym samym członek samorządu podlega odpowiedzialności:

- zawodowej (opisana w rozdziale 10 Prawa budowlanego),
- dyscyplinarnej,

Członek izby podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie obowiązków, o których mowa w art. 41 czyli za :

1. nieprzestrzeganie przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej;
2. nieprzestrzeganie zasad etyki zawodowej;
3. niestosowanie się do uchwał organów izby;
4. nieopłacanie regularnie składki członkowskiej.

Od odpowiedzialności dyscyplinarnej wyłączone są czyny podlegające odpowiedzialności zawodowej, określone w art. 95 ustawy Prawo budowlane,

oraz czyny podlegające odpowiedzialności porządkowej zgodnie z przepisami Kodeksu pracy.

- karnej (wg Kodeksu wykroczeń, opisana w rozdziale 9 Prawa budowlanego i w Kodeksie karnym),
- cywilnej (obowiązek ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody).

Możliwość ponoszenia odpowiedzialności w czterech kategoriach nie jest jednoznacznie umocowana w otoczeniu zewnętrznym - społecznym, prawnym itp. Powoduje to różne oceny, kwalifikacje czynów i odpowiedzialność osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne, w zależności od np. formy zatrudnienia. Jest to niezgodne z zasadami równego traktowania itd.

Nie uwzględnia się w zawodzie awansu zawodowego, jakim niewątpliwie jest uzyskanie kwalifikacji rzeczoznawcy budowlanego w konkretnej specjalności budowlanej. Brak bowiem przestrzeni prawnej do używania tego tytułu (są 2 drobne wyjątki).

3. OCZEKIWANIA INTERESARIUSZY (CZŁONKOWIE PIIB ORAZ OTOCZENIE SPOŁECZNE) I MOŻLIWOŚCI ICH SPEŁNIENIA

Interesariuszami mogą np. być:

- społeczności/obywatele,
- organizacje pozarządowe,
- władza publiczna,
- sektor prywatny.

Interesariuszy można dzielić na:

- pozytywnych (np. zleceniodawcę projektu czy instytucje finansujące dany projekt),
- negatywnych (np. kierowników innych projektów rywalizujących o zasoby w ramach organizacji, konkurencję rynkową czy chociażby stowarzyszenia ekologiczne blokujące projekty budowlane),
- pierwszo i drugoplanowych oraz pozostałych.

W procesie budowlanym interesariuszami są niewątpliwie wszyscy uczestnicy procesu budowlanego wraz z producentami materiałów i elementów budowlanych dopuszczanych do obrotu i do stosowania w budownictwie, przyszli użytkownicy obiektów budowlanych, itp.

Używając metody analizy gospodarczej i na podstawie szczegółowej analizy interesariuszy bezpośrednio powiązanych z konkretnym projektem należy wyróżnić następujące osoby i grupy:

- sponsor projektu — osoba lub podmiot finansujący przedsięwzięcie lub zlecający wykonanie projektu; w przypadku produktów-projektów jest to klient, w przypadku projektów kosztowych może być to zarząd przedsiębiorstwa,
- kierownik projektu — osoba odpowiedzialna za prawidłową realizację projektu,
- zespół projektowy — pracownicy bezpośrednio zaangażowani w wykonywanie projektu,
- zespół merytoryczny — ma na celu pomoc w przypadku trudnych problemów związanych np. z wprowadzaniem nowych technologii lub prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych,
- zespół kontrolny — nadzoruje przebieg realizacji projektu,
- dostawcy — dostarczają materiały, części lub półwyroby niezbędne do realizacji danego projektu,
- podwykonawcy — podmioty zewnętrzne (przedsiębiorstwa), którym zleca się wykonanie części działań składających się na realizowany projekt.

Oczywiście w przypadku różnych branż i rodzajów projektów pojawiają się grupy specyficzne, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio powiązane z projektem. W przypadku projektów budowlanych należy analizować wpływ takich interesariuszy jak: deweloper, kierownik budowy, przedsiębiorstwo budowlane wykonujące zasadnicze prace oraz jego podwykonawcy i kooperanci, przyszli mieszkańcy, okoliczni mieszkańcy (sąsiedzi), władze lokalne, lokalne stowarzyszenia ochrony kultury i wizerunku miasta, lokalne media itp. Konflikty i kontrowersje między poszczególnymi interesariuszami mogą powodować wydłużanie czasu przygotowania i realizacji projektu. Dla przyszłych mieszkańców budowanego osiedla pojawia się szansa na podwyższenie standardu życia, a zatem wpływ projektu jest dodatni, są jego zwolennikami, z kolei dla okolicznych mieszkańców nowe osiedle oznacza niszczenie pięknych widoków, stąd wpływ negatywny

i wyrażanie sprzeciwu wobec sponsora projektu i jego realizatorów.

Tak szeroki zakres zainteresowania przez grupę interesariuszy sprawia, że obszar oddziaływania zależności i oddziaływania pracy samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie jest odczuwalny w całym zakresie funkcjonowania gospodarczego i ekonomicznego ogółu społeczeństwa. Spełnienie wszystkich oczekiwań musi stanowić wypadkową roszczeń **terminu** realizacji, **jakości** wykonania i to oczywiście w jak **najniższych kosztach**. Nauka w zakresie zarządzania, nie tylko projektami w budownictwie, jednoznacznie wskazuje, że nie jest możliwe zaspokojenie wszystkich oczekiwań interesariuszy. Z trzech wyróżnionych w zdaniu wyżej oczekiwań, możliwe jest spełnienie wyłącznie dowolnie wybranych dwóch z nich.

Zasada ta powinna być bezwzględnie uwzględniana przy kształtowaniu odpowiedzialności przypisanych osobom fizycznym pełniącym samodzielne funkcje techniczne w budownictwie i podczas rozpatrywania roszczeń, np. cywilnych od wskazanych wcześniej, licznych grup zainteresowanych tworzącym lub / i utrzymywanym obiektem budowlanym.

4. POSTULOWANE ZMIANY REGULACJI WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH

Środowisko samorządowe inżynierów budownictwa z niepokojem obserwuje proces systematycznego pogarszania się warunków wykonywania swojego zawodu, a warunki te mają bezpośredni wpływ na jakość realizacji inwestycji i różnych prac budowlanych, w tym na bezpieczeństwo użytkowania obiektów budowlanych. Mając na uwadze fakt, iż zawód inżyniera budownictwa jest zawodem zaufania publicznego uważamy, że organy władzy rządowej i ustawodawczej powinny stworzyć odpowiednie otoczenie prawne, umożliwiające właściwe wykonywanie zadań przez inżynierów budownictwa, aby nie tworzyć sytuacji, w których to niezbędne zaufanie publiczne mogło by być kwestionowane.

Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa powinien dołożyć wszelkich starań, aby jego we-

wnętrzne regulacje prawne sprzyjały właściwemu wykonywaniu zawodu, przyczyniały się do podniesienia rangi i prestiżu zawodu oraz właściwie chroniły interesy zawodowe członków samorządu.

Wybrane postulaty naszego środowiska w tym zakresie przedstawiamy w zwartej formie i jesteśmy gotowi uczestniczyć w dyskusji nad szczegółowymi rozwiązaniami tych zagadnień.

Przykładowe zagadnienie dotyczące odpowiedzialności, to usytuowanie Wykonawcy robót budowlanych w procesie budowlanym:

Wykonawca robót budowlanych umiejscowiony jest w procesie budowlanym poprzez Kodeks Cywilny, w szczególności art. 647, gdzie przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

W art. 6471 strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców.

W art. 657 stwierdza się, że uprawnienie do odstąpienia od umowy przez wykonawcę lub przez inwestora może być ograniczone lub wyłączone przez przepisy szczególne.

Odpowiedzialność wykonawcy za roboty budowlane, wbudowany materiał lub urządzenia określa art. 655 „Gdyby wykonany obiekt uległ zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń albo wskutek wykonania robót według wskazówek inwestora, wykonawca może żądać umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził inwestora o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia obiektu albo jeżeli mimo zachowania należytej staranności nie mógł stwierdzić wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów lub urządzeń”.

Analogicznej formuły brakuje w Kodeksie cywilnym, gdy wykonawca wbudowuje materiał i urządzenia

własne lub gdy materiały te są łączone, tj. część pochodzi od inwestora, a część od wykonawcy.

Art. 651 Kodeksu cywilnego określa współdziałanie wykonawcy z inwestorem, jeżeli dostarczona przez inwestora dokumentacja, teren budowy lub urządzenia nie nadają się do prawidłowego wykonania robót albo zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu robót. W takim przypadku wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym inwestora.

Wiedząc, że Wykonawca jest umiejscowiony w procesie budowlanym poprzez zapisy ustawy Kodeks cywilny, należy wykorzystywać te zapisy w celu egzekwowania jego prawidłowego funkcjonowania przy realizacji inwestycji budowlanej. Wykonawca winien posiadać taką wiedzę fachową jak projektant czy kierownik budowy lub inspektor nadzoru inwestorskiego. Jego obowiązkiem jest analizowanie dokumentacji technicznej, terenu budowy, wbudowywanych materiałów i urządzeń. Gdy tego zaniecha, a wystąpią okoliczności inne niż przyjęte w projekcie, to odpowiada on za szkodę wyrządzoną nienależytym wykonaniem zobowiązania.

Ponadto w ustawie Pb art. 10, który znać winien wykonawca, wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały o właściwościach użytkowych umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektem budowlanym spełnienie podstawowych wymagań, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu lub udostępnione na rynku krajowym zgodnie z przepisami odrębnymi, a w przypadku wyrobów budowlanych – również zgodnie z zamierzonym zastosowaniem.

Obowiązek stosowania przez inżyniera budownictwa, implementowanego bezpośrednio do art. 5 Prawa budowlanego Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r., ustanawiającego Zharmonizowane Warunki Wprowadzania Do Obrotu Wyrobów Budowlanych i Uchylające Dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L rok 2011 nr 88 poz. 5) wraz z definicją wyrobu budowlanego jako wyrobu lub zestawu wyprodukowanego i wprowadzonego do obrotu w celu trwałego

wbudowania w obiektach budowlanych lub ich częściach, którego właściwości wpływają na właściwości użytkowe obiektów budowlanych w stosunku do podstawowych wymagań dotyczących obiektów budowlanych, sprawia możliwość traktowania, np. budynku stanowiącego część obiektu budowlanego w komplecie z zagospodarowaniem jako kompleksowego produktu końcowego do wbudowania. Przy obowiązującym Kodeksie cywilnym i Kodeksie postępowania cywilnego, członek izby odpowiada w każdej możliwej kategorii (cywilnej, karnej, zawodowej i dyscyplinarnej oraz w ramach gwarancji i rękojmi jako producent).

Wobec powyższego postuluje się wprowadzenie równowagi między obowiązkiem i odpowiedzialnością osób fizycznych pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie. Równowaga może być zrealizowana w różny sposób. Jednym z nich, jest np. ustanowienie wykonawcy i producenta wyrobów budowlanych uczestnikiem procesu budowlanego. Wymaga to rozszerzenia zapisów art. 17 Prawa budowlanego.

5. INNE ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE

5.1. Postulaty w zakresie uwarunkowań prawnych wykonywania zawodu inżyniera budownictwa

5.1.a. Opracowanie katalogu klauzul zakazanych w umowach na wykonanie projektu, sprawowanie nadzoru autorskiego, kierowanie i nadzorowanie robót budowlanych i wprowadzenie ich do stosownych przepisów prawnych.

5.1.b. Wprowadzenie do Prawa budowlanego Wykonawcy jako ważnego uczestnika procesu budowlanego i przekazanie części obowiązków kierownika budowy bezpośrednio Wykonawcy.

5.1.c. Wprowadzenie do przepisów Prawa budowlanego projektu wykonawczego, który powinien być opracowany przez osoby z odpowiednimi uprawnieniami.

5.1.d. Wpisanie do ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów

budownictwa uprawnienia samorządu do inicjatyw ustawodawczych z dziedziny budownictwa.

5.1.e. Lepsza ochrona praw autorskich projektantów.

5.1.f. Zapewnienie równości podmiotów gospodarczych (w tym osób fizycznych, pełniących samodzielne funkcje techniczne) poprzez uregulowanie zapisów dotyczących bezwzględnie obowiązującego nadzoru autorskiego, bez możliwości roszczeń finansowych za wykonywaną w tej formie pracę.

5.1.g. Zapewnienie znaczącego udziału uprawnionych przedstawicieli samorządu zawodowego inżynierów budownictwa w specjalistycznych gremiach przygotowujących projekty aktów prawnych z dziedziny budownictwa procedowanych w parlamencie i w ministerstwach.

5.1.h. Dostosowanie obowiązków projektanta, kierownika budowy, inspektora nadzoru inwestorskiego i autorskiego do warunków zewnętrznych – gospodarki kraju, w aspekcie możliwości samodzielnego sprawowania tych funkcji i odpowiedzialności za użyte materiały, wybudowany obiekt w okresie rękojmi, gwarancji zgodnej z zapisami Kodeksu cywilnego, ale i 10-letniej możliwości odpowiedzialności za wady fizyczne obiektu (budynku) w przypadku empirycznego stwierdzenia niezgodności ze świadectwem charakterystyki energetycznej dla budynku (ważnej 10 lat od dnia wykonania).

5.2. Postulaty w zakresie działalności samorządu zawodowego inżynierów budownictwa

5.2.a. Intensywne prace nad zwiększeniem świadomości członków izby w zakresie konieczności przestrzegania zasad etyki zawodowej.

5.2.b. Ocena potrzeby zmian i uszczegółowienia zapisów Kodeksu Zasad Etyki Zawodowej PIIB i ewentualna zmiana tego Kodeksu.

5.2.c. Zintensyfikowanie działań medialnych w zakresie promocji zawodu inżyniera budownictwa jako zawodu zaufania publicznego oraz w celu zwiększenia rangi i prestiżu tego

zawodu oraz skutecznego korygowania negatywnych opinii o tym zawodzie.

5.2.d. Podjęcie działań lobbujących, w tym medialnych, w zakresie przekonywania społeczeństwa oraz władzy ustawodawczej i wykonawczej do słuszności postulatów samorządu zawodowego.

5.2.e. Powołanie zespołu ds. przygotowania opracowania dotyczącego dobrych praktyk w budownictwie i szerokie rozpowszechnianie tego dokumentu.

5.2.f. Zintensyfikowanie działań zmierzających do autentycznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez członków samorządu.

5.2.g. Zwiększenie pomocy prawnej dla członków izby w związku z wykonywaniem przez nich samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie.

5.2.h. Zwiększenie starań o to, aby do organów izby wybierani byli członkowie izby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych i właściwej postawie etycznej.

5.2.i. Starania o polubowne załatwianie konfliktów i sporów między członkami izby, a szczególnie pomiędzy członkami jej organów, poprzez wykorzystanie do tego celu funkcji pojednawczych funkcjonujących sądów dyscyplinarnych lub utworzenie sądów arbitrażowych.

5.3. Postulaty w zakresie dopuszczania do wykonywania zawodu inżyniera budownictwa

5.3.a. Starania o zmianę rozporządzenia w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie tak, aby praktykę zawodową można było realizować na budowach, prowadzonych na podstawie zgłoszenia.

5.3.b. Podjęcie starań o wprowadzenie regulacji prawnych, zachęcających przedsiębiorstwa budowlane i firmy projektowe do prowadzenia praktyk zawodowych kandydatów na uprawnienia budowlane.

5.4. Postulaty w zakresie uwarunkowań ekonomicznych wykonywania zawodu inżyniera budownictwa

5.4.a. Opracowanie i propagowanie zasad kalkulowania prac projektowych, ekspertyz, przeglądów technicznych oraz nadzoru autorskiego, biorąc pod uwagę zagraniczne regulacje (np. HOI w Niemczech).

5.4.b. Dążenie do zmiany ustawy Prawo zamówień publicznych tak, aby nie było możliwości wybierania wykonawcy usług lub robót budowlanych, oferującego cenę znacznie odbiegającą poniżej wartości kosztorysowej.

5.5. Postulaty z okręgowych izb inżynierów budownictwa

- DOS 1 – Zrównanie uprawnień w ograniczonym zakresie do proj. dla architektów i inżynierów budownictwa (kubatura 1000 m³ zabudowa zagrodowa); wniosek jest w trakcie realizacji, gdyż PIIB złożyła skargę do Trybunału Konstytucyjnego w 2015 r.
- DOS 2 – Wprowadzenie zmiany brzmienia art. 62.1.a Pb o obowiązek raz w roku wykonania oceny mykologiczno-budowlanej budynków oraz ich elementów porażonych korozją biologiczną przez czynniki biologiczne jak grzyby domowe, pleśnie, owady, glony.
- DOS 3 – Przywrócenie funkcji rzeczoznawcy budowlanego usuniętej na mocy ustawy o ułatwieniu dostępu do zawodów regulowanych.
- MAZ 25 – Wprowadzenie obowiązku opracowania założeń techniczno-kosztowych dla inwestycji, z obowiązkowym udziałem osób z uprawnieniami w odpowiedniej specjalności.
- MAZ 27 – Inwestycje celu publicznego powinny być poprzedzone obowiązkową procedurą wykonania prac przygotowawczych, studiów i analiz przedprojektowych, np. w Studiach Wykonalności wykonywanych z udziałem osób o potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych odpowiedniej specjalności.
- MAZ 28 – W określeniu zakresu usług projektowych i wykonawczych nie wolno wprowadzać warunków, których spełnienie nie zależy od autorów projektu lub wykonawców i są one niemożliwe do określenia na etapie ofertowania.
- MAZ 29 – Wybór oferenta usług projektowych dla obiektów celu publicznego nie może być dokonywany wyłącznie na podstawie kryterium ceny. Decyzja winna być oparta w 50% na kryteriach merytorycznych.
- MAZ 30 – Na szczeblu centralnym należy podjąć inicjatywę związaną z implementacją technologii BIM.
- MAZ 31 – Inwestorzy przedsięwzięć publicznych po zakończeniu budowy winni być zobowiązani do przekazania publicznej informacji: dane z przebiegu przetargu i prac przygotowawczych, realizacji zamówienia, zmiany zakresu prac w trakcie budowy, dotrzymanie terminów wynikających z harmonogramu budowy.
- MAZ 32 – Należy opracować i opublikować wzorcowe zawartości SIWZ oraz umów o prace projektowe lub wykonawcze z uwzględnieniem warunków sprawowania nadzoru autorskiego, aby eliminować niesprawiedliwy rozkład ryzyk realizacji budów w narzucanych przez zamawiających tekstach umów.
- OPL 35 – Wystąpić do właściwych Ministerstw o uwzględnienie rodzaju i poziomu wykształcenia kandydatów na stanowiska w administracji publicznej i samorządowej związane z szeroko rozumianym budownictwem i architekturą.
- OPL 37 – Wystąpić z wnioskiem do właściwego Ministra o uproszczenie wniosków zgłoszeniowych (o pozwolenie na budowę, zgłoszenie budowy).
- SWK 51 – Dokonać zmian legislacyjnych dot. ustanawiania branżowych inspektorów nadzoru inwestorskiego w pozwoleniach na budowę.
- SWK 54 – Wykreślenie z aktów prawnych, np. Ministerstwa Rolnictwa, współpracujących z ustawą Pb pojęcia „modernizacja”.

WKP 56 – Przywrócenie jako samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie funkcji rzeczoznawcy w Pb lub ustawie będącej jej odpowiednikiem.

WKP 57 – Podjąć energiczne starania o jednoznaczną interpretację przez MliB PB w zakresie konieczności wykonywania projektów budowlanych dla wewnętrznych instalacji sanitarnych w obiektach kubaturowych.

POIIB:

1. Właściwe rozłożenie ryzyka w umowach na roboty budowlane;
2. Umowy na roboty budowlane oparte o ustalony, nienaruszalny zestaw zasad;
3. Niezależny sprawdzający oraz Inżynier Kontraktu;
4. Aktywne i realne wsparcie dla członków izby:
 - udostępnianie narzędzi niezbędnych do pracy (dostęp do serwisów informacji prawnej: Budowlany, BHP, Ochrona środowiska, dostęp do norm PKN, dostęp do cenników Sekocenbud i Bistyp),
 - szkolenia,
 - wsparcie i pomoc prawna w sytuacjach naruszania interesu zawodowego członka Izby (jeśli faktycznie jest realizowana),
5. Proponowane nowe formy wsparcia:
 - cykliczna informacja o nadchodzących zmianach w przepisach prawa. Podlaska OIIB przesyła członkom swojej Izby na adres e-mail informację o zmianach w przepisach budowlanych (najważniejsze ustawy i rozporządzenia z zakresu budownictwa), po opublikowaniu takiej zmiany w Dzienniku Ustaw. W informacji przesyłane są m.in.: data wejścia w życie nowelizacji aktu prawnego, krótka informacja dotycząca wprowadzanych zmian, adres internetowy umożliwiający bezpłatne pobranie dokumentu zmienianego i zmieniającego. Taka informacja pozwala inżynierom przygotować się w swojej pracy (oraz ofertach składanych inwestorom) do nowych wymagań, jakie wejdą w życie w przyszłości. Ta usługa cieszy się uznaniem członków POIIB,

ale także innych organizacji, np.: Podlaskiej Izby Architektów RP, Koła Młodych PZITS. Zaangażowanie PIIB w tworzenie tej usługi mogłoby wzbogacić zawartość merytoryczną i wizualną takiej informacji oraz upowszechnić ją wśród członków innych Izb.

- poradnik: „Inżynier budownictwa w postępowaniu administracyjnym”.

W związku z brakiem przymiotu strony postępowania dla inżynierów wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie istnieje potrzeba stworzenia poradnika (na wzór np. poradnika Fundacji Batorego pn.: „Ściągawka z demokracji. Zeszyt 4 – postępowanie administracyjne”, oprac. Maciej Wnuk), który na przykładach z życia inżynierów pokazywałby jakie możliwości obrony przed niesłusznymi wymaganiami organów AAB lub NB ma inżynier – nie będący stroną postępowania administracyjnego. Celem takiego poradnika byłoby pokazanie inżynierowi z jakich przepisów Kpa może skorzystać (wraz z ewentualnymi wzorami przykładowych pism procesowych) żeby uzyskać efekt w postaci: zrezygnowania z niesłusznym żądaniom organu, jeśli nie w danym postępowaniu, to w przyszłości – bez szkody dla inwestora (strony postępowania).

ŚIOIIB:

1. Wprowadzić działania zmierzające do podwyższenia autorytetu kierownika budowy, czy inspektora nadzoru technicznego, np. poprzez prezentowanie sylwetek osób o znacznych osiągnięciach zawodowych.
2. Przeanalizować wprowadzenie specjalizacji zawodowych w zakresie posiadanych uprawnień zawodowych.
3. Nieuregulowana sprawa odpowiedzialności zawodowej rzeczoznawców pracujących jako biegli sędziwi. Wyłączeni są z jurysdykcji sądów odpowiedzialności zawodowej. Zgodnie z wyrokiem Krajowego Sądu Dyscyplinarnego ukarany rzeczoznawca stracił uprawnienia do tytułu rzeczoznawcy – na jakiej podstawie prawnej?

MOIIB

Wniosek o wprowadzenie do Rozporządzenia MliR z dnia 11.09.2014r. „w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie” dodatkowego punktu 4) w § 3.4

4) pracę w organach zarządzających obiektami gospodarki wodnej, ochrony przeciwpowodziowej i budownictwa hydrotechnicznego, polegającej na wykonywaniu czynności na terenie budowy, obejmującą konieczność fachowej oceny zjawisk i stanu technicznego budowli wodnych lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych oraz techniczno-organizacyjnych dotyczących obiektów budownictwa hydrotechnicznego i gospodarki wodnej.

Uzasadnienie:

Wniosek dotyczy praktyki do uzyskania uprawnień w specjalności hydrotechnicznej, która została wprowadzona zmianami w Prawie budowlanym w 2014 roku. Wynika z analogii do praktyki uzyskiwanej w zarządach dróg publicznych (pkt. 2) i zarządach infrastruktury kolejowej (pkt. 3).

Mogłaby być zaliczana praktyka odbyta w Regionalnych Zarządach Gospodarki Wodnej, Wojewódzkich Zarządach Melioracji i Urzędach Wodnych (ewentualnie w organie, który przejmie ich kompetencje po reorganizacji). Pracownicy tych organów uczestniczą czynnie w procesach inwestycyjnych związanych z obiektami i infrastrukturą gospodarki wodnej, w utrzymaniu dobrego stanu technicznego tych obiektów oraz obiektów ochrony przeciwpowodziowej.

6. PODSUMOWANIE

Omawianie zagadnień związanych z rolą samorządu zawodowego dla środowiska zawodowego i społeczeństwa nigdy nie może być rozpatrywane w oderwaniu od procesu edukacji, sposobu zdobywania kwalifikacji zawodowych przez osoby wykonujące roboty budowlane, drogi do uzyskania uprawnień budowlanych i funk-

cjonowania w zawodzie. Nie sposób pominąć zróżnicowania sposobu wykonywania zawodu architekta (art. 2 ust. 1 „Wykonywanie zawodu architekta polega na współtworzeniu kultury przez projektowanie architektoniczne obiektów budowlanych, ich przestrzennego otoczenia oraz ich realizację, nadzorze nad procesem ich powstawania oraz na edukacji architektonicznej”) i zawodu inżyniera budownictwa, który projektuje, buduje, utrzymuje w prawidłowym stanie technicznym obiektu budowlane.

Zagadnienie jest ważne, zwłaszcza przy umieszcawianiu architekta i inżyniera budownictwa w dyrektywach UE, bez uwzględnienia zewnętrznych, krajowych uwarunkowań dotyczących odpowiedzialności i skutków w zakresie bezpieczeństwa obiektów budowlanych.

Ujęcie w jednej, wspólnej ustawie o samorządzie zawodowym architektów i inżynierów budownictwa jednoznacznie dowodzi, że procesy budowlane są i muszą być obsługiwane zarówno przez architektów, jak i inżynierów budownictwa i środowiska te, mimo działania w odrębnych izbach, powinny współpracować dla osiągnięcia najlepszych wyników wspólnej pracy i dla uzyskania szacunku społecznego dla naszej pracy. Uzyskanie akceptacji i szacunku dla grupy osób zawodowo pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie powinno także skutkować lepszą pozycją środowiska i jego głosu przy ustalaniu „niesymetrycznego” obciążania odpowiedzialnością, bez możliwości faktycznego kształtowania sposobu realizacji inwestycji. Zapisy o możliwości opiniowania projektów aktów prawnych są słuszne, ale nasze opinie giną w gąszczu innych opinii wydawanych przez środowiska, nie obarczone odpowiedzialnością karną, cywilną, zawodową i dyscyplinarną za sposób realizacji procesów inwestycji budowlanych. Samorząd jest potrzebny dla zorganizowanego i systematycznego dbania o faktyczne uwzględnianie naszego zdania.

D. DOPUSZCZANIE DO WYKONYWANIA SAMODZIELNYCH FUNKCJI TECHNICZNYCH W BUDOWNICTWIE

1. KSZTAŁCENIE KADR DLA BUDOWNICTWA

1.1. Proces Boloński, Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK), Krajowe Ramy Kwalifikacji (KRK), deskryptory

1. Zawód inżyniera budownictwa jest ważnym i odpowiedzialnym zawodem. Jest to zawód zaufania publicznego. Sprawowanie samodzielnych funkcji w budownictwie wiąże się z przede wszystkim ukończeniem studiów na kierunku odpowiednim lub pokrewnym dla specjalności uprawnień budowlanych (określonym w wykazie stanowiącym Załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 11 czerwca 2014 roku w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie), na podstawie dyplomu ukończenia studiów i suplementu do dyplomu, albo wypisu z przebiegu studiów potwierdzonego przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni. Następnym bardzo ważnym wymogiem jest odbycie odpowiedniej praktyki zawodowej. Finalnie należy zdać egzamin państwowy. Jakość sprawowania takich funkcji (projektanta, kierownika budowy/robót, inspektora nadzoru itp.) na pewno wiąże się mocno m.in. z zakresem i jakością studiów. Duży wpływ na jakość i zakres studiów w kontekście nadawanych uprawnień ma samorząd zawodowy inżynierów budownictwa, Polska Izba Inżynierów Budownictwa (PIIB). Jednym z podstawowych zadań PIIB jest nadawanie uprawnień budowlanych i doskonalenie kwalifikacji zawodowych.
2. W 1999 roku zapoczątkowano tzw. Proces Boloński (obecnie do tego Procesu przystąpiło 47 państw). Ważnym zadaniem tego Procesu było utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego po to, aby system szkolnictwa

wyższego w Europie rozwijał się harmonijnie, był powszechnie zrozumiały, godny zaufania i jednocześnie pozostawał dostatecznie zróżnicowany. W tym wszystkim dostrzeżono zmiany demograficzne, nowe technologie informacyjne, globalizację edukacji, kształtowanie się europejskiego rynku pracy, wzrost roli kształcenia przez całe życie. W związku z tym powstały Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK) i następnie, kompatybilne z ERK – Krajowe Ramy Kwalifikacji (KRK). Stworzono, m.in. model studiów trójstopniowych, sformułowano deskryptory (m.in. takie pojęcia jak: wiedza, umiejętności, kompetencje). W związku z tym, ważnym zagadnieniem jest zdefiniowanie efektów kształcenia i następnie ich ciągła, systematyczna weryfikacja, co ostatecznie ma dowodzić faktycznej efektywności tego nowego systemu.

3. W Europejskich Ramach Kwalifikacji zdefiniowane są trzy następujące grupy deskryptorów:

1) **Wiedza** (Knowledge), która:

- może być teoretyczna lub faktograficzna,
- oznacza efekt przyswajania informacji poprzez uczenie się, jest zbiorem faktów, zasad, teorii i praktyk powiązanych z dziedziną pracy lub nauki;

2) **Umiejętności** (Skills), które mogą być:

- kognitywne, co oznacza myślenie logiczne, intuicyjne i kreatywne,
- praktyczne, co wiąże się ze sprawnością manualną i efektywnym korzystaniem z metod, materiałów, narzędzi i instrumentów.

Umiejętności oznaczają w istocie zdolność do stosowania wiedzy i korzystania z tzw. know-how (wiedza jak), w celu wykonywania określonych zadań i rozwiązywania istniejących problemów.

3) **Kompetencje** (Competences), które:

- określa się w kategoriach odpowiedzialności i autonomii,
- oznaczają udowodnioną zdolność stosowania wiedzy, umiejętności i zdolności osobistych, społecznych lub metodologicznych; zdolność ta okazywana ma być w pracy, w nauce, w karierze zawodowej, osobistej.

4. Głównymi narzędziami realizacji Procesu Bolońskiego są m.in. studia dwu i trójstopniowe,

- Europejski System Akumulacji i Transferu Punktów (ECTS – European Credit Transfer System), wprowadzenie systemu porównywalnych stopni, wspólne mechanizmy zapewnienia porównywalności i uznawalności efektów kształcenia w krajach – sygnatariuszach Procesu Bolońskiego.
5. W grudniu 2014 roku w ramach Procesu Bolońskiego opracowano Ramową Strukturę Kwalifikacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego oraz tzw. Deskryptory Dublińskie. W kwietniu 2008 roku ustalono 8 poziomów kształcenia Europejskich Ram Kwalifikacji (ERK) (6. poziom to I stopień – licencjat, inżynier; 7. poziom to II stopień – magister; 8. poziom to III stopień – doktor). Deskryptory to pewne ogólne stwierdzenia, terminy, definicje, kwantyfikatory opisujące efekty kształcenia. W ERK wyróżnia się trzy grupy deskryptorów: wiedzę, umiejętności i kompetencje.
 6. Krajowe Ramy Kwalifikacji (KRK) na poziomie szkolnictwa wyższego są w pełni kompatybilne z ERK. W KRK zdefiniowano specjalistyczną terminologię, m.in. efekty kształcenia, kwalifikacje, obszary kształcenia, kompetencje. Grupa Robocza KRK wypracowała wielopoziomową strukturę definiowania efektów kształcenia odnoszącą się do:
 - systemu szkolnictwa wyższego,
 - wyodrębnionych obszarów kształcenia,
 - grupy kierunków/programów studiów,
 - konkretnych programów studiów.
 7. Przy definiowaniu efektów kształcenia na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia zalecane jest następujące alternatywne postępowanie:
 - przyjęcie wzorcowego opisu efektów kształcenia,
 - opracowanie własnego projektu efektów kształcenia.

Zespoły eksperckie KRK opracowały wzorcowe efekty kształcenia dla wybranych kierunków studiów pierwszego stopnia. Stopień szczegółowości opisu efektów kształcenia to istotny problem, ważna decyzja. Jest tutaj na pewno miejsce na stanowisko i opinię PIIB.
 8. Efekty kształcenia implikują pewną wizję programu kształcenia na określonym kierunku studiów, który ma doprowadzić do osiągnięcia przyjętych efektów kształcenia i który powinien wynikać z uprzednio zdefiniowanych efektów kształcenia.
 9. Program studiów to opis kształcenia prowadzący do uzyskania w istocie efektów kształcenia, zdefiniowanych przez uczelnię dla określonego programu kształcenia. Program studiów powinien zawierać:
 - opis programu, co określa w szczególności Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia,
 - moduły kształcenia (przedmiot lub grupa przedmiotów),
 - plan studiów.
 10. Warunkiem prowadzenia studiów na określonym kierunku jest wdrożenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (WSZJK) z mechanizmami doskonalenia programu kształcenia. Dokumentację programu kształcenia stanowią:
 - ogólna charakterystyka prowadzonych studiów,
 - efekty kształcenia,
 - program studiów,
 - warunki realizacji programu studiów,
 - ocena efektów realizowanego procesu kształcenia, program naprawy, wdrożenie programu naprawy i tak w koło (cykl Deminga),
 - różne wyjaśnienia i uzasadnienia.

Wszystkie elementy dokumentacji programu kształcenia muszą mieć jednoznaczne odniesienie do odpowiedniej podstawy prawnej.
 11. Na koniec warto zaznaczyć, że stworzony system obejmuje 8 poziomów kształcenia, rozpoczynając od szkoły podstawowej (I poziom), a kończąc na studiach doktoranckich (VIII poziom). W poszczególnych krajach, sygnatariuszach Deklaracji Bolońskiej, systemy te różnią się i wszyscy zmagają się nadal z tym problemem. Pojawia się zatem pytanie, jak to będzie w przyszłości, co w aktualnej sytuacji czynić w tym zakresie w Polsce? To jest także problem kierowany do PIIB.

1.2. PKA, KAUT, FEANI

1. Niezależnie od instytucji powołanych w Polsce odpowiednim aktem prawnym, m.in. Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) dokonującej prawomocnej akredytacji kierunków studiów, Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa (PIIB), działają różne stowarzyszenia oddziałujące istotnie na proces kształcenia inżynierów budownictwa. Do tych stowarzyszeń należą Europejska Federacja Krajowych Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych (FEANI) i Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych (KAUT), które m.in. przeprowadzają akredytację środowiskową. Taka fakultatywna akredytacja prowadzi do uzyskania przez absolwentów (inżynierów) wyższych uczelni tytułu Inżyniera Europejskiego (Eur Ing). Inżynierowie znajdujący się w rejestrze FEANI nie są poddawani specjalnej adaptacji lub dodatkowym egzaminom kompetencyjnym przed podjęciem pracy inżynierskiej w innym kraju.
2. Fundamentalnym założeniem Procesu Bolońskiego, a więc i Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK), jest aktywne sprzyjanie poprawianiu efektywności kształcenia oraz większej mobilności studentów i kadr inżynierskich w tzw. Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego, a w tym także mobilności studentów w kraju. Ponadto w programach kształcenia powinno uwzględniać się w pewnym zakresie specyfikę regionu, w którym uczelnia funkcjonuje. Do tego dochodzi duża autonomia uczelni w kształtowaniu własnych programów i planów studiów. To wszystko może być jednak przyczyną wielu paradoksów i zdecydowanie utrudniać osiągnięcie zakładanych i oczekiwanych celów.
3. Przedstawione powyżej fakty i argumenty wydają się obiektywnym uzasadnieniem do zaprogramowania wzorcowych programów kształcenia na kierunkach studiów, m. in. budownictwo, inżynieria środowiska.
4. Opracowane, wzorcowe programy kształcenia powinny być w razie potrzeby korygowane i poprawiane w toku dyskusji w środowisku akademickim i m. in. w środowisku inżynierów PIIB. Ostateczna forma takich wzorcowych

programów powinna uzyskać odpowiedni status prawny.

1.3. Profil ogólnoakademicki studiów, czy profil praktyczny?

1. **Profil ogólnoakademicki** – moduł zajęć dydaktycznych kładący nacisk na zdobywanie przez studenta przede wszystkim pogłębionych umiejętności teoretycznych.

Profil praktyczny – kładzie się mocny nacisk na umiejętności praktyczne.

2. Od 1 października 2014 roku obowiązuje nowelizacja ustawy Prawo w szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw. Celem tej nowelizacji było m. in.:

- zapewnienie lepszej jakości kształcenia,
- dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy,
- otwarcie uczelni na współpracę ze środowiskiem gospodarczym,
- ułatwienie dostępu do studiów wyższych osobom dojrzałym w ramach tzw. procesu uczenia się przez całe życie (Lifelong Learning - LL),
- dostosowanie funkcjonowania uczelni do skutków niżu demograficznego.

3. Dostosowanie profili i programów kształcenia wynikających z powyższej ustawy dotyczy następujących elementów:

- profile i programy kształcenia studiów I stopnia powinny być dostosowane do dnia **31.12.2016 roku**, a studiów III stopnia do **dnia 31.12.2017 roku**,
- w programach kształcenia studiów o profilu praktycznym należy uwzględnić praktyki zawodowe łącznie w wymiarze minimum 3 miesięcy, a w przypadku profilu ogólnoakademickiego należy zapewnić studentom co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań – w przypadku studiów I stopnia oraz udział w badaniach – w przypadku studiów II stopnia,
- jednostki, które nie posiadają uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w obszarze i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów i nie

posiadają uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze i dziedzinie, ale do których przyporządkowany jest kierunek studiów oraz prowadziły dotychczas studia (w dniu wejścia w życie nowelizacji ustawy) o profilu ogólnoakademickim muszą przejść na kształcenie o profilu praktycznym. Podane są też warunki przejścia z profilu praktycznego na profil ogólnoakademicki.

4. Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw wprowadza zasadę konieczności corocznego wprowadzenia do systemu POL-on danych dotyczących uczelni, a w tym dotyczących:

- nauczycieli akademickich i pracowników naukowych,
- studentów i absolwentów (którzy ukończyli studia po dniu **31.12.2013 roku**),
- doktorantów.

Do dnia **31.12.2016 roku** należy przekazać do ogólnopolskiego repozytorium pisemnych prac dyplomowych dane dotyczące prac dyplomowych branżowych z okresu po dniu **30.09. 2009 roku**.

5. W przypadku profilu praktycznego przedmioty specjalnościowe, zwłaszcza dotyczące projektowania i wykonawstwa powinny być prowadzone przez osoby z odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi. Tutaj jest duża rola PIIB, np. poprzez członkostwo w radach programowych kierunków (jako tzw. interesariusze zewnętrzni).

6. Jednostka (uczelnia) prowadząca profil praktyczny musi zapewnić możliwość odbycia wymaganej praktyki zawodowej (min. 3 miesiące w toku studiów). Nie ma jednak żadnych uregulowań prawnych, kto płaci za praktyki, jak organizować te praktyki itp.

2. NADAWANIE UPRAWNIENÍ BUDOWLANYCH

2.1. Procedura nadawania uprawnień

1. Uprawnienia budowlane nadaje samorząd zawodowy, Polska Izba Inżynierów Budownictwa (PIIB). Ogólne wymogi uzyskania uprawnień budowlanych:

- posiadanie odpowiedniego wykształcenia wyższego (lub średniego),
- odbycie praktyki na budowie oraz przy sporządzaniu projektów przez odpowiedni okres,
- zdanie specjalnego egzaminu.

2. Istnieją trzy rodzaje uprawnień:

- do projektowania,
- do kierowania robotami budowlanymi,
- do projektowania i kierowania robotami budowlanymi.

Ponadto uprawnienia wydaje się w dwóch następujących opcjach:

- bez ograniczeń,
- w ograniczonym zakresie.

3. Specjalności uprawnień budowlanych:

- architektoniczna,
- konstrukcyjno-budowlana,
- inżynierska:
 - mostowa,
 - drogowa,
 - kolejowa,
 - hydrotechniczna,
 - wyburzeniowa,
- instalacyjna w zakresie sieci, instalacji i urządzeń:
 - telekomunikacyjnych,
 - cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych (tzw. uprawnienia sanitarne),
 - elektrycznych i elektroenergetycznych (tzw. uprawnienia elektryczne).

W ramach specjalności mogą być wyodrębnione specjalizacje techniczno-budowlane (w Rozporządzeniu w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie podaje się w sposób jawny te specjalizacje).

4. Proces nadawania uprawnień budowlanych:

- Zdobyć wykształcenie na odpowiednim kierunku studiów. Musi to być wykształcenie odpowiadające oczekiwanej specjalności uprawnień budowlanych. Zwraca się tutaj uwagę na wykształcenie odpowiednie i niezbędne dla danej specjalności;
- Odbyć praktyki zawodowej pod kierunkiem osoby z odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi;

- Złożenie Wniosku o nadanie uprawnień budowlanych do okręgowej izby (istnieje tutaj w zasadzie dość duża dowolność);
 - Postępowanie kwalifikacyjne;
 - Egzamin pisemny;
 - Egzamin ustny.
- Oświadczenia potwierdzające odbycie praktyki zawodowej (po dniu **25.09.2014 roku**) zawierają:
- zbiorcze zestawienie dotyczące odbytej praktyki zawodowej,
 - dokumenty identyfikujące osobę kierującą praktyką zawodową.
5. Wymagania formalne uzyskania uprawnień dotyczące:
- projektowania bez ograniczeń:
 - ukończenie studiów II stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności,
 - roczna praktyka przy sporządzaniu projektów,
 - roczna praktyka na budowie,
 - projektowania w ograniczonym zakresie:
 - ukończenie studiów I stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności lub studiów II stopnia na kierunku pokrewnym dla danej specjalności,
 - odbycie 1. rocznej praktyki przy sporządzaniu projektów,
 - roczna praktyka na budowie,
 - kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń:
 - ukończenie studiów II stopnia lub I stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności,
 - odbycie odpowiednio 1,5. rocznej lub 3. letniej praktyki na budowie,
 - kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie
 - ukończenie studiów drugiego stopnia na kierunku pokrewnym dla danej specjalności oraz odbycia 1,5 roku praktyki na budowie lub
 - ukończenie studiów pierwszego stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności oraz odbycia 1,5 roku praktyki na budowie lub
- ukończenie studiów pierwszego stopnia na kierunku pokrewnym dla danej specjalności oraz odbycia 3 lat praktyki zawodowej,
 - posiadanie tytułu zawodowego technika lub mistrza lub dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie nauczanym na poziomie technika – w zawodach związanych z budownictwem określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 16 Pb, w zakresie odpowiednim dla danej specjalności oraz odbycia 4 lat praktyki na budowie;
- projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń:
 - ukończenie studiów II stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności,
 - odbycie 1. rocznej praktyki przy sporządzaniu projektów,
 - odbycie 1,5 rocznej praktyki na budowie,
 - projektowania i kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie:
 - ukończenie studiów I stopnia na kierunku odpowiednim dla danej specjalności lub II stopnia na kierunku pokrewnym dla danej specjalności,
 - odbycie 1. rocznej praktyki przy sporządzaniu projektów,
 - odbycie 1,5 rocznej praktyki na budowie.
6. Warunki zaliczenia, uznania praktyki zawodowej:
- praktyka zawodowa to praca polegająca na bezpośrednim uczestniczeniu w pracach projektowych, albo na pełnieniu funkcji technicznej na budowie pod kierunkiem osoby z odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi,
 - za równorzędną z praktyką zawodową w realizacji prac projektowych uznaje się dwuletnią praktykę przy sporządzaniu projektów odbytą pod patronatem osoby, tzw. patrona, mającej odpowiednie uprawnienia budowlane z 5. letnim doświadczeniem zawodowym przy sporządzaniu projektów w ramach posiadanych uprawnień budowlanych.
- Do praktyki zawodowej na budowie zalicza się także:
- wykonywanie czynności inspekcyjno-kontrolnych w organach nadzoru budowlanego,

- pracę w organach administracji rządowej, albo jednostek samorządu terytorialnego, realizację zadań zarządcy drogi publicznej,
- pracę u zarządcy infrastruktury kolejowej.

Tę praktykę należy zaliczać w następującym wymiarze: 2 lata takiej praktyki odpowiada jednorocznej praktyce na budowie.

2.2 Możliwości zawierania umów przez PIIB z uczelniami wyższymi

1. Z aktualnej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym wynika, że uczelnie wyższe mogą prowadzić studia we współpracy z organem nadającym uprawnienia do wykonywania zawodu; może to być organ samorządu zawodowego, np. PIIB. Współpracę tę określać musi specjalna umowa zawarta między uczelnią a organem samorządu zawodowego. Umowa ta może określać:

- sposób prowadzenia zajęć ze studentami,
- udział organu samorządu zawodowego w opracowaniu programu kształcenia,
- efekty kształcenia, zwłaszcza dotyczące umiejętności mających związek z nadaniem uprawnień do wykonywania zawodu,
- sposób realizacji praktyk i staży zawodowych.

2. Z ustawy o samorządach zawodowych wynika, że Krajowa Rada PIIB może zawierać umowy z uczelniami, o których jest mowa w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym w sprawach, o których była mowa wyżej.

3. Z ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych wynika natomiast, że:

- absolwenta studiów wyższych można zwolnić z egzaminu dotyczącego uprawnień do sprawowania samodzielnych funkcji technicznych (np. w budownictwie) w zakresie wynikającym z umowy między organem samorządu zawodowego a uczelnią wyższą,
- praktykę studencką traktowaną jako praktykę zawodową zalicza się w zakresie wynikającym z umowy organu samorządu zawodowego z uczelnią wyższą.

4. W Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju uściśla się wymagania odnoszące się do

praktyki zawodowej i weryfikacji posiadanego wykształcenia; m.in. podaje się, że:

- praktyka odbywana po ukończeniu wyższej uczelni musi być potwierdzona przez osobę wpisaną na listę członków izby i legitymującą się odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi,
- do praktyki zawodowej zalicza się praktykę odbytą po ukończeniu 3. roku studiów wyższych, potwierdzoną przez osobę wpisaną na listę członków izby i legitymującą się odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi,
- do praktyki zawodowej zalicza się wyspecyfikowane w Rozporządzeniu czynności i rodzaj pracy.

Powyższe Rozporządzenie odnosi się wprost do praktyki zawodowej, nie wiążąc tego jednak w żaden sposób z umową, np. między PIIB, a uczelnią wyższą i tu wyłania się pewien problem, co z tym praktycznie począć.

5. W lutym 2011 roku Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych powołała Komisję Akredytacyjną Uczelni Technicznych (KAUT). KAUT uzyskała europejskie uprawnienia do nadania certyfikatu EUR-ACE® Lebel (European Accredited Engineer). Ważne jest tutaj to, że studenci – z akredytacją kierunku KAUT - uzyskują zapewnienie, że programy EUR- -ACE® Lebel spełniają międzynarodowe standardy i są rozpoznawalne w całej Europie przez pracodawców. KAUT została włączona w europejską sieć inżynierskich organizacji zawodowych. Warto tutaj koniecznie wspomnieć o Europejskiej Federacji Krajowych Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych FEANI, która skupiając 31 krajów europejskich prowadzi rejestr inżynierów, którym przyznano tytuł Inżyniera Europejskiego (Eur Ing). Ważne jest to, że FEANI automatycznie zalicza programy posiadające EUR-ACE® Lebel jako uprawnione do uzyskania Inżyniera Europejskiego (Eur Ing). **Z powyższego wynika, że fakultatywna akredytacja środowiskowa KAUT prowadzi do uzyskania certyfikatu EUR-ACE®.** Trzeba jednak zastrzec, że fakultatywną akredytację KAUT można uzyskać tylko w przypadku ważnej, obowiązkowej akredytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA).

6. W dniu **18 grudnia 2012 roku** zawarto porozumienie KAUT – PIIB, z którego wynika, że akredytacja KAUT może obejmować także pewne ułatwienia dla absolwentów w uzyskiwaniu uprawnień budowlanych. Nie określono jednak, na czym mają polegać te ułatwienia.
 7. W celu opracowania jednorodnych zasad obowiązujących w PIIB, Prezes PIIB powołał zespół ekspertów składających się z przedstawicieli:
 - izby inżynierów budownictwa,
 - uczelni wyższych,
 - Komisji Akredytacyjnej Uczelni Technicznych (KAUT).
 8. Ostatecznie przyjęto w PIIB, że do zawierania umów z uczelnią wyższą upoważniona jest wyłącznie Krajowa Rada PIIB. Nie określono jednak warunków progowych, zakresu, formy i udokumentowania wniosku uczelni kierowanego do PIIB.
- c) wykonują pracę z należytą starannością, jej właściwą organizacją, bezpieczeństwem i jakością w zakresie odpowiedzialności cywilnej, dyscyplinarnej, zawodowej i karnej (art. 12, ust. 6).

3. DOSKONALENIE ZAWODOWE CZŁONKÓW PIIB

3.1. Podstawa prawna

Podstawę ustawicznego doskonalenia zawodowego członków PIIB stanowią następujące, dość różne, akty prawne:

1. **Ustawa o systemie oświaty** (Dz. U. 1991, 95, 425 z późn. zm.) uznająca kształcenie ustawiczne dorosłych jako uzupełnianie kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych,
2. **Ustawa Prawo budowlane** (Dz. U. 2016 r. poz. 290) określająca kwalifikacje osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, które:
 - a) posiadają uprawnienia budowlane (art. 12, ust. 2), także uzyskane w latach 1928-1994 i dalszych (art. 104), które wymagają aktualizacji wiedzy zawodowej i umiejętności dla oceny zagadnień technicznych (art. 12, ust. 1),
 - b) wykonują działalność zawodową w oparciu o przepisy techniczno-budowlane i zasady wiedzy technicznej dla spełnienia wymagań podstawowych (art. 5, ust. 1),

3. **Ustawa o samorządzie zawodowym** (Dz. U. 2016 r. poz. 1946) określająca zadania, prawa i obowiązki członków PIIB w zakresie:

- a) przestrzegania przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej oraz zasad etyki zawodowej (art. 41, ust. 1),
- b) korzystania z pomocy samorządu w podnoszeniu poziomu wiedzy zawodowej dla wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie (art. 40, ust. 1, pkt. 1),
- c) doskonalenia kwalifikacji zawodowych w różnych formach szkolenia i przez czytelnictwo prasy technicznej (art. 8, pkt. 8).

3.2. Cele kształcenia ustawicznego członków w PIIB

Celem kształcenia ustawicznego członków PIIB jest, wg propozycji wstępnej Komisji Ustawicznego Kształcenia Zawodowego (KUDZ):

1. stałe podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych, co ma być osiągnięte poprzez:
 - a) uczestnictwo grupowych formach szkolenia zawodowego:
 - wykładach,
 - pokazach prezentacyjnych nowości firm (wyroby i technologie),
 - seminariach,
 - specjalnych szkoleniach,
 - kursach specjalistycznych,
 - b) indywidualne zdobywanie wiedzy przez:
 - udział w konferencjach naukowo-technicznych,
 - czytelnictwo wydawnictwa Inżynier Budownictwa oraz wybranych czasopism technicznych branżowych,
 - korzystanie z kursów e-learningowych PIIB,
 - korzystanie z bazy norm PKN i systemu informacji prawnej (w tym Serwisu Budowlanego),

- naukę za pomocą Internetu (e-learning),
 - udział w targach branżowych dotyczących budownictwa,
 - udział w specjalnych wycieczkach technicznych;
2. konieczność ustawicznego podnoszenia poziomu wiedzy zawodowej w zakresie zmian prawnych, ekonomicznych oraz przepisów techniczno-budowlanych i zasad wiedzy technicznej w specjalnościach budownictwa ogólnego i specjalistycznego wtedy, gdy wiedza zdobyta w systemie szkolnictwa staje się w części przestarzała i wymaga aktualizacji dla bieżącego wykonywania zawodu;
3. pomoc członkom izby w podnoszeniu kwalifikacji poprzez finansowanie grupowych form doskonalenia zawodowego w ramach działalności statutowej okręgowych izb inżynierów budownictwa lub/i organizowania doszkalania dla zdobywania wiedzy w zawodzie na zasadach odpłatności indywidualnej uczestników szkoleń.

3.3. Oferta portalu PIIB

Aktualna oferta informacyjno-edukacyjna Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa (PIIB) dostępna na stronie internetowej PIIB obejmuje:

- **bibliotekę norm** – zbiór aktualnych i wycofanych norm PKN,
- **szkolenia (kursy) e-learningowe** stanowiące system samodoskonalenia zawodowego; baza tych szkoleń rozwija się (dostępne są obecnie 22 kursy),
- **serwis budowlany** zawiera m. in. następujące elementy:
 - analiza konkretnych zagadnień z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego, prawa budowlanego, ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym, procedury administracyjne,
 - orzeczenia różnych organów władzy sądowniczej z ich interpretacją,
 - komentarze eksperckie dotyczące szeroko pojętego budownictwa,
 - odpowiedzi na pytania użytkowników,
 - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,

– LEX Navigator – interaktywna procedura prowadzenia procesu inwestycyjnego;

- **e-Sekocenbud** umożliwia dostęp do 4 baz:

- cen materiałów,
- cen sprzętu budowlanego,
- cen wyposażenia i urządzeń,
- archiwalnych cen robót i obiektów budowlanych

oraz do tzw. bazy wiedzy zawierającej informacje o nowościach technicznych, aktualizacjach z interpretacjami, poradami ekspertów itd.;

- **serwis bhp** zawiera akty prawne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa pracy, komentarze eksperckie itp.;

- **serwis prawo ochrony środowiska** zawiera akty prawne z zakresu:

- ochrony zasobów środowiska,
- dostępu do informacji o środowisku,
- programów ochronny środowiska,
- gospodarki odpadami,
- ochrony środowiska w działalności inwestycyjnej,
- przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska,
- samorządu terytorialnego, różnych organów i instytucji, których domeną jest ochrona środowiska,
- przepisów o ochronie środowiska,

ponadto znajdują się tam praktycznie eksperckie komentarze.

Aby skorzystać z oferowanych funkcji w module członkowskim na portalu PIIB należy aktywować konto członkowskie. Aby to uczynić trzeba zalogować się na swój numer członkowski, tj. podając hasło inicjalizacyjne udostępnione przez PIIB razem z czasopismem Inżynier Budownictwa. W przypadku zapomnienia hasła inicjalizacyjnego na stronie PIIB podana jest procedura odzyskania tego hasła.

4. PROBLEMATYKA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

4.1. WPROWADZENIE

W Polsce wyróżniamy następujące jednostki organizacyjne systemu oświaty:

- przedszkola,
- szkoły podstawowe,
- gimnazja,
- szkoły ponadgimnazjalne z podziałem na:
 - **zasadnicze szkoły zawodowe**,
 - trzyletnie licea ogólnokształcące,
 - trzyletnie licea profilowe (od 1 września 2012 roku nie jest prowadzony nabór),
 - **czteroletnie technika**,
 - dwuletnie uzupełniające licea ogólnokształcące (od 1 września 2012 roku nie jest prowadzony nabór),
 - trzyletnie technika uzupełniające (od 1 września 2012 roku nie jest prowadzony nabór),
 - szkoły policealne,
 - trzyletnie szkoły specjalne.

Wyróżniamy dwie główne formy kształcenia ze względu na cel tego kształcenia:

- kształcenie ogólne – wprowadzenie człowieka w świat przyrody, techniki i kultury, przygotowanie do poznawania i zmieniania siebie, i nie tylko siebie,
- kształcenie zawodowe – nabywanie kompetencji profesjonalnych, niezbędnych w pracy zawodowej, a więc wiedzy, umiejętności i właściwości osobowych niezbędnych do wykonywania działalności zawodowej.

W roku szkolnym 2009/2010 w Polsce funkcjonowało ogółem:

- **1411 zasadniczych szkół zawodowych** (bez szkół specjalnych), w których uczyło się **204974 osoby**,
- **3173 techników z 612500 uczniami**,
- 245 publicznych szkół policealnych z 33300 uczniami.

Przeprowadzone badania wykazują, że po gwałtownym spadku zainteresowania szkołami kształcącymi w zawodach w pierwszych latach nowego wieku, od 2005 roku powoli, ale systematycznie, wzrasta zainteresowanie uczniów zasadniczymi szkołami zawodowymi i technikami. To można wiązać z utrzymującym się popytem na pracowników posiadających kwalifikacje w konkretnym zawodzie, zarówno na krajowym rynku pracy, jak i na

stopniowo poszerzającym się rynku pracy UE. Zdecydowanie jednak zmniejszyło się zainteresowanie technikami uzupełniającymi, co może wskazywać, że absolwenci zasadniczych szkół zawodowych po skończeniu szkoły podejmują pracę lub wybierają inne typy szkół, w których kontynuują kształcenie. Największy odsetek szkół oferowało kształcenie w zawodach tworzących następujące obszary zawodowe: gastronomia i produkcja spożywcza, mechaniczny, elektryczno-elektroniczny i teleinformatyczny, ekonomiczno-finansowo-biuroowy oraz **budownictwo, drogownictwo i instalacje budowlane**. Od wielu lat brakuje na rynku pracy młodych, wykwalifikowanych kadr w budownictwie. Zlikwidowano przykładowe budowlane szkoły zawodowe, ponadto sama młodzież niezbyt chętnie garnęła się do budowlanych zawodów, do niedawna kiepsko opłacanych i tradycyjnie niezbyt społecznie poważanych. Obecnie wiele zmieniło się na tym rynku pracy, ale odrabianie strat nie jest łatwe. Podaje się często, że Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) planuje reaktywować szkolnictwo zawodowe biorąc pod uwagę to, że wielu gimnazjalistów wybiera szkoły zawodowe.

Bardzo ważnym elementem w procesie kształcenia praktycznego jest dostęp do nowoczesnych technologii, z którymi absolwent zetknie się w zakładach pracy. Do tego dochodzi jeszcze jakość przygotowania kadry szkół, jakość programów nauczania, bazy lokalowej i techniczno-dydaktycznej, finansowanie. Z tym nie jest dobrze.

Według CKP (Centrum Kształcenia Praktycznego) praktyczna nauka zawodu dotyczy następujących zawodów związanych z budownictwem: betoniarz – zbrojarz, blacharz, blacharz izolacji przemysłowych, cieśla, dekarz, elektryk, kamieniarz, monter budownictwa wodnego, monter izolacji budowlanych, monter konstrukcji budowlanych, monter sieci i urządzeń telekomunikacyjnych, murarz, posadzkarz, stolarz, ślusarz, technik bhp, technik budownictwa, technik drogownictwa, technik elektryk, technik geodeta, technik inżynierii środowiska i modernizacji, technik technologii drewna, technolog robót wykończeniowych w budownictwie.

4.2. POSTULATY DOTYCZĄCE SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

Można w ogólności sformułować następujące postulaty dotyczące działania szkolnictwa zawodowego:

- Edukacja zawodowa i polityka odnosząca się do rynku pracy w Polsce (także w UE) powinny być ukierunkowane, po pierwsze na ułatwienie szybkiego wejścia absolwentów na rynek pracy i utrzymanie wysokiego poziomu ich zatrudnienia, po drugie na utrzymaniu wysokiej aktywności zawodowej osób o różnych poziomach kwalifikacji, także w późniejszym wieku.
- Realizacja powyższych, oczywistych celów wiąże się z podjęciem trzech głównych działań:
 - należy wyposażyć absolwentów, także szkół zawodowych w kompetencje, które są najbardziej poszukiwane przez pracodawców,
 - należy ułatwić wszystkim dostęp i możliwość uczenia się przez całe życie w różnych formach edukacji formalnej i pozaformalnej,
 - należy wspierać mobilność edukacyjną i zawodową uczestników rynku pracy,
- Właściwa realizacja wymienionych wyżej działań wiąże się z następującymi wyzwaniem:
 - musi wystąpić aktywna polityka państwa wspierania uczenia się przez całe życie,
 - musi nastąpić większe zaangażowanie pracodawców w cały proces kształcenia (budowanie podstawy programowej i treści kształcenia) z uwzględnieniem ich potrzeb oraz w ustalenie zakresu i organizacji praktyk zawodowych,
 - budowanie pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego.

W związku z powyższym można skonstruować system motywacji kierowany do:

- pracodawców – włączyć ich czynnie do współpracy ze szkołami zawodowymi,
- szkół – włączyć je do działań nakierowanych na przyszłość zawodową absolwentów,
- uczniów – aby dokonywali racjonalnych wyborów obszarów kształcenia.

Przedstawiony system wymaga skutecznych zachęt finansowych dla firm i szkół, a także stworzenia kultury dialogu interesariuszy w tej sprawie.

5. GŁÓWNE WNIOSKI Z IZB OKRĘGOWYCH

1. Wniosek o technologii BIM (Building Information Modelling - modelowanie transformacji o budynkach i budowlach)

„Na szczeblu centralnym należy podjąć inicjatywę związaną z implementacją technologii BIM” - Mazowiecka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (MAZ 30).

2. Praktyka zawodowa techników

„Uznać technikom ubiegającym się o uprawnienia budowlane praktyki zawodowe w wymiarze 2 lat z okresu przed rokiem 2014” - Mazowiecka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (MAZ 24).

3. O egzaminie na uprawnienia budowlane

- „Mając na uwadze wzrost negatywnych wyników egzaminów na uprawnienia budowlane, co jest tłumaczone zmianą regulacji prawnych - podjąć dyskusję nt. formy oraz zakresu egzaminów na uprawnienia budowlane” - Opolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (OPL 36).

- „Uchwalić regulamin dot. określenia szczegółowego sposobu kwalifikowania wykształcenia osób ubiegających się o uprawnienia budowlane” - Lubuska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (LBS 18).

- „W związku ze zmianami przepisów w ramach deregulacji zawodów (skrócenie praktyk zawodowych) proponuje się nadawanie uprawnień budowlanych dwustopniowo, po 1 i po 4 latach udokumentowanej praktyki zawodowej” - Opolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (OPL 39).

- „Praktyki zawodowe do uzyskania uprawnień budowlanych są zbyt krótkie w czasie, należy je wydłużyć” - Małopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (Małgorzata Boryczko, Wojciech Sokal).

4. O etyce wykonywania zawodu inżyniera
 - „Powołać na szczeblu okręgowym i krajowym Izby, Komisje Etyki - dokonać stosownych zmian w Statucie” - Dolnośląska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (DOS 7, 8).
 - „Należy organizować panele dyskusyjne z zakresu etyki zawodowej oraz wprowadzić tę problematykę do pytań egzaminacyjnych na uprawnienia budowlane i do programów studiów, także zwiększyć liczbę szkoleń w ramach PIIB” - Łódzka Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa (ŁOIIB).

6. WNIOSKI KOŃCOWE Z POSTULATAMI AUTORSKIMI

1. W odniesieniu do kształcenia kadr dla budownictwa:
 - Postuluje się wzmocnienie znaczenia profilu praktycznego studiów w ustawie dotyczącej szkolnictwa wyższego. Profil praktyczny powinien być czymś więcej niż profil ogólnoakademicki. Prowadzenie profilu praktycznego jest trudniejsze od profilu ogólnoakademickiego. Potrzebne są dodatkowe uregulowania prawne.
 - W przypadku prowadzenia profilu praktycznego należy zwrócić szczególną uwagę na następujące podstawowe elementy:
 - przedmioty dotyczące projektowania i wykonawstwa budowlanego powinny być prowadzone w około 80% przez osoby z odpowiednimi uprawnieniami budowlanymi (postulat kierowany do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i PIIB),
 - praktyki zawodowe nie mają formalnego uregulowania w obowiązujących aktach prawnych (tzn. nie wiadomo np. jak organizować praktyki, kto płaci za praktyki itp.); postulat kierowany do ministerstw branżowych i PIIB,
 - Postuluje się wdrożenie wzorcowych programów kształcenia na głównych kierunkach, które stanowią podstawę do uzyskiwania uprawnień budowlanych (budownictwo, inżynieria środowiska i być może architektura lub/i architektura i urbanistyka).
2. W odniesieniu do nadawania uprawnień budowlanych:
 - Postuluje się wzmocnienie rangi uzyskiwania fakultatywnej akredytacji środowiskowej KAUT prowadzącej do uzyskania tytułu inżyniera europejskiego.
 - Praktyka zawodowa powinna być bardziej wiarygodnie i obiektywnie dokumentowana, samo oświadczenie nie jest dokumentem wystarczającym. To powinno być bardziej jednoznacznie doprecyzowane.
 - Do praktyki zawodowej nie powinno wliczać się czynności inspekcyjno- kontrolnych itp., gdyż istotą praktyki zawodowej powinna pozostać praca polegająca na bezpośrednim uczestnictwie w pracach projektowych albo na pełnieniu funkcji technicznej na budowie.
 - Praktyka zawodowa w zakresie projektowania odbywana pod kierunkiem tzw. patrona nie jest w obowiązujących aktach prawnych dostatecznie dokładnie zdefiniowana. Postuluje się usunięcie tego zapisu.
 - Egzamin ustny na uprawnienia budowlane powinien zawierać zdecydowanie mniej pytań. Pytania powinny mieć przede wszystkim charakter problemowy, a nie dotyczący tylko wiedzy, nieraz encyklopedycznej.
3. W odniesieniu do doskonalenia zawodowego postuluje się wprowadzenie - obowiązku kształcenia ustawicznego członków PIIB. Założenia fakultatywnego doskonalenia zawodowego zostały przedstawione na posiedzeniu Rady Krajowej PIIB w dniu 2 marca 2016 roku i wstępnie pozytywnie przyjęte.
4. W odniesieniu do szkolnictwa zawodowego postuluje się czynne włączenie PIIB w proces reaktywacji tego typu ważnego systemu oświaty. Chodzi tutaj o politykę państwa, włączenie się w sam proces kształcenia i budowanie pozytywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego.
5. Postuluje się dalsze rozwijanie usług internetowych PIIB, zwłaszcza dotyczących kursów e-learningowych oraz serwisu budowlanego.
6. Problematyka etyki zawodu inżyniera musi mieć wyższą rangę, odpowiednie odniesienie w programach studiów, egzaminach na uprawnienia budowlane i w szkoleniach doskonalenia zawodowego.

E. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE WYKONYWANIA ZAWODU INŻYNIERA BUDOWNICTWA

Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, to w kolejności działań na rzecz procesu inwestycyjnego: projektant, kierownik budowy, inspektor nadzoru. Mimo, że są to węzłowe postacie procesu budowlanego ich zakresy obowiązków i wynagrodzenia nie są kształtowane w oparciu o ustalone i akceptowane powszechnie zasady. Dla zamawiających i wykonawców zasady wynikające z obecnie obowiązującego prawa to:

- w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego, które zawiera rozporządzenie Ministra Infrastruktury, publikowane w Dz.U.2013 poz. 1129 z dnia 2013.09.24,
- w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych, określonych w programie funkcjonalno-użytkowym, które zawiera Rozporządzenie Ministra Infrastruktury publikowane w Dz.U.2004nr 130 poz. 1389 z dn. 18.05.2004.

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do KR
ŁOD 22 – opracować w skali kraju standardy wykonywania poszczególnych samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie oraz minimalnych cen wykonywanych usług.

LUB 14 – KR zamówi fachową analizę i zalecenia dot. sposobów kształtowania cen na usługi świadczone przez członków izby.

LBS 16 – powołać grupę osób - rzeczoznawców do opracowania minimalnych cen robót.

MAZ 26 – w zamówieniach w trybie „projektuj i buduj” stosować zasady wyboru oferty najkorzystniejszej w procedurze konkursu ograniczonego lub przetargu ze wstępną koncepcją projektową przed-

miotowi zamówienia, opracowaną odpłatnie.

MAZ 34 – należy określić definicję rażąco niskiej ceny w przypadku dokonywania wyboru najkorzystniejszej oferty w drodze licytacji elektronicznej.

Wnioski z XV okręgowych zjazdów skierowane do XV Krajowego Zjazdu

KUP 12 – dot. korekty art.143a i art.150 Prawa zamówień publicznych w zakresie rozliczania robót i usług budowlanych.

Z trzech samodzielnych funkcji technicznych, tylko projektant dysponuje Środowiskowymi Zasadami Wyceny Prac Projektowych, które dają możliwość określenia pracochłonności jego pracy. Wykaz zakresów prac objętych zasadami pokazano w **Załączniku E1**. Zasady te, mające już 15 wydań w swojej historii, stanowią bardzo cenny zbiór wskazówek dla wszystkich branżystów, pozwalających uniknąć wielu błędów i zaniechań przy planowaniu i wycenie prac do wykonania w ramach projektu. Można w nich znaleźć liczne informacje i wskazówki o możliwości wystąpienia konkretnych utrudnień przy opracowaniu określonej dokumentacji projektowej. Te walory powodują, że Zasady są ciągle popularne i spełniają rolę sprawdzonego przewodnika.

Sytuacja wygląda znacznie gorzej, gdy określony wysiłek trzeba wycenić. Przy określeniu całkowitego nakładu pracy projektowej stosowane są wirtualne „jednostki nakładu pracy” (jnp), aktualizowane co-rocennie przez Radę Koordynacyjną Biur Projektów, aktualnie pracującą w ramach struktury Izby Projektowania Budowlanego. Ta „jednostka” ma wartość „ciągnioną”, przewartościowywaną wskaźnikiem inflacji. W roku bieżącym sięga ona niespełna 20 zł i nie ma określonej relacji do rzeczywistej godziny pracy.

Niektórzy zlecniodawcy życzą sobie analizy wyceny w oparciu o Zasady, jednak coraz częściej te wymagania mają miejsce wtedy, gdy oszacowanie pracochłonności dotyczy robót dodatkowych, projektów zamiennych, różnych czynności uzupełniających. Rzadko występują wymagania przygotowania pełnych wycen nowego przedsięwzięcia

budowlanego. Niechęć stosowania Zasad dotyczy również projektantów, którzy aby wycenę przygotować, muszą gruntownie znać założenia do projektu, przeprowadzić żmudną kalkulację, która może okazać się wysiłkiem idącym na marne. Jest bowiem niestety regułą, że zleceniodawcy, po zapoznaniu się z wyceną zgadzają się na jej wymiar w jednostkach, jednak kończą negocjacje propozycją zapłaty nie 20, a na przykład 5 zł. za jednostkę. W ten sposób zaprzepaszczone jest edukacyjna rola Zasad, a użytkownicy pozbawieni są bazy do określenia proporcjonalności zapłaty do nakładu pracy.

Z licznych dyskusji i analiz wynika postulat, aby rezultatem szacunków, wykonanych w oparciu o Zasady była pracochłonność określonego dzieła wyrażona w realnych godzinach pracy. Wartość godziny pracy projektanta jest wielkością, która nie może być absurdalna i pole manewru w negocjacjach uległoby zasadniczemu zawężeniu.

Reasumując proponujemy podjęcie prac nad opracowaniem wersji Środowiskowych Zasad z użyciem realnej godziny, jako jednostki do określenia pracochłonności prac projektowych.

Projektowanie jest w dużej mierze działalnością intelektualną, jednak wymagania zleceniodawców stawiane autorom rozszerzają ich działania o liczne czynności czysto administracyjne, do których projektanci nie mają odpowiednich służb i doświadczenia i które mogą być realizowane według oddzielnej wyceny, ponieważ nie są ściśle związane z działalnością projektową. Ważnym i trudnym do zneutralizowania jest występujące coraz częściej zjawisko dumpingu cenowego, do którego przyczyniają się sami projektanci, decydując się na podejmowanie prac po niezwykle zaniżonych cenach.

Uważamy, że należy rozważyć, aby uczestnictwo członków Izby Inżynierów Budownictwa w dumpingu podlegało jurysdykcji samorządowej, tj. ocenie rzeczników odpowiedzialności zawodowej, sądów dyscyplinarnych. Dumping jest naruszeniem zasad etyki zawodowej i jako taki powinien podlegać krytycznym ocenom.

Zagadnienie normatywów i wyceny prac kierownika budowy i inspektora nadzoru jest równie skomplikowane i nie doczekało się dotąd żadnych opracowanych i zapisanych reguł. Ich praca w zasadzie nie może być liczona godzinami. To jest wycena odpowiedzialności za efekt, którym jest gotowy obiekt budowlany, zrealizowany w określonym czasie. Szczególnie istotne są zadania kierownika budowy, na którym spoczywa cały zakres odpowiedzialności wykonawcy obiektu, realizacji zgodnej z projektem, na oczekiwanym przez zleceniodawcę poziomie jakościowym.

Proponujemy powołanie zespołu ds. opracowania pełnego katalogu prac realizowanych przez kierownika budowy, kierownika robót oraz zadań inspektora nadzoru autorskiego i inwestorskiego. Ich pracochłonność powinna być uzależniona od wielkości tworzonych obiektów, stopnia skomplikowania realizacji, organizacji budowy, zapewnienia bezpieczeństwa, utrudnień wynikających z uwarunkowań środowiskowych itd. Opracowanie powinno zawierać propozycje dotyczące normatywów wynagrodzenia.

W rozważaniach na temat wynagrodzenia inżynierów i właściwego wykorzystania ich intelektualnego potencjału, należy zwrócić szczególną uwagę na procesy przetargowe, szczególnie stosowane w przetargach publicznych. Zbyt wiele jest zjawisk świadczących o asekuracyjnym podejściu do trybu ogłaszanego przetargu i zapisów SIWZ, związanych z używaniem ceny jako jedyne kryterium. Podobnie zachowawczy charakter mają decyzje dotyczące wyboru trybu przetargowego. Ma on decydujący wpływ na dalsze losy inwestycji, w szczególności w zakresie jakości wykonania inwestycji, terminu jej zakończeniu i oddania do użytkowania, a ostatecznie na rzeczywiste koszty całego przedsięwzięcia i koszty eksploatacji.

Z punktu widzenia odpowiedzialności komisji przetargowych najbezpieczniejsze jest użycie trybu przetargu nieograniczonego. Angażuje on największą liczbę oferentów, a więc również społecznie największy potencjał osób dysponujących merytorycznym przygotowaniem do ich sporządzenia.

Z tym związane są często wymagania dotyczące wykonania pewnego zakresu koncepcyjnego opracowania zamawianego obiektu, a nie rzadko pełnej koncepcji wraz z kosztami realizacji. Firmy przygotowujące taką ofertę ponoszą niemałe koszty już na etapie ofertowania, a beneficjent jest tylko jeden. Takie wymagania inwestora w tym trybie przetargowym powinny być prawnie zakazane.

W przetargach nieograniczonych nierzadko startuje nawet 30 firm, zatem „darowizna” jaką otrzymuje inwestor jest niebagatelna. Wartość prac projektowych, skandalicznie nisko ocenianych w warunkach polskich, powinna jednak sięgać średnio 5 % kosztów inwestycji. Wartość koncepcji to minimum 10 % kosztów projektowania, a więc 0,5 % kosztów inwestycji to cena koncepcji. Zatem rozproszone straty wszystkich uczestników przetargu wynoszą w tych założeniach 15% wartości inwestycji. Zleceniodawca nie ponosi za to oczywiście żadnej odpowiedzialności, swobodnie może korzystać z takiej procedury i ofert. „Armia” ludzi wykona zbędną i darmową pracę, w wyniku której **nikt również nie zapłaci podatków.**

W naszych rozważaniach koncentrujemy się oczywiście na przedsięwzięciach budowlanych wymagających na wszystkich etapach procesu pracy osób, dysponujących uprawnieniami do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych.

Są to więc zadania o wystarczająco dużej skali trudności. Wyłanianie uczestników procesu inwestycyjnego dla takich zadań powinno bezwzględnie odbywać się w trybie przetargu ograniczonego. Decyzja o podjęciu tego trybu nie grozi niczym osobom decydującym, bo jest on dopuszczony prawem do wszystkich progów kosztowych. Tak więc po ogłoszeniu zamiaru realizacji określonego zadania, zgłaszają się potencjalni oferenci, od których wymaga się jedynie oświadczeń o gotowości wykonania zadania, a przygotowanie takiego zgłoszenia ma charakter marketingowo-rutynowy i nie angażuje znacząco potencjału merytorycznego startujących. Po dokonaniu wstępnego wyboru (sugerowana maksymalna liczba wybranych nie powinna przekroczyć 5) oferenci otrzymują SIWZ i polecenie opracowania koncepcji przedsięwzięcia w ramach oferty.

Koncepcja powinna być przygotowana odpłatnie, z warunkami ewentualnego wykorzystania zaproponowanych rozwiązań, również z tych ofert, które przetargu nie wygrają. Nie ma żadnego rozsądnego powodu, aby beneficjentem pracy pięciu oferentów miał być zleceniodawca i dlatego odpłatność za opracowania koncepcyjne jest ze wszelkich miar uzasadniona. Te same zasady można wykorzystać do **zamówień robót budowlanych.** Stosowanie wyzysku wynikającego tylko z sytuacji rynkowej, powinno być wykroczeniem piętnowanym w ramach działalności KIO.

Odpłatność za wykonane koncepcje można ustalać na zasadach analogicznych jak przy konkursach architektonicznych, a ich wartość powinna przewidywać zwrot kosztów opracowania.

Wszystkim uczestnikom procesu inwestycyjnego, którzy realizują swoje zadania w wyniku zwycięstw w przetargach, należy życzyć aby **UZP dopracował się metod określania rażąco niskiej ceny,** ponieważ ta ułomność systemu prowadzi do powierzenia poważnych zadań budowlanych za ceny, które nie pozwalają na realizację zadania na podstawowym poziomie jakości oraz na utrzymywanie adekwatnych do wysiłku wynagrodzeń przez cały okres budowy. Szczególną wadą procesu wyboru oferenta jest brak określenia rażąco niskiej ceny w przypadku prowadzenia licytacji elektronicznej.

Z aktualnie obowiązującej Dyrektywy UE (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego nr 2014/24/UE z 26 lutego 2014 r.) wynika bliska konieczność implementacji nowatorskiej metodologii modelowania informacji o budowie „Building Information Modelling” (BIM) w prowadzeniu procesów inwestycyjnych, szczególnie w realizacjach celu publicznego. Przed władzami ustawodawczymi kraju stoi problem stworzenia warunków umożliwiających pilne wdrożenie BIM, w celu sprostania konkurencji międzynarodowej i optymalizacji realizacji zadań krajowych. Zaawansowanie prac z tym związanych ma w skali kraju charakter początkowy. **Nasz Samorząd powinien podjąć energiczne kroki uświadamiające odpowiednie ośrodki władzy państwowej z jak poważnym opóźnieniem**

mamy do czynienia w naszym kraju.

Przed środowiskiem inżynierskim stoi poważne wyzwanie implementacji BIM do praktyki niemal codziennej działalności, we wszystkich fazach realizacji inwestycji. Duże firmy radzą sobie z tym zagadnieniem już teraz, natomiast małe staną przed znaczącym problemem finansowym, związanym z pozyskaniem potrzebnego zestawu programów komputerowych i przeszkoleniem lub doształceniem personelu. Należy zwrócić uwagę władzom państwowym na potrzebę utworzenia, co najmniej okresowo, systemu wspomagania tych jednostek, które podejmą trud wdrożenia BIM w swojej praktyce realizacyjnej.

Sądzimy, że ewentualna metoda wsparcia mogłaby polegać na traktowaniu kierunkowych zakupów jako kosztów uzyskania przychodów. Warto wprowadzić ewentualnie zakupy w ramach wspomaganego leasingu oprogramowań oraz udostępniania wersji „demo” do celów szkoleniowych do okresowego niekomercyjnego użytkowania.

W celu upowszechnienia udokumentowanej wyceny pracy inżynierów, pracujących na wszystkich samodzielnych funkcjach technicznych proponujemy rozpropagowanie propozycji **analizy kosztów**

pracy inżyniera opracowanej przez kol. Piotra Parkitnego z Łódzkiej OIIB - Załącznik E2. Wskazanie z niej wyływające, to 85 do 100 zł/godz., w zależności od trybu wykonywanej pracy. Te dane powinny posłużyć stronom umów zawieranych między inwestorem lub wykonawcą a inżynierami posiadającymi uprawnienia do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych, w tym w umów o nadzór autorski i inwestorski.

Znając inicjatywę organizacji – sygnatariuszy “Porozumienia w sprawie minimalnej godzinowej stawki kalkulacyjnej wynagrodzenia w budownictwie dla robót budowlano-montażowych oraz w gospodarce nieruchomościami” (**załącznik E3**) ustanowienia minimalnej stawki dla pracowników budownictwa, **Samorząd Zawodowy Inżynierów Budownictwa powinien zająć wyraźnie popierające stanowisko.** W aktualnej praktyce stosowane są stawki, ustanawiane samowolnie, nastawione na minimalizowanie kosztów, metodami prowadzącymi do zatrudniania pracowników o niskich kwalifikacjach, pozbawionych motywacji do rzetelnej pracy. Jest rzeczą oczywistą, że stworzenie możliwości właściwej rekrutacji jest podstawą sprawnie zarządzanej realizacji obiektów o właściwych standardach jakościowych.

Załącznik E1

ŚRODOWISKOWE ZASADY WYCENY PRAC PROJEKTOWYCH

- **Rozdział 1** – Postanowienia ogólne. Poradnik dla projektantów i inwestorów
- **Rozdział 2** – tom 1 i 2. Opracowanie dla budynków i budowli oraz zagospodarowania, urządzenia i uzbrojenia terenu
- **Rozdział 3** – Opracowania technologiczne
- **Rozdział 4** – Sieci magistralne i rozdzielcze uzbrojenia terenu, ulice, drogi, koleje, tramwaje, ochrona katodowa, odwodnienia stałe i wykopów,
- **Rozdział 5** – Energetyka zawodowa
- **Rozdział 6** – Inwestycje budownictwa specjalistycznego. Łączność. Radio i telewizja. Lotniska. Budownictwo morskie i wodne śródlądowe. Budownictwo hydrotechniczne śródlądowe
- **Rozdział 7** – Inwestycje ekologiczne. Technologie zakładów uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, obiektów wodociągowych i kanalizacyjnych, gospodarki odpadami oraz raport i studia z zakresu ochrony środowiska
- **Rozdział 8** – Opracowania różne. Ochrona przeciwpożarowa. Organizacja robót i zagospodarowanie placu budowy. Technologia montażu obiektów i robót specjalnych. Roboty rozbiórkowe. Plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (bioz). Melioracje wodne. Prace geotechniczne. Wały przeciwpowodziowe.
- **Rozdział 9** – Konstrukcje i urządzenia specjalistyczne (mechaniczne – nietypowe).
- **Rozdział 10** – Prace urbanistyczne nie wchodzi w skład wydania ŚZWPP – 2012 ze względu na brak znowelizowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Załącznik E2

(oprac. Piotr Parkitny)

ILE KOSZTUJE PRACA INŻYNIERA? TO WIEMY. A ILE POWINNA? POLICZYMY.

1/ średnia płaca w Polsce wg GUS za grudzień 2015 r.

4.515,28 zł/mies (brutto)

2/ przeciętna liczba godzin pracy w miesiącu za 2015 r.

168 rg/mies

3/ zatem przeciętna stawka rg wynosi: 26,88 zł/godz (brutto)

4/ inżynierowie wykonują prace, którą zawsze klasyfikowano jako złożoną i jako taką wyceniano wyżej od przeciętnej, zazwyczaj o 60 %, zatem:

$26,88 \text{ zł/godz} \times 1,6 = 43,00 \text{ zł/godz}$

5/ w miesiącu daje to wynagrodzenie za pracę

$168 \times 43,00 = 7.224,00 \text{ zł (brutto)}$

6/ większość z nas prowadzi działalność gospodarczą, mikro przedsiębiorstwa, które mają swoje koszty ogólne, przyjmijmy 50 % (w kosztorysach zazwyczaj mamy 60-70%), są to środki na ZUS, utrzymanie biura (czynsz, woda, co, en. elektr.), bieżące materiały, paliwo i wreszcie amortyzację umożliwiającą konieczną co kilka lub kilkanaście lat odnowę sprzętu, narzędzi, oprogramowania, samochodu i in.

$7.224,00 \times 1,5 = 10.836,00 \text{ zł}$

7/ każda firma powinna przynosić zysk, przyjmijmy 10 %

$10.836,00 \times 1,1 = 11.920,00 \text{ zł}$

8/ wg GUS przeciętna długość zwolnień lekarskich to ok. 15 dni w roku (przypominam, że osoba samo zatrudniona za czas, w którym przebywa na L4 jest obowiązana nieprzerwanie odprowadzać składkę zdrowotną, prawie 300 zł/mies.), plus urlop 26 dni, to razem 41 dni roboczych, czyli ok. 2 miesiące w roku, na to trzeba w firmie zapracować w pozostałe 10 miesięcy, zatem miesięczny przychód powinien wynieść $11.920,00 \times 12/10 = 14.304,00 \text{ zł/mies.}$

9/ wyliczona w sposób jw. stawka rg brutto w pracowni inżynierskiej wynosi

$14.304,00 : 168 = 85,00 \text{ zł/godz.}$

10/ a jeśli ktoś jest vatowcem, to + 23% VAT

PODSUMOWANIE

Obliczenia wykonano dla osoby prowadzącej działalność, myślę że tak pracuje większość inżynierów, którzy muszą sami wycenić swoje usługi.

Dla zatrudnionych na umowę o prace informacją: od 7.224 zł brutto płaca netto wynosi ok. 5.100 zł, a pracodawcę kosztuje to ponad 8.700 zł/mies., co po doliczeniu kosztów ogólnych (na ogół dużej firmy) i zysku daje stawkę ok. 100,00 zł/godz.

Mam świadomość, że mówimy tu o średnich wartościach, które w ośrodkach dynamicznie się rozwijających (np. Warszawa) być może są nawet wyższe, ale w wielu innych miejscach mogą wyglądać znacznie gorzej, albowiem GUS podaje, że średnia płaca w mikro firmach i samo zatrudnionych to ok. 2300zł/mies (brutto), czyli dwukrotnie mniej niż przeciętna płaca.

Koleżanki i Koledzy sami wiecie najlepiej ile czasu i wysiłku poświęćcie na pracę, na realizację konkretnych zadań, czy to projektowych, czy załatwianie dla Inwestora spraw w urzędach, kierowanie budową lub budowami, albo nadzór inwestorski lub autorski, ponosząc pełnię odpowiedzialności.

Podobnie jak przedstawiciele innych zawodów inżynierowie również muszą nieustannie się kształcić by nadążać za rozwijającym się rynkiem materiałów budowlanych, nowych technologii oraz ciągłymi zmianami w prawie, jesteśmy przecież zawodem zaufania publicznego.

Oczywiście mamy świadomość, że rynek i różnorodne uwarunkowania powodują, że każdy pracuje po swojemu, a co zatem idzie inaczej zarabia, ale czy czujecie się usatysfakcjonowani i należycie wynagradzani? Czy może zwyczajnie brak czasu nawet na refleksje? Odpowiedzcie sobie sami. Jeśli macie ochotę zachęcamy do dyskusji w mediach i wydawnictwach ŁOIB.

Załącznik E3

(oprac. Zbigniew Janowski, Przewodniczący Związku Zawodowego "Budowlani")

NOWA STAWKA KALKULACYJNA WYNAGRODZENIA W BUDOWNICTWIE 14,83 ZŁ/GODZINĘ

W siedzibie ZZ „Budowlani” w Warszawie 2 lutego 2015 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli organizacji – sygnatariuszy „Porozumienia w sprawie minimalnej godzinowej stawki kalkulacyjnej wynagrodzenia w budownictwie dla robót budowlano-montażowych oraz w gospodarce nieruchomościami”.

Zgodnie z tym porozumieniem zawartym 8 kwietnia 2014 r. przez partnerów społecznych i inne ogólnopolskie organizacje sektora budowlanego i nieruchomości, **ustala się corocznie minimalną stawkę kalkulacji kosztów pracy w zamówieniach publicznych w w/w sektorach.** Inicjatywa ta ma na celu ograniczenie dumpingowych praktyk w zamówieniach publicznych, polegających na zaniżaniu realnych kosztów pracy w ofertach i akceptacji tych zaniżonych kosztów przez zamawiające instytucje publiczne. Stawka ma charakter środowiskowej rekomendacji i jest przygotowywana w oparciu o rozporządzenie MPiPS w sprawie minimalnego wynagrodzenia oraz inne wskaźniki zawarte w aktach prawnych. Porozumienie podpisują również regionalne organizacje sektorów budownictwa i nieruchomości.

Sygnatariusze zaakceptowali nowy załącznik do Porozumienia z wyliczeniem rekomendowanej **stawki minimalnej na rok 2015 w wysokości 14,83 zł.**

Sygnatariuszami Porozumienia są:

Związki pracodawców:

1. Związek Rzemiosła Polskiego,
2. Konfederacja Budownictwa i Nieruchomości,
3. Polski Związek Pracodawców Budownictwa,
4. Związek Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa,
5. Pracodawcy Ziemi Lubelskiej,
6. Pracodawcy Pomorza i Kujaw,
7. Federacja Pracodawców Polski Zachodniej.

Związki pracobiorców:

1. Związek Zawodowy "Budowlani",
2. NSZZ "Solidarność" - Sekretariat Budownictwa i Przemysłu Drzewnego

Ogólnopolskie i regionalne organizacje sektorów budownictwa i nieruchomości:

1. Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa,
2. Ogólnopolska Izba Gospodarki Nieruchomościami,
3. Polska Izba Gospodarcza Rusztowań,
4. Śląska Izba Budownictwa,
5. Pomorsko-Kujawska Izba Budownictwa,
6. Stowarzyszenie Producentów Gipsu "Polski Gips",
7. Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Wprowadzenie rekomendowanej stawki kalkulacyjnej wynagrodzenia w budownictwie i nieruchomościach, z uwagi na swój antydumpingowy charakter, uzyskało również poparcie Państwowej Inspekcji Pracy.

W trakcie spotkania omówiono szeroko formy promocji stawki rekomendowanej przez organizację środowiska budowlanego. Liderzy organizacji obecnych na spotkaniu omówili także możliwości dalszej, pogłębionej współpracy i zawierania porozumień w innych, istotnych dla sektorów budownictwa i nieruchomości obszarach. Uzgodniono, że spotkania organizacji środowiska, poświęcone formom współpracy będą odbywały się cyklicznie.

Sygnatariusze Porozumienia liczą na to, że **kalkulacja realnych kosztów pracy** w zamówieniach publicznych stanie się powszechną praktyką akceptowaną przez wszystkich zamawiających i oferentów. Sprzyja temu m.in. niedawna nowelizacja prawa zamówień publicznych. Sygnatariusze Porozumienia zamierzają monitorować proces zamówień i podawać do publicznej wiadomości przypadki rażącego naruszenia zasady uczciwej konkurencji.

Załącznik E4

WYLICZENIE MINIMALNEJ KALKULACYJNEJ STAWKI WYNAGRODZENIA W BUDOWNICTWIE DLA ROBÓT BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH W POLSCE W 2016 ROKU

Jako wartość wyjściową do wyliczenia minimalnej kalkulacyjnej stawki w budownictwie dla robót budowlano-montażowych w Polsce przyjęto:

- obowiązujące minimalne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2016 roku tj. **1.850,00 zł brutto**,
- średni miesięczny czas pracy dla 2016 roku wynoszący **168 godzin**.

Po podzieleniu w/w kwoty przez średni miesięczny czas pracy, wyjściowa stawka za roboczogodzinę wynosi 11,0119 zł.

Powyższą stawkę uzupełnia się o:

1. narzuty podstawowe:

▪ 9,76% ubezpieczenie emerytalne ($11,0119 * 0,0976$)	1,0748 zł
▪ 6,50% ubezpieczenie rentowe ($11,0119 * 0,0650$)	0,7158 zł
▪ 2,00% ubezpieczenie wypadkowe ($11,0119 * 0,0200$)	0,2202 zł
▪ 2,45% Fundusz Pracy ($11,0119 * 0,0245$)	0,2698 zł
▪ 0,10% Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ($11,0119 * 0,1000$)	0,0110 zł
▪ 1,50% Fundusz Emerytur Pomostowych ($11,0119 * 0,0150$)	0,1652 zł
▪ 2,83% absencja chorobowa za pierwsze 33 dni nieobecności opłacana przez pracodawcę ($11,0119 * 0,0283$)	0,3116 zł
Razem „1”	- 2,7684 zł

2. uzupełniające do jednej roboczogodziny przy miesięcznym czasie pracy wynoszącym 168 godzin:

▪ 1/12 wymiaru urlopu wypoczynkowego [$11,0119 + (2,7684 - 0,3116)$] : 11	1,2244 zł
▪ 1/12 ekwiwalentu za odzież roboczą (598 : 168): 11	0,3236 zł
▪ 1/12 ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej (385 : 168): 11	0,2083 zł
▪ 1/12 koszty jednego obowiązkowego corocznego badania lekarskiego (150 : 168): 11	0,0812 zł
Razem „2”	- 1,8375 zł

Ogółem narzuty na stawkę minimalną (1+2) - 4,6059 zł

Wartość minimalnej kalkulacyjnej stawki godzinowej w Polsce dla robót budowlano-montażowych w 2016 roku wynosi: **15,6178 zł = 11,0119 + 4,6059**, w zaokrągleniu do dwóch miejsc po przecinku jest to wartość: **15,62 zł**.

F. PODSUMOWANIE

Podsumowanie tak obszernego i wielowątkowego materiału nie jest sprawą łatwą, tym bardziej, że spodziewana dyskusja zjazdowa może ten materiał uzupełnić, a prezentowanym tu wnioskowi nadać zgoła odmienne priorytety. Tym niemniej, zgodnie z zamysłem stojącym u podstaw dyskusji na temat „Co pomaga, a co przeszkadza w wykonywaniu zawodu inżyniera budownictwa?” rolą Komitetu Programowego jest przedłożyć Zjazdowi wstępny projekt wniosków lub stanowiska.

Odnosnie do szeroko rozumianej sfery legislacji w obszarze budownictwa można odnaleźć w przedstawionym materiale postulaty idące bardzo daleko, jak np. postulat uzyskania przez samorząd zawodowy inżynierów budownictwa prawa do inicjatywy ustawodawczej. Pomijając kwestie natury konstytucyjnej nie jest pewne, czy takie potencjalne uprawnienie jest Izbie niezbędne, albo czy potrafiłaby z niego skorzystać wobec naturalnego zróżnicowania naszego środowiska.

Wydaje się, że większość naszych postulatów można zrealizować poprzez efektywniejsze wykorzystanie aktualnych możliwości współtworzenia kluczowych dla nas aktów prawnych.

Samorząd zawodowy powinien dopominać się, aby prawo wpływające na jakość wykonywania naszego zawodu było stanowione rozważnie i metodycznie, z naszym udziałem i ze świadomością, że nawet drobna, ale zła zmiana prawa potrafi zepsuć bardzo dużo. Z drugiej jednak strony, nawet najlepszy, ale martwy przepis nie uzdrowi sytuacji. W każdym przypadku to prawo współtworzy warunki dla właściwego wykonywania zawodu inżyniera budownictwa i powinno budować niezbędne zaufanie społeczne do jego zawodowej działalności.

W dobrym modelu stanowienia dobrego prawa powinny być obligatoryjnie obecne:

- **inicjatywa**, jako efekt monitorowania, a nie politycznej interwencji,
- **diagnoza** stanu, jako efekt badania, a nie „wycinkowego”, często medialnego spojrzenia,

- **terapia**, jako efekt wiedzy i doświadczenia, a nie przeświadczeń choćby najbardziej uznanych ekspertów,
- **symulacje** proponowanych rozwiązań i profesjonalne **opiniowanie**, a nie fasadowe konsultacje według rozdzielnika i najlepiej „na wczoraj”,
- **wdrażanie**, m.in. poprzez pilotaż,
- **ocena skutków** przez monitorowanie,
- **ewentualne korekty**, czyli patrz: początek procesu.

Spośród licznych i bardzo konkretnych wniosków dotyczących zmian w prawie budowlanym na szczególną uwagę zasługuje postulat przywrócenia Projektowi Wykonawczemu należnego miejsca w procesie inwestycyjnym, m.in. poprzez uznanie go jako dokumentacji będącej podstawą realizacji i odbioru inwestycji oraz obligatoryjne powierzenie sporządzenia tego projektu osobom z odpowiednimi uprawnieniami i doświadczeniem zawodowym.

Podobnie, ze względu na niewspółmiernie duże obciążenie kierownika budowy lub robót różnego rodzaju obowiązkami (co skutkuje możliwością popełnienia przez te osoby różnego rodzaju uchybień i naraża je na odpowiedzialność zawodową) należy rozważyć wprowadzenie WYKONAWCY jako dodatkowego uczestnika procesu budowlanego (z określeniem jego praw i obowiązków oraz zakresu odpowiedzialności).

Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa oczekuje na Kodeks Budowlany. Opracowanie dobrego Kodeksu wymaga współpracy wielu środowisk. Wyrażamy wątpliwość, czy aktualny tryb pracy nad Kodeksem zapewni pożądaną, wysoką jego jakość. W każdym razie oczekujemy na możliwość rzetelnych – także w wymiarze przeznaczonego na to czasu - konsultacji opracowanego projektu oraz poważne potraktowanie opinii Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa.

Analizując zadania samorządu inżynierów budownictwa za kluczowe należy uznać:

1. aktywną, szeroko zakrojoną promocję zawodu inżyniera budownictwa, jako zawodu zaufania publicznego, w tym poprzez podnoszenie

- problematyki etyki zawodu w programach studiów, egzaminach na uprawnienia budowlane i w szkoleniach,
2. rozwijanie usług internetowych PIIB, zwłaszcza dotyczących kursów e-learningowych, dostępu do norm oraz serwisu budowlanego,
 3. w odniesieniu do doskonalenia zawodowego - wprowadzenie jednolitych zasad doskonalenia, jego przebiegu, zakresu i dokumentowania w samorządzie zawodowym inżynierów budownictwa; proponuje się, aby Krajowa Komisja Kształcenia Ustawicznego opracowała Ramowe Zasady Doskonalenia Zawodowego do wykorzystania w izbach okręgowych.

W odniesieniu do kształcenia kadr dla budownictwa i nadawania uprawnień budowlanych rekomendacje są następujące:

1. Postuluje się wzmocnienie znaczenia profilu praktycznego studiów w ustawie dotyczącej szkolnictwa wyższego.
2. Postuluje się wdrożenie wzorcowych programów kształcenia na głównych kierunkach, które stanowią podstawę do uzyskiwania uprawnień budowlanych.
3. Postuluje się wzmocnienie rangi uzyskiwania przez wydziały uczelni wyższych fakultatywniej akredytacji środowiskowej KAUT prowadzącej do uzyskania tytułu inżyniera europejskiego.
4. Praktyka zawodowa do uprawnień budowlanych powinna być bardziej wiarygodnie i obiektywnie dokumentowana; samo oświadczenie nie jest dokumentem wystarczającym.
5. Do praktyki zawodowej nie powinno wliczać się czynności inspekcyjno- kontrolnych itp., gdyż istotą praktyki zawodowej powinna pozostać praca polegająca na bezpośrednim uczestnictwie w pracach projektowych albo na pełnieniu funkcji technicznej na budowie.
6. Praktyka zawodowa w zakresie projektowania odbywana pod kierunkiem tzw. patrona nie jest w obowiązujących aktach prawnych dostatecznie dokładnie zdefiniowana. Postuluje się zlikwidowanie takiej formy praktyki.
7. Zintensyfikowanie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji i uaktualnianie wiedzy zawodowej kadry inżynierskiej, a w tym - po pewnym okresie przejściowym - wprowadzenie obowiązku kształcenia ustawicznego członków PIIB.

Wydaje się, że najjednoznaczniej udało się sformułować postulaty lokujące się w obszarze ekonomicznych uwarunkowań pracy inżyniera budownictwa. Można je ująć następująco:

1. Należy podjąć prace nad wersją Środowiskowych Zasad Wyceny Prac Projektowych, w której wykorzystano by rzeczywistą godzinę pracy, jako jednostkę pracochłonności.
2. Należy powołać zespół ds. opracowania pełnego katalogu prac realizowanych przez kierownika budowy, kierownika robót oraz zadań inspektora nadzoru autorskiego i inwestorskiego. Pracochłonność tych prac powinna być uzależniona od wielkości tworzonych obiektów, stopnia skomplikowania realizacji, organizacji budowy, zapewnienia bezpieczeństwa, utrudnień wynikających z uwarunkowań środowiskowych itd. Opracowanie powinno zawierać propozycje dotyczące normatywów wynagrodzenia.
3. Wyłanianie realizatorów poważnych zadań inwestycyjnych powinno bezwzględnie odbywać się w trybie przetargu ograniczonego. Należy w tej procedurze przewidzieć zwrot kosztów opracowania pracochłonnych i twórczych ofert, np. analogicznie jak przy konkursach architektonicznych, oraz rozwiązać warunki wykorzystania rozwiązań z ofert, które przetargu nie wygrały.
4. W związku z presją na powszechne wdrożenie metodologii modelowania informacji o budowie „Building Information Modelling” (BIM) Izba powinna podjąć działania szkoleniowe w tym zakresie oraz występować do organów władzy państwowej o realne wsparcie tego procesu, jako ważnego sposobu budowania technologicznej konkurencyjności polskich firm. Wsparcie mogłoby polegać np. na potraktowaniu kierunkowych zakupów oprogramowania i szkoleń jako kosztów uzyskania przychodów.

5. Samorząd zawodowy inżynierów budownictwa powinien popierać ustanowienie minimalnej stawki dla pracowników budownictwa, m.in. z powodu troski o wysoki poziom kwalifikacji tej grupy zawodowej.
6. Należy rozważyć, aby uczestnictwo członków Izby Inżynierów Budownictwa w dumpingu podlegało jurysdykcji samorządowej, tj. ocenie rzeczników odpowiedzialności zawodowej i sądów dyscyplinarnych, jako naruszenie zasad etyki zawodowej.

Przedstawiony wyżej wybór postulatów to jedna z możliwych propozycji kierunków działań organów Izby w perspektywie średnio i długoterminowej. W świetle tych celów należy także rozwiązywać problemy bieżące, gdyż dopiero suma działań, nawet drobnych, może złożyć się na końcowy, pozytywny efekt aktywnej i wieloletniej obecności samorządu zawodowego inżynierów budownictwa w przestrzeni społecznej. Zaufania nie można zadekretować, a zdobywa się je latami rzetelnej pracy. Nie zmarnujmy tej możliwości.